

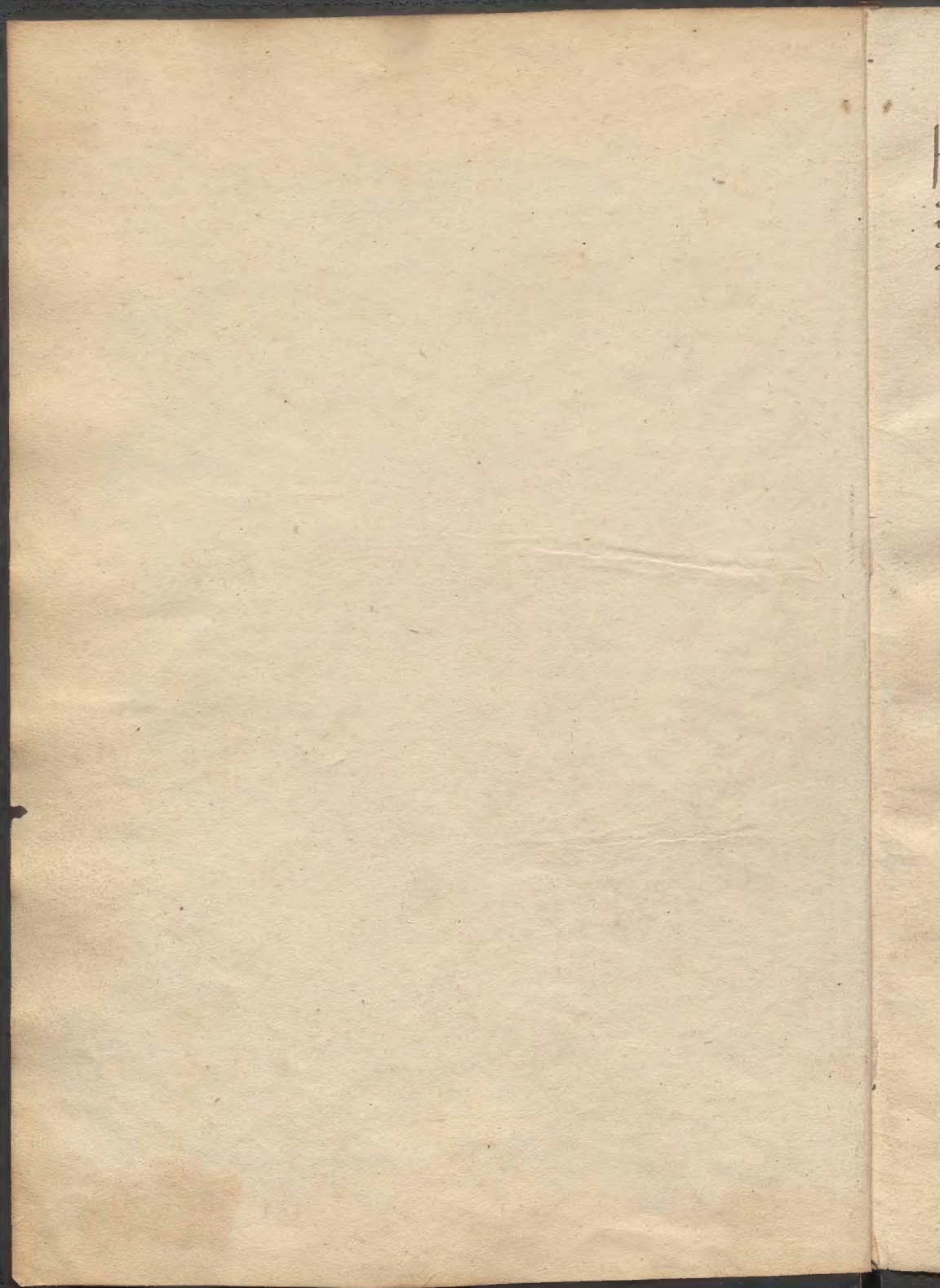
Sold by
E. JENES,
Successor to M. W. Strong,
LATE Mr C. DYER,
Bookseller & Bookbinder
Opposite the Guildhall
EXETER.

Lat. oct. 395

Georgius Slosz, M.D.
Francofurti ad Moenum.

In Moenum

Emm. Smith
1930.

Hic desunt duo ultimi libri tertius videlicet et quartus.
 quorum unus tractabit de sanctis et canonisatione nec ordinis
 in genere et specie quantum valere poterit memoria illius
 qui et ultimus agit de p[re]s[ent]is cardinalibus. archiep[iscop]is et p[re]s[ent]is
 ad diversas etas diuisis temporibus ex ordine assumptis.

ΚΥΕ ΟΥ ΕΞΕΤΙΦΟΕ.

60
 ad
 m
 on
 iu
~~u~~
 ff
 re
 q
 m
 q
 m
 to
 de
 p
 i
 u
 fu
 be
 to
 m
 on
 ad
 m
 fu
 tu
 v

*Inapit Episcopus dñi volis abbas praelatus in libros de o
alluipibus vris ordinis sancti benedicti*

Ogitanti michi ac creberrimo auctore reuoluenti
peripatetis ordines sancti nro faciat deorem.
et fortis edoles: qd in totius ordinibus ceteris
forda ac memorabilia gesta patrum scriptis
mandata sunt: in solo ordine nro quibus
antiquitate dignitate et auctoritate prestat:
nihil aut pari terminus singulariter esse
Val si quid in laudem illius ab antiquis editum est:
admonitio meas minime puenit: quia non mediocriter
inquerendo laborauerim Nam ut dicere repertum alij pene
omnes ordines sui hystorias et uno codice habere noscuntur: quibus
iuniora auctores ad praedictam primum exempla imitanda puerant
habent aut illuipium viros catalogos huiusmodi actus
scriptos suos: quorum notitia quatenus gerat in primis
fratibus: nemo cepit qd dubitaret. Kloster autem ordo cum sit
ceteris pene orbis antiquior et pabilior auctoritate: non
estimandum est doctos sanctissimos ab olim curasse lum
inibus: et vna sua doctrina semper illuipiarum ecclesiam
Quia rei gratia ego fratres vestros de truttenheim abbas in
praelatum eiusdem ordinis ad pces amicos et fratrum persuasus
ex diuisis et nominis ueneris an hystoris pios opuscula spor
tata institui ad laudem disponentis dei et ipsius ordinis bene
dicti honoris in quo breuiter me expedire ne proluxas
pariat teduo: et ut memorie lectoris puritatem opus
appendit Nam si vna singulorum quos in hoc volumine bre
uiter signavi laudis voluissim exponere: opus profecto
prolixum et in genus magnitudinis conarer efficere Unde
breuitati egulens gesta eorum non dilataui: satis fore quu
tam si notia dignitates ac ipsa appendis designem. Ne
mo autem qd pueris libris dignabitur inspicere putet me
omni qd in nro ordine floruerit facie mansione: in hoc michi
est palti difficile: imo et impossibile sit. Ab initio etenim ordinis
nro nra doctrina exalluauit: et ex vita: quoniam nec
scripta retinens ut nouo duorum nra nra nra nra
ut ad multa milia extendatur Ego autem seluam hystoriarum
transacti temporis quatenus licuit in gressus paucos et plu
ribus: sequentibus vna qd restant querendi prebiturus non
terminum

Acc. inv. 438, 80

Lat. oct. 395.

Inquit libris primus de illustribus viris ordinis sancti benedicti

Benedictus namque in principio perfringente ab illo summaque
loquendi conditio quod nobis regularis observatio prae
in futurum Benedictus est a quo nomen benedictus ge
redicant huius ordinis in quo primum institutus est: quod vivien
di in cenobio religiose norma edidit: quod morborum
pater et dux ab initio fuit hic nunc se per vinicia exortu de da
rianis imperatoris nepos comes nunc se nunc vero marchio missa
de monte serrato habundancia vocabatur. Illic perditata et
partu geminos edidit: filium benedictum: et filiam scolasticam:
quod ambo pueri ex amore postpositos: dno in monasteria
vita militavit. Nam benedictus cum adhuc puerus esset roma
scolis traditur: soror autem in prima domo conversatur. At bene
dictus puer cum roma ad locum postquam multos per abrupta viae
ne et morte cerneret: relictis studiis secularibus per hanc despec
ta: soli deo servituri cupiens deserti loci dei spiritu vocatus potuit
in multis annis carne macerans in virum sanctum cum per sanctum eua
ngelium tandem caribia inter quod prout: quibus magis viue
di regula tradidit: quae perfruitur per nunc perfructuosa usque
in hodiernam diem. Ipse autem sanctus benedictus in sancto monasterio
in monte cassino in quo caput et ara apostolice habebatur
amque loci ab eo in multa puritate habere purgatum mo
nachis fecit esse habitabilem: in quo fuit altaris officium
Anno dccciii. et regulam scripsit ad diffundendam praeparationem per
monachos luculentam. ordinemque suum dum adhuc viveret in
multas mundi partes dilatauit. Audientes deum principes
catholici et ecclesiarum pontifices doctores sancti spiritus vna per be
nedictum. cupiebant singuli caribia ad instructionem eius et plus
per vinicia et regionibus et fidem eius augere. palmarum etiam
pugna extendit usque ad mare: et peragines in longinquum. In non
sola sibi laboravit quod omnibus exquirentibus veritatem. Nam quan
tum ad quodamque eius pertinet. fuit fide primus. spe robustus.
gemina altare servatus. mente purus. devotio pre
cipuus. et ore audens. in meditatione occupatus. in lectura
sacrae scripturae prudens. in exemplatione altus. totius
et virtutum cultor in signis. humilis. pudicus. sobrius. castus.
et quatuor. Eius interiore quodamque si scire de fideas:
regulam quae edidit legas. Sanctus etiam vir quod usque

ad yphoe spm galeam meruit: nequaquam vinu ali potuit:
 q̄ p̄os vivere prepit Ad exteriorem aut gāfaci totus erat
 igneus totus exemplaris. caritativus. humilis. benignus. mon
 fuerus: y oum xpi pastor vigilantiſſimus q̄ amoru dei nichil
 p̄posuit Et tūc vāo quiebat zelo diſaplic accenſus: p̄p̄os
 p̄ſentia arguebat vitā huius vitā y miranda feſta. ſimul y
 quāſione q̄ plenius agnoſcere deſiderat: ſcdm librū dialogoy
 beati p̄p̄e gregory legat huc itaq̄ bñdū legi ſit n̄ natus
 ſuit Omne dñi quadringentiſimo octogefimo. venit ad quīſo
 nem āno dñi .898. etate ſue xliij Conſtruxit monaſte
 riu caſſinenſe āno dñi quingentiſimo octauo **Notū** aut
 āno dñi quingentiſimo quadragēſimo ſcdō. etate ſue ſex
 ageſimo ſcdō. viciſſima p̄ma die meiſis marci ſepulch
 ecclia ſcī martini in eodem cenobio quā ip̄a q̄ſtruxerat Et
 ab hinc ordo n̄ incepit. ſcī bñdicti nōmē vñmē y egēdū vñmē
 de multiplicandis ordinib y proſectu y de ſtadacōe monaſterioy
 y mulatadine eorūdem. caplin. ſcdm.

Cepit y hinc ordo ſancti bñdicti valde multiplicari et
 uſq̄ in longiſſimas regiones itaq̄ extendi Nam ut
 dixim ad huc co t̄ carne viuente nobiles y p̄ſu
 les ecclia ſuos legatos ad eū de remōis t̄is miſe
 runt populantes ſibi multi ſcī monaſticia inſtituētes
 magiſtros. q̄ apta eſſent y alios dñi. y quā viderūt bene
 dicti quāſadō inſeruire Equibz in cenomanianz beatus
 maurus alios deſtinatur ab ep̄o populari: q̄ ſtadacō cenobio
 n̄ltos in xpo filios ḡgregauit Placidus enī in ſiciliā
 mittitur: ubi p̄ aliquot ānos cū triginta fratribz
 p̄ ſide xpi martir efficitur **Post** diceſſit veb beatus p̄p̄os
 m̄ bñdicti ordo ſtadacō per ſc̄o centos ānos mirabiliter
 dilataus ē: y intus cenobijs ubiq̄ ſtadacō inter omē
 ordines y m̄o y merito obtinuit primatū **Post** aſtericū
 mendicantiū ordinibz exortis. nō adeo monaſticia ſtadacō
 ordibz m̄o: quādamadū temporibz q̄ſtruebant̄ preteritis
 de hys aut poſterioribz habendz ē ſmo **Q**uāta primap̄os
 uenit ip̄s deuocō: quāta p̄ſula ecclia ſollatudo: q̄
 q̄ſruendibz cenobijs omē ſtadacō impenderet y reſp̄ Et quā
 p̄a omi ſtadacōes cenobioy ſingulare p̄e n̄ltitudine
 p̄rbe nō valēd: m̄toy in ſtadacōes ac ip̄a q̄ſruendibz
 memoria teneo: que idcirco ſignare nolui. ut ceteris
 in uirū cauſam diſpararem **Conſervatur** aut ip̄ reperi

mny eorūdem paucā : ut ordis multiplicatio quā a seculo iſiſimien
 ut fertur nūq̃ monaſteriorū ordis ſcā bndicti ſolum
 albates habentū exceptis poſituris prioratibz & cenobiis
 monialia ipſibus ſolus ipſe xpiij. ad quendam milia. centū et
 ſepcentū p̃ q̃ tendit Vnde dicitur Epi quilibet iuſte poſſide
 ut donata ſcāny partem xpianitatis ſcū bndicti habere
 videretur Epi au ſc̃ mira videntur hiſtorias veterū volū
 uat. ſep̃a tranſacti ipſi legat & maiora dūmet nū ordis
 laudā ſcōnia p̃ ego dicit velim d̃ poſſim Vt aut magnorū
 ſcūny apud in minimis. nemo tamē cenobiōz albata
 hū multitudinem in tot mūdi partibz uelut i credulz mi
 retur : cū in ſcā p̃vincia moſuntina adhuc habeant
 nū ordis albaas. centū. viginū duas : exceptis hys quas
 ab ordine dimicbrauit impietas. quaz erāt ad mīng decem
 ſcūny apud ſancū bndicti per ānos nīllos ordo nū in
 maxia religione viguit : & celoz di p̃ ānos ſep̃tingentos
 laudabiliter ſuſtentauit : dūy fr̃es i eo degentes non
 ſolū q̃ ſacros ſanctitate ſibi p̃ facerent : p̃mo ete ipſis
 doctrina & libroz multiplicat edicte p̃dicarent de quibus
 oibus quācū nobis q̃cedi dignabimur altiffimz inſequen
 ubus ſub compendio clariuz dicemz Quid ſi in mlti
 plicaretur hic ſacer ordo. nūq̃ inſtitutor ſanctiffimz. re
 gula diſcreaom̃is q̃ i ſc̃p̃ſerim mlti ſancū parres
 monaſtorū ipſoſ regulas : et bndicti regula oibz iure
 preſertur. que diſcreaor ſolidiorz in ſingul̃s comprobatur
 laudet quicūq̃ ſui ipſoſ : nos amplectimur pre oibus
 bndicti inſtituta *de ordinibz ſub regula ſancū
 bndicti mltiſumibz capliu. t̃erā*

Omninoſciant nū mediocriter diſſoy ordinum
 prin apes regulay bndicti. q̃ diſcreaie & ſc̃u
 ritate q̃ ſc̃e eandem precipuam inſtantes. colla
 ſue q̃ ſacros eandem quilibet voluerit ſub mlti
 tere : gaudentes ſe dūcē h̃c ſacratū xeritū p̃ panē
 monaſtorū ſanctiffimū nū ſc̃uorant Qilicant d̃cū ſub
 oiy regula mlti ordinis monaſtorū ſtatuz ſingulaz
 bus d̃m̃oxat appoſuit de quibz *ordo ſm̃y & ordo*
ſacraſſimū q̃ ipe princeps monaſtorū bndicti inſti
tuit Ordo quibz in ſp̃cau Ordo clunienſis Ordo
carruſienſis Ordo ap̃eracemū Ordo wilhelmū
tot Ordo ſc̃oſoz Ordo montis oliveti albūny portans

habitu Ordo celestium Ordo scilicet Ordo vallis umbrose
Ordo fontis ebrandi Ordo huiusmodi sub albo habitu qui
primo incepit in alemania Ordo grandimontensis Ordo
sancti ambrosii Ordo gualduli sub albo habitu Ordo val-
lis scolarium Ordo pauli primi heremite Ordo de fere burga
vidua Omnes hi ordines sub regula militum sive benedicti
Ordo aut sancti veronimi regula priam accepit tempo-
ribus martini sive quinti. Anno domini millesimo quadringente-
esimo. xxvi. quia frater lupus oliueti hispanus eiusdem ordi-
nis fialis et dictus sancti veronimi in vno volumine collegit et
prefato pontifici confirmatum obtulit. Et qui ordines regule
sancti benedicti preterea dictos custodit: ad notitiam meam
non veniant. Et frater sanctus qui non sibi sola laborauit:
sed omnibus requirere voluit. Non dubium. quin sub hac
regula multi sancti viri deo militantes in christo in reg-
neri in celestibus: prout ex parte dicemus in sequentibus
de sanctis et canonis eius ordinis sive benedicti cap. iiii.

Olorio sus ait dñs in sanctis suis que ordine obimus
inter sacrasse vobis mirabiliter decorauit: et vna
clarauit ab mirabil: que ad modum diffise in cor
gestis gineatur. Et mirum si tot luminibus claruit.
qui tanto in ipse durauit. Nam et septingentos ferme
annos: huiusmodi sine vno ordo fuit illustris. Et quidem
nobis impossibile est omni scire huius ordinis vel sola nota de scri-
bere: quod tantum est vno ut multis: prima videtur inue-
nibilis. Et in missis locis fuerit quod pendio: clarior vno
meritis huius in scriptis breuiter prima faciat. Tempo-
ribus istis ipse xxij. et animalibus primis porcum et vites
hipocoris regit sue de ordine sive benedicti tam ex scribis quam ex
dictis dignitatem ecclesiasticis. sive theologia in scriptis. Quin-
decim milia. Quingenti. Quinquaginta noue. Quis hoc
omni singulariter faceret memoriam. In hoc vobis huius
opis libro. quorundam memorabor quod ipse ipse vel nota
ad prout potui inuenire. ut patet ibidem. Gaude per benedictum
et huius sacrasse in scriptis ipse regit tot alia adduxit: ut
se nullus non uestri audeat et fieri equalis. Nam exultans
in celestibus regis prophetis verbis testatur louando. Et
ego et pueri mei quos dedit in domino. Amen. Et fratres
prima sanctorum delectant: exempla non timeant. Vane suspexi.

glorabimur de multitudine scōr ordiū mō: nisi eor refugia pro
posse inueniunt. Quid pdest nobis si tot milia scōr nos ga
buisse legerimur. Quod qdāto fugiamur. Cū itaq scōs nōs
ex tollimur: ad eor quq qdāto puenire festinemus. Tūc cū
in scōr multitudine fructuose glorabimur: si tūc eor nūq au
gere conamur. Paro nob tanta scōr opia pponitur: ut dūm
multos mūda viciis qppiamur: nō pusillus idem quos possibile
pōt auxiliante dō qfidam. Multa aut ordiū sui scōs sermo
nibus ex tollendo pcedunt: q mōte qdāto ab eor respici
declinat. Nos aut frēs nō sūt: s q scōs nōs vōs ex tollimur:
nos q mōrū imitatores eor denouemur, homines sua
rūt siles nobis mortales: s grā dē i mortales facti sūt
q qd illis grā gūlit: nob nō negant. Cor tū y mōmū grā
dē qferamur. *De summis pontificibz cardinalibz archiep
is epis x ordine diuisis temporibz assupus cap v*

Uera dñi sententia ē. Non pē ciuitas abscondi sup
montē posita ē. nemo accendit lucernam ut abston
dat eā sub modio. s sup candelabrū ut luceat
domū intrantibz. Non latuit ordo scō bñdicti
latatus ē: ut vitē y doctriā lūmē preberet fidelibz. Vnde
mox ab gordio plantationis sue multipliciter cōtia dē me
ruit ex altari: dū pñi fideles quq dē gregē bñdicti pñis
sibi cōtūq auerent sacerdotes. Quia nōm ecclia nō sumis
optasset desiderijs dē ordiē scō bñdicti habere pārorem.
In quo xpiane religionis amor viguit: pace pāe lūmē
affulsit: mox honestas. erituit. Radū ē itaq ut nūti frēs
ex hoc ordine ad diuisas ecclie dignitates vocarent. aliq ob
sanctitatē qmnam. aliq vō p excellētē pāe doctrinam:
nōnulli ob singulatē agendoy industriā. pām dē ob pāntul
nis claritatē. In oībus aut amor religionis monastice pñi
mūo ordo in sacerdote nūti celat. dē hoc sanctissimo bñdicti
ordinē fuerūt sancte rōne y vniūsalis ecclie summi ponti
fices pñi iiii: q diuisis pñi pñedentibz succedentes pñibus:
ordinem mirifice dilatauer. Cardinales q scō romane
ecclie fuerūt ex hoc ordiē diuisis pñibz viii excellētes at
doctiss. Vēnū octoginta quatuor Archiepō aut i diuersis
mūdi partibus ex hoc ordiē fuerūt. Milia. Quingenti.
sexaginta quatuor Episcopi vō fuerūt. hūc nūtiatū pro
fessores. triamila. quingenti duodecim. hūc omēs pñi
vnt ex ordine sancti bñdicti pontifices ante qstantiū

galu qd fuit ano dno millefimo quadringentesimo feptimo
dauid edr qui postea venerat: in prefcripto mdo is p d Et
de his est singl lauter dicens q parte in huius epd libro est
ultimo Rom est omi ut nōd poterim signare ut ipa:
p paucos recensentes a pluribz. fidem argumēto asseruimus
floruit in ecclia dei sacer ordo bndicti mōis dō olim decorat
presulibz: tū pūis pūis pūi sacerdotes elegit. moribz qz pūis
lucidos pūa scripturaz clarissimos At nūc mōchoz tūpet de uo
no. amor scripturaz euamuit: marito ab eccliaz regimi
ne milites rapelluntur Olim ad gubernandas ecclias monachi
vocat. nouerunt se xplis presules qz illere utiles: q dō qd
fuerant religiosi pmonē. Nūc vero si monacha pūi dūcū
qstinas: pūim in pūbia datz obliuiscunt qd pūerat Rec
horū de dō abus gualid dō pūe putandz pū: qū ad qe
etas mōi ordine mōis vno dōctos q m pūnes q tūct pū
habitu monachali: qui si pūerētur i cathedra regimēis
a veteribz nequa q degenerarent qz monachoz offiū
est sua q alioz pūa plangē: solitudē quater amare:
vicia fugere: virtutes colere: suare hūilitate pūy mo
nachus: q actōe sui nōis tenet diffinidz pūly q vno
z pūplicitate puritate qstae: q cordis hūplicitate qnorat:
q nāfat dolos: q voluptates mōdi nō sequit pūly q abus
mūdānis pūpōpūis sup a pūdia sui uigilat q a pūcto
pūpōis mōdū dēclinat qd hanc pūmam nob ex mō ordina
tot pontifices recensentur: ut religione q sanctitate inni
rent. nō ambigūz offiū. Mōdus aut pūis q meritis
pūmū debetur. nō gradibz dignitatū qz delectat nos forte
elegimz tūy ex mō ordie mūy succēssisse pontificū. vane
gloriam. cū dūm infortunū gōm sit pūpū pūice. Nō
q pūbilitas pūonaz ordie solūm reddiderit: p merita
pūguloz pūator aut paucis pūplicitate abus dolore mōm
q q recōdācie tantoz coronācie qgerit. Inde siquidē
veracior qdolo amplius q mōis pūbū tantis dignitatibz
ut olim ydonei pūes mōchi nō x pūis. Nūc gloriat i alio:
se unde possit gloriari nō hūc ordie. Iteu pūit a mōchis
pūare lōmō pūidū. q veteres effat m pūnes: ut pūm
pūalibz m pūlis digni habetētur som sanctis moribus
paucā deseruiūt: pūe vō scripturaz pauciores sē inde
fuerunt utilio pūonaz desepz i ordie. In scripturis
De doctoribz ordie q mirabili pūdio mōchoz antiquoz

A principio con ordine suo usque ad pa. hermici imperatoris quarti
 nati viri doctiss. Ico floruerunt scilicet & sedo libro huius opus
 ali quatuor potestius & parte multiplicibus Nam ad hoc sa
 bucto viuentis & ordina p. dicitur tunc spacia diffid. ple
 riq. nobiliss. eruditiss. iuvenes monasteriis instituti solum
 ex regula colla submisserunt. q. solum in scripturis sacris. sed
 et in secularibus literis peritissimi habebant. Et quibus clarissimis
 de senator cassiodorus vir videret. doctissimus. senatoria
 dignitate deposita p. de amore monachorum conobialis efficiere
 conuadente ubi ipse monachus prius erat studium scripturarum. et
 omnibus doctis bonarum artium amor distendi gimus. Nam q. docti
 ad quod stant venerunt. indoctis fratribus discendi utiliter pagina mi
 nistrabat. Nec etas minor impediebat apphendi desiderium.
 q. ingrexit omni artium ornabat impetu. Ut vero denique & exemplum
 paucos apluribus. bonifacium. & rabanum magnifimos antef
 lites. bedam. & presbiterum. intusant. quorum prius bonifacius
 puer adhuc fuit. anox in anglica monasterio traditus. & quo
 tunc p. p. iug. scripturarum p. dicitur. ut doctor aplus germa
 norum habebatur. Et tunc ex elegantibus ad diuersos eplos. et tunc
 varia sintagmata. quibus ingenii eius vna reddidit flu
 entia doctrine sacre ostendit. Rabanus est q. b. bonifacius de in
 archiepiscopatu p. xus ex ordine successit & monacho p. dicitur
 puer ad quod stant venit. q. quatuor in scripturarum p. dicitur
 p. dicitur. infinita q. scriptis testantur opuscula. Et solum in
 expositis scripturarum q. colluit. vix est & omnibus huius
 tantis p. dicitur. Quatuor in p. dicitur. alij carminibus.
 mirabile opus de p. dicitur. Quatuor in p. dicitur. uetor. q. dicitur
 et tunc p. dicitur. in p. dicitur. ex de vniuerso p. dicitur. indicabit
 Notitia vbi vniuersa ars & aplis & scriptis ex copiose valu
 tore dinoscitur. Beda venerabilis presbiter toto p. dicitur. in
 orbis. et esset p. dicitur. anox & monasterium a parvulis natus.
 cuius opus miranda. vniuerso mundo laudibus attollit. huius viri
 sanctiss. ap. doctiss. q. dicitur de sua scripturarum hauserat. & mo
 nasteriis sub regula ordinis deditur. No mittebat causa
 discendi ad p. dicitur. ac bonarum artium p. dicitur. p. dicitur.
 habebant. & ceteris. Tacito de ceteris eruditiss. viris. qui ad
 monasteria vna p. dicitur. deueniunt. Amor. et usus. dis
 cendi. etans de p. dicitur. p. dicitur. Nam quippe de p. dicitur. p. dicitur.
 huius sacrorum ordinis multa & varia p. dicitur. laude. & nob. ad op.
 miranda vestigia p. dicitur. Magna ferebat. & de
 uocis. regularis disciplina zelus p. dicitur. q. dicitur.

finelbat assa caepos Salus unū officio diuino cu omnes deuote in
spictebat : de cetero vocabatur studio monachi scripturar : qly ad
quiescentie cordis frequenter accendebatur. Penitus tunc exercicio
satis monachos viget amor : qd lectio ad pcta otiosus studiu
vacat vigilantes. Item qd p t sacris scripturis amplius q ex
cariu vacantibus bonis a diuino gulas : quosdam tunc p studio
caridum scripturar intendebat : qd facbat libros x varos tractat
qly sui suoy studia ad deū quocabat. Ceteri ptes vbi unū regule
precepta no vocabatur oas : p op monum p oides deuote insigne
bat. Libros scribebat q poterat : x x sedis ad doctores ad
mide dicit redigebat. Alij scriptos codices artifice lufabatur :
diligebant alij. ceteri rubro nimis distinguebatur. Gaudebant
se omnes ex q t scripturar quosdam debentur esse pncipes
finitores aut stolas in pntuebatur disciplinis : sed vni vniq
natura x tgenit. Alij t gramatica. alij t rethorica. alij t pta
dialectica. arithmetica. ut origographia : ay alij q t pntibus
fianis ad pda erat. ad scripturas theoricis vocabantur
Nullus dabat t monasterio ois loc : pntis suis labalibus
x pntis inspiciebatur. Vnde ntu pntis doctis q x t pda
scripturar qly vni ut magna laude t nris sui euaserunt
Quos inferis pto loco qd t poterimus pntis mernaone
facere. O si me i ordine sancti bndicti seruaret tamq amor
scripturar : q felix esset poro nris m electos dei. Nichil mo
nachis antiquitus erat uocatus q m sacratissis scripturis
qfari : illas lege x pntis : x uouos ad laudem edere dei li
bros. Ut bant em que auderit opuscula impatoibz x ceteris
pntis : quoy auctoritatibz qfata searius ad mū di
ficatis mltis x dicitur. Hec t pntis libror quos qfate
vnt cordis : t pntis pntis capta pntis pntis pntis
nata. Sed vbi t nris vntis pntis mōchōz : Vbi pntis
amor d fandi scripturas : tam magis x vntis de no q pda
scripturar respicit : p qm colligendis diuicis pntis mltis
pntis. Vnde t est hūz pntis laudibz ordine vitupia mltis
vnde pntis. Ad pntis nris fine pntis qntis tam mltis q
caris pntis pntis vntis pntis mltis : pntis scripturar
amant : x carnis vicia mltis. Vnde se a pto studio
qfaret : nemo defecte pntis vocet t adpntis : oia vntis
amor. oia pntis pntis : oia pntis qntis t pntis
pntis : pntis pntis mltis pntis pntis pntis pntis.

quentes Episcopi cum quibus informari doctores iuuenies prolebo
namque dicitur. *Non patitur alius variis discendi athanasius* : fuffi-
ciens ubi minerva tibi minerva domi consistit : quod ; caudam
fides ne nobis piamus magis erroris et solitudinis studium nisi
ardeat amorem christi : frequentem parit errorem. Nulla ars absque
magistro discitur. Habet singula prout suos preceptores
et principia artis tradunt differentibus. Et hoc in scripturis dis-
cendis nihilominus obsequia est.

*De perfectu ordinis et personis ubi meritis et mirabili deo
aone fidelium qui ordine dotantur*

Cuncta quae studia monachorum antiquitus magna deo
adone principum et ipsi meruerunt : quibus illis ordo
non in alio nescio mirabilis et fecit. Videntes
autem nobiles etiamque divitiores sanctissimas quasque
monachorum multum tenelibus quidem bisperis. proutque
et quia dei fides quicquidque promerere. Alii proutque
monasteria in possessionibus propriis : et suis demeritis magis
ipse dotantur : alii ita dicitur proutque ad alios copiosis in
paucis ampliarunt. Gaudebat se singulis quidem monachis
aliquid et honore sed beatus etiam etiam monachi quito
plus amabat celestia : tanto amplius divina substantia deo
tunc ipsi aucta nesciebant. Amabant deum : et oia possidebant.
Contempserunt mundum : et ipse necessaria copiose proutque
hoc cum ipse et eundem ita fieri proutque dicens proutque quere
regem dei et mundum eorum : et hoc oia adiacent vobis. Vbi ad spiritualibus
propter et etiam : utraqque oia deficiunt. Existebat ad tunc
cotidie multis personarum servientium deo : credebatur substantia
ipsa : sine qua spiritualia diu non possunt subsistere de diuinitate
eum mundi partibus ad monachos quasque bonis proutque
Nobiles et ignobiles : docti et indocti : et mirabiles monachorum
habundantia requerebat. Quia et reges et principes filios suos
beatus regis proutque proutque tunc ante multum ordo : et
etiam : et magis ipse proutque : donec de pluribus deus ad
teperit proutque proutque. auro sitas intravit. Conservavit
autem ordinem in sua prima institutione multis ante prelatorum
indignia : zelus discipline : et correctionis severitas

De ordine obsequia regulari capite viii

In regibus et dilectis et recalcitrantibus : in principibus et dila-
tatis. dereliquit sine institutione et etiam : abijt et
vanitatis et infamias falsas : quae inopem copia fecit proutque
paucis diu religio diuinas : at magis plura proutque

Nam & diuites velut feni in aduē mteruptacōe diaboli dētaunt
ordīe nōū aliquādo cultus dei sīcra deuōas : q̄ rēa mēdior
ambīō bonis obus demīdant q̄oy cū ut monachi cupiunt
ēraa sapere : & q̄alia quōda amare : defectū scti religiois
p̄cipū color optīng : deuōas tō cōspiciunt cōpūalibus aut
neglectis : iusto de iudicō eēt q̄alia defectū cōsa vō p̄mī
defectus quīdatur negligēcia prelatoꝝ cōpēnd cū fratres
negligēcia diuina postpōnd : p̄cipū suāde colere : monachis
necessaria dēetare sactabōit sē q̄m quidā dēnobilitare q̄m :
& ne p̄fessione monastica parentibz viderent iniuria facere :
despectū p̄cipū regularibz mōdo q̄a dō maluerūt mltas
Alq̄ aut dēxiū diuicijs affluētes . dēi oblii sūt : q̄q̄ carnis dē
fūdera ambulantes . in suis vanitatibz euāuerūt Nōnulli
et rudes in q̄pti & sine sctā lōy : cū nō habuerūt ubi cor
sūt delectabiliter figurent : ad amōe sēclī q̄si . ordinis
disciplinā m̄fieri dēp̄uerūt dō cū p̄m quē ordinē in
obseruatia tēuerūt : amor dei : & p̄cipū s̄cripturay q̄mbz
dēp̄auerūt : monachi q̄ a sctā insitūatē rēfesserūt Nō
amat dea : ordīs sū p̄cepta magis zelo cupiūt : q̄m caritas
dei p̄cipū nō negligēt Nō amat sctā s̄cripturay : a bono
p̄cipū nō tēdit : q̄ p̄cipū s̄cripturay ad sctē q̄p̄tōis
p̄cipū dēctim reducere dō aut de amōe nō habet : ab dō
et ope bono vacuus ē : & p̄cipū ordīs flocci pēdit . atq̄
sctā negligēt : celestī obliuiscit . solū amat tēra Nō cū
hīc m̄dēt . nō q̄ sine amōe ē : q̄ sēp̄ circa aliquid
versatur nō diligēcius m̄tēdat Amor aut duplex ē . et̄ay
videlz bonoy & q̄aliū Nō q̄ celestī amōe dēfuerūt :
solū caduas vīa p̄cipū m̄tēdit Et hīc amor inordinatus
religione dēp̄uit : ordinē q̄f̄dit : violat eq̄tātē p̄cipū
ōis deuōas . zelus disciplīne regularis euāefat : sē dēp̄t
amor dei cū p̄cipū q̄ diligēt n̄f m̄dēt & voluptates
carnis : & caritatē dei postpōnd nō m̄tēdat Nō q̄ amator
sū p̄p̄ diligēt dēi cōtra opus nūq̄ vādī m̄ caritatē dei
nō figitur atō dissipatur cōtra q̄ s̄cripturay ab amōe
dei nō dēfēpat : sē ad dēlū sūm rēfērat Nō hūq̄ q̄m
tōis p̄cipū sūt : q̄ vīce dēi m̄tēdat dissipatur cōtra
p̄cipū cōtra q̄a breuiter : q̄m nō ē hūq̄ ip̄s vetē dēp̄tēbz
inmōari & tōn latet nos causa ruīne : nō latet insu
mitas : dēoportuno remedio cōferamus

De diversis reformationibus ordinis aduocatus patris
et publici capli, 12

Quamuis aut a prima institutione ordinis multum successu
temporis defecerint: nunc tamen deus ordine sacris ex toto
defecit: namque prius totaliter obfuscat permixtum
cum iuueniebantur adhuc. quod sinceritatis regule am-
bulabant. Nam et anos forma ducentos ordo in magna sanctitate
perduravit: quousque avaritias expulit a monachis simplicitate
et quodam collapse in multis ordinibus de potentis misericordia per-
uenit: etiam deus ipse bonorum virorum iudicio magnifice
reformavit et convergentem eum viri misericordia propter ipsius
oblivionem in roderit. et ordinis tanti calamitatis et pauciores
quidem peremerunt: et quatenus eis desuper erat concessa regula
rem obfuscatam restauravit. Assuit quomodo reformationibus
demonstrata sunt divina benignitas: et qui proprius ordinis
deus vult restituit. Unde multum sanctissimus pater ordinis in-
spirato deus ipse postea claruerunt. Et quibus beatus vir
interfervit quod sacris ordinis in cluniacensi monasterio
glorioso restauravit. Huic multum religiosus viri successerunt:
et loci ornauerunt et pariter: deus vero et in diebus et in
fide deus dedit vir valde venerabilis alias cisterciensis cisterciensis
contra cenobia nostrorum suis ipse ad puritatem ordinis restor-
navit. Temporibus et inter karoli magni sanctissimus principis
facta est reformatio ordinis in almania maxima: et toto usque
tempore alius et deus ipse ordinis in multis locis reformatus
fuit: usque in monasterio fidei ubi multis annis maxima
viguit devotio monachorum in huiusmodi sub altius vultu
venerandissimo viro. Anno domini millesimo centesimo
que reformatio ad multa cenobia fuit diffusa a pluribus fidei
et specialis reformatio annis pluribus viguit: cuius se norma
ad multa monasteria dilatavit. In aliis et monasteriis et plu-
ribus magna olim reformatio utrans viciis incerta est:
que non paucos annos perduravit. Sed multum nunc refor-
mationis per ruinam imae institutionis gratia facta in viciis
destinatus idem parciales reformationes fuisse plurimas
monasteriorum viciis et viciis a regni. sicut illa fuit que
in monasterio viciis incerta tandem et multa cenobia
dilatata capellanorum nomine ad tempus non modicum perduravit:

mallicetum qd tunc ad hoc in eisdem monasterijs pluribus
certa monumenta conspiciuntur et si q sunt hys ptes. quz not
iam noticia no est In hys it reformacionibus pietas dei
magis qpiatur. et a nob merito qtinuis laudibz pducit.
q ordine in finem ad deseruit. s tam rebus restauracionibz
visitavit Qui olim filijs isrl pibus iudici pccantibz et
suis demeritis aliquo tempore captivatus. fuit miseratq pro
iudit saluatore. qd ead ordine per bndict patris nris to
acens collapsit. p diuina calamitate misericordie pntuens
ad propina libertate pps dignatur reducere. Et qd facien
tibus iudic colliditur. surgentibz denuo restauratur
*de reformatione ordibz p conalia generalia et sum
mos pontifices facta. Caplin v*

M d tendentes aut sumi pontifices sacratiss ordibz
ruinam. et ad memoria reuocantes quoniam h
vinea uberrima olim dno fructu pulerit suau
tatis. magno qpassione merore afflicti sunt.
q tanta eo deformitas succreuerit. et mori bonoz
oblitus. Multa igitur ex eo p reformatione ordibz varia
patuita cinderit. pparentes aut rebelles monachos per
ausum ecclasticum ad eoz obseruanciam qpellit. sic patet
iudicijs sanxionibz quas statuerunt. qd qui amor non
allieit timor iuxta raae qpellit. ut aut quomodo sta
tuta ab oibz prelatoz vigilancia obsuauit. in notandis
ppa tunc. clemens quintus. et bndictus duodecimus. caplin
pvinale monachoz de triennio in trienniu celebrandis
instituerunt. in quo diligens tractatq de obseruancia regulari
habebatur. p admodum. et eisdem qstutionibz adhuc clarissime
orditur. Postmodum et qualit qstionibz qstimationis
et basilienfis pres. plura ad ordibz nris utilitate p ma
gnum et ceteras alemanie prestim pvinale qstue
runt. Amos p dno dnce maximo. Gilelmo Quadring
gentesimo septimodecimo. vniuersis abates nri ordibz
p pvinale magistrum et diaconum bonibz qm. auctori
tate alij qstionem quocumq et nati caplin pvinale
celebrantur apud qstionem i monasterio petridom
die ultia februarii et sequentibz. in quo magna de

de capitulis promissalibus et visitationibus monachorum
Anno dñice incarnationis millesimo ducentesimo
 quatercentesimo Innocentius papa tertius et magnus latera-
 nensis sedis generalis mille recentorum primum constituit quod
 in singulis regibus suis primum de vicennio in
 vicennium ordines fieret capituli generalis neque de refor-
 matione ordinis ageretur. ut patet c. in singulis. de statu
 monachorum Anno denique domini millesimo ducentesimo quarto
 Innocentius papa quintus romane et universalis ecclesie presedit
 quod octavo vicennii celebrato de celebrando capitulo generalis
 et de visitationibus faciendis varia precepta edidit: ut patet
 c. 11. de magistro. in de. circa finem Benedictus quoque papa
 duodecim quoque presedit ecclesie anno domini 1334 decadem re-
 milita edidit quod in extraneis gentibus gimentibus. Item c. 1
 honorarius papa tertius. et clausit in pontificatu anno domini

ducesimo ducesimo octavo de visitacionibus monachorum
inter ualia statuerunt: quod in suauis pro sine practica uoluerunt
Nam ante quatuorcentum annis quod celebrabat anno domini 1211.
capitula provincialia ordines et provincia magistra defecerunt:
visitaciones nulle et habebantur in usu: unde prout ordo
iactura sustinuit in consilio aut celebratio capitulorum provincia
hinc denique reparaata est: visitaciones monasteriorum uoluerunt
inspicere hinc inde igitur in provincia nostra magistra et duo resi-
dentes de quibus treuerensi ac colonien. et provincia capitula
usque in hanc nostram etatem statim deputata prout celebrant et de
illis ad huc de suis de formis et p. seuerat: quos ne capta
emollire potuerunt ne que cardinali preceptis iuramenta
in multis ecc. xpi christianis paribus capta provincialia non
putant: ne visitaciones habent: in usu et de ista tollentes.
ad hoc se reuertuntur

De ultima reformatione burgfeldensis in Caplin xij

So pauca sunt que quatuorcentum annis emendatur neque provincia per
longos multosque et ordines reformatione tractata refluunt
sua uia hinc religio nouiter denique reformat: que indies
valde qualuit in longinquas regiones ad huc hodie diffudit
hinc aut nouissima reformatio incepit in quodam monasterio in Saxonia
quod burgfeldia dicitur: a quo est burgfeldensis nomen et uocabula
etiam hinc reformationis ordinem: cuius si affit facultas fuerit
posterior animus apud sepe reserat et de hoc et de quibus hinc
etiam profert: eo quod de hystoria ad huc intera p. non in quere
de dispersione burgfeldensis p. et sequens incepit: hanc
et multis modis amplectantur ut sciamus ut uera ut recte scia
hinc p. et quia: quod nemo diligit nisi bonum nemo p. et
nisi deceptus: in qua ad puritatem regula se uertit: qui deus
plantauit et uigat: quod diaboli in suis satellitibus et posse p.
sequitur hinc est que diuini officii in rebus negligenter
diu recipit: obia docet. abdicatio pietatis suis cultibus
indiat. diligit castitatem hinc est scda uoluntas. doctorum
sapie. etiam exemplum. nomina disciplina hinc est quod monasteria
vnde illustrata commendat diuinitus. mores sacros in prout.
amat pacem. concordia diligit. quia unitate hinc est quod uia
p. fat. carnis copulat. ieiunium suat. abstinentia colat.
pauperes et posse large sustentat. O scda et Gregario. in qua

[illegible]

[illegible]

infra ulterius cur nomine bressfelden tantopere detestaris Pontifice
 virtute asperere et nomine a via? Quia humile nomen ostendit:
 ut ledit nisi p[er]fide p[ro]prio clare quales detestantur. bressfelden
~~non habere q[ui]s n[on] vicia. bressfelden sine causa indignis~~
 virtutis et p[er] diphia nisi p[er]fide. qua si offenderis te nudum
 et virtute testaris. Quia et non diphia nisi gravia tu p[er]
 si vna p[ro]p[ri]a monachos huius facere unionis reprehendis:
 ubi gratia esse palam fatetur. Et aut non latet p[er] b[er]bra
 iudicaveris nudus testimonio eudem. q[ui] monachos sancta
 gravia corrodit. ieiunia impugnat. desolam et uertis.
 simplicitate iudas. blasphemias univ[er]sitas. Ad si meritis
 munda. gratia dei opp[ro]b[ri]as: q[ui] merita largitur et pre
 mia. Res curant veri monachi. Iba detragor: q[ui] q[ui]s p[er]
 testimonio ut ab iura p[er] m[er]ito reserit. Q[ui]s p[ro] exemplo
 neminem velint abire scandalum. Q[ui]s veritas scandalo
 p[er]turbat iusta. p[ro]ponenda. Q[ui]s p[er] b[er]bra ap[osto]lica
 cultum q[ui] vno reformata. et ideo non metuit odia detragor
 De approbatione ord[ini]s ab i[n]f[ra] et act[us] ultime reforma
 tionis. Cap[itu]l[u]m quarta. d[omi]ni

 t[er]m[ini] p[ri]mi pontificis et co[m]m[un]ia p[ri]ncipalia q[ui] vniuersalem
 representant etiam huc ord[ini]e facere diu p[ro]p[ri]a
 m[er]ito b[ea]t[us] ab i[n]f[ra] approbat[us]: et magnus donat[us]
 p[ro]p[ri]et[us]. inter ordines ceteros. et q[ui] cedunt p[ri]ncipat[us]
 quippe. q[ui] p[er] p[ro]p[ri]a m[er]itis p[er] o[mn]ib[us] p[ro]p[ri]at[us] ad
 eius q[ui] p[ro]p[ri]a euidantissima accedit: quod n[on] ita p[ro]p[ri]at[us]
 romani aliaq[ue] etiam p[re]sules de hoc ord[ine] iustitiam fuisse
 elect[us]. de quib[us] in p[re]p[ar]atib[us] adiunare das p[ri]ncip[us] habentur
 p[ro]p[ri]a. Q[ui]cedunt p[er] q[ui] aliquat[us] m[er]itis p[ro]p[ri]a locis ord[ini]
 facti vniuersi. n[on] ita reformat[us] d[omi]ni m[er]itis p[ri]mi p[ro]p[ri]es
 approbat[us]: et maximis et m[er]itis p[ro]p[ri]is: q[ui] vna p[ro]p[ri]a
 de iudicant[ur] si q[ui] in laudem b[ea]t[us] ord[ini]e fecissent: p[er] clariss[us]
 olim no[n] dubitauerunt ornata l[um]inib[us] Q[ui]s et h[ab]et p[ro]p[ri]a
 reformat[us] p[er] alio ap[osto]lice p[ro]p[ri]et[us] p[ro]p[ri]et[us] p[ro]p[ri]a
 vna: et no[n] p[ro]p[ri]et[us] deo vniuersi in p[ro]p[ri]is: p[ro]p[ri]a
 q[ui] vna p[ro]p[ri]a deducit p[ro]p[ri]et[us]. quoy causis hac vna
 inuolanda no[n] q[ui] p[ro]p[ri]a m[er]itis p[ro]p[ri]a et p[ro]p[ri]a
 p[ro]p[ri]a reformat[us] vniuersi ad monachos obper
 uanda approbata decernit. et t[er]m[ini] igitur quoy p[ro]p[ri]a

religiosorum institutionum confirmata despicit: quorum quidam
et ipsas ignorat. Nemo quod curat non potest bene currentes iudicare.
nemo agilis non curat et contemnat. Nemo enim deum possumus
omnes: et bonum quod non possumus: ut alios posse gratulemur.
Etiam deus bonum quod inspiravit comminatur voluntatem
Contemptus autem ignominiam parit.

Exhortatio conclusiva finalis capli. sancta deam

Iam nunc igitur fratres dilectissimi vocatos vestros diligenter
attendite: et ad quod semper vacat. sedula intentione pensate.
Vocavit enim nos deus in sanctificationem: ut singulis singulis
virtutum decorati ornamentis. divina paupertate et castitate
heret etiam via trini diei per quam ad nos de egipto huius mundi
vocavit: ut in deserto nostrae solitudinis sacrificantes libera-
tori nostro deus vota reddamus quod volumus hic est summa
triplex et difficile rumpitur: quo caro ligata monachi.
prout probatur hoc tria si generalis per se. si per se. si per se. si per se.
Nam et monacho. per se. et per se. et per se. et per se. et per se.
Memores semper esse debemus primum venerabilium quos in hoc
sacramento ordine praesentur ut magno studio curare ut cor-
poris moribus inherentes. filii ipsorum veraciter dicantur et
singuli. Nisi enim imitent boni exempla fratrum. summa de pro-
fessio parvi gloriamur. In hac itaque peragimus positi
ad illa celestium patriam virtutumque factibus semper persistentes
in qua legimus non ludicri et suis imitatoribus sine fine
latantur: et qua summa sollicitudo hic in fidelis militumque
donatur in primis. Nemo igitur posita ad priam manum
vires respiciat fratres: nemo graue pro negligat: nemo
a sancto proposito monachali tepescat: quia sicut bene quere-
facibus summa. ita negligentibus acerbissima tormentata
repasura sunt. Deus autem omnipotens et omnipotens semper
potens non ludicri donet nobis in monastica quiescente ita
et stare: quatenus ab illius quiescente nunquam peramur
amen et Expiat libi per

*Anno domini millesimo quadragesimo nonagesimo
secundo. tercio nonas aprilis*

Copus

intendunt monachorum pro paruum colligens ordine maxime
et nationes magnifice dilatauit. quodammodo in gordio primi
libri descripsimus. hic scripsit res ipsa monachorum. de sacone pre
cipua. Simone ludentia. et de qua nos dno militare gaudemus
ferrus est. quidam scripsisse epistolam. de quibus certi nichil possit
apponere. Vnde aut sub eius nomine ad scriba remissum epistolam remota
breuiter quondam epistolam. si non videtur laudat. laudatque scri
bitur edisseruere. quibus nichil prauitatis. et ea potuerim
venire. Moritur aut scilicet bndictus Anno dñi. quingente
esimo quadragesimo scdo. etatis sue. lxxij.

F Augustus monachus et discipulus sancti patris nostri
benedicti. vir moribus et vita in pignus et scripturis
diuinitus studiosus et diligens fuit. hic scriptis
bis bndicti apparentibus monasterio discipulis eruditus
traditur. a quo in timore dñi in fructu. regularis discipuli
zeleus amator effectus est. Qui et bis maurus et andega
uiam missus sedulo ibidem cenobio inter monachos vni
uersus annis dno et eodem militauit. donec per obit mauri
ad cenobium cassinense reuertitur. et vita eiusdem patris
sancti elegantius descripsit. ac boni facio ipse obtulit app
banda. Quod et factum est. Claruit tempora sancti bene
dicti et per eum annis multis. dno. 100.

Cassiodorus theodoricus regis italie quondam cancellarius ac rauenennate urbis senator viri et pueri
laribus scripturis eruditissimus. plus et rector
in pignus. et sancti patris nostri bndicti famulus et reli
gione audisset. diuino inspiratus amore secundum
contempsit. et in uno cenobio ex monachis efficitur. In quo
disponitur deo et toto corde fuisse cupiens ad primum scripturarum
se tota gublet. in quibus adeo proficit. ut nullum suum esse haberet
equalem. in quo utriusque sed tanta reducere eruditio des
cendit. et inter petra et scripta opuscula. de quibus ego
ad presens superius subiecta. Opus generatiorum eorum in
toto psalterio. li. i. De ratione aut. li. i. hypostasia quoque
triplicem comportauit. li. xij. In antea canticorum. li. i.
De institutione diuinarum lectionum. li. ij. De grammatica. De
dialctica. De rethorica. De physica. De mathematica. De
geometria. De astronomia. De musica. Epistolam ad discipulos
eiusdem cancellarius esset. li. xxviii. Ethymologiarum. li. i.

Descriptio lib. i. Memoriale diuinarum scripturarum lib. i. In epistolas
pauli breues explanationes lib. viii. In actus apostolorum quatuor lib. i. In
apocalypsim scripturam lib. i. Catalogus consulum romanorum lib. i. Alia
quorundam inter alia edidit que ad noticiam meam de venerabilibus viris
nobis meorum omnium electis sunt albas fratrum multis annis
renobis profuit: et nonagesimo etatis anni excessit: quia
cum esset nonaginta annorum postea suorum scripsit librum
de origo graphia. aug. reglas de duodecim notacionibus grama-
ticas collegit. Claruit autem circa annum domini quingentesimum

Odonis filius albas romani cognominis exiit vixit in
diuinis scripturis valde eruditus. et in secularibus
libris omni fama peritissimus calculator et geometer
in grecis. greco et latino decoris eloquio in magna
doctrina per auctoritatem obtinuit apud veteres. Sed non
contempnenda laus opuscula. ~~de quibus pauca~~
ad mea noticiam perueniunt de randa cidi pascales lib. i.
Cicilius super pascalem edidit epistolas earum non nullas ad
desiderium Transulit de greco in latinum libri pro theodori
alluandini ad leone papam et libri gregarii imperii
de gradibus huius et una pachomii albas de greco fecit
que latina precepit autem postea cidi cidi ab anno domini
quingentesimo inuestimento sedo Claruit autem circa annos domini
quingentesimo quinquaginta

Olabanus primus albas luxouienensis renobis nacone
scimus. vir eximie sanctitatis et meriti. qui multos pro
christi amore labores sustinuit: cum adhuc adolescens
esset et diuinis scripturis adeo prudens profecit. ut
non contempnenda utilitatis opuscula adiderit. Et quibus extat
opus limato sermone in fine super toto psalterio lib. i. de
ceteris que audisse dicuntur: nihil ad mea recolo peruenisse
noticiam fuit autem predicator ubi et zelosus et strenuus. qui
natalis solis dulci relinquens peregrinus christi fratrum et
alemania gallia francia burgundiam penetrans multos
ita verbo pro exemplo ab iniquitate auertit. Huius vita iohannes
monachus discipulus eius de scriptis suis descriptis Claruit
temporibus iustini iunioris principis Anno domini. d. nonagesimo. v. .1194.

Odonis monachus luxouienensis discipulus sancti colabani
albas et socius peregrinationis ac laboris eius pro christo.
vir in diuinis scripturis magister exemplo studiosi ingenio

acutus & sermone composuit: fertur quovēda sermō vntem
luculentio pmississe eloquio Equitū qd nō reperit. Quā pō
tatabam albanis sū. li. i. Vntā pō atile mōchi & discipuli
bō tatabam. li. i. Vntā pō cōfessit eustachij monachi et
discipuli tatabam. li. i. Claruit sub heradio p̄tate. Ormo
dno q̄terentisimo. tūcesimo.

Eugippius albas. nōmē cendij nō oīcū. Vn. diuinit
scripturis p̄drosissimū & librorū bō auctō dū
gūssimū indagator inferio subtilis & disertus
eloquus. hortari tendens qd neapolitani deflorat
q̄olus libris auctō rōdūe magne utilitatis ad p̄bā d̄gūe
quē p̄mōg auctōr amissis obulit ecclie neapolitane
scripsit q̄ vntā p̄mōg p̄uerrim monachi. li. i. p̄regula
vntendi monachi auctōr p̄d p̄ modū q̄hortacōis. li. i.
q̄d quid amplius addit: ad nōmā uēd nō p̄uēit. Claruit
teptē p̄gelertō gemblacē p̄b t̄bōrō cōp̄mōmō imp̄dē
ypelatio p̄dō pontificē Ormo dno cūq̄m̄t̄simo octoge
simo. q̄m̄q̄ alij dicunt q̄ dno. d. p̄ p̄gelertō auctōr d.
p̄mōg.

Regorius p̄p̄ p̄mōg & monachi & albati cendij p̄d
andree apti in vrbē quod ip̄e p̄dauerat: oug vnt
vntes diaconū romāg quatuor libris digessit. Vn.
p̄mōg p̄d ḡf̄acōis. doctor i. diuinit scripturis erudit
p̄mōg. & in seculariū librorū disciplinis valde perit. p̄q̄is &
vnter inf̄m̄is. inferio subtilis. & mirabili rem̄p̄tē
disertus eloquus: au p̄p̄da diuinay scripturay sp̄us
s̄m̄t̄s v̄sibilibi apparetis sp̄acōe. i. v̄sibilibi r̄s̄eruat
p̄m̄p̄t̄ m̄t̄a p̄dara volumina de q̄bus p̄b̄t̄a p̄d̄t̄ur
Ad leandē q̄m̄ h̄sp̄alēn q̄m̄t̄ariay moralū in iob
li. xxxv. opus p̄fecto utile oīg laude dignissimū. In p̄m̄a
& vltima p̄m̄y ḡer̄h̄al p̄t̄e om̄el̄ay. li. ij. Ad marianā
q̄m̄ p̄t̄y om̄el̄as i. euangelijs p̄b̄t̄am de aua pap̄rali
ad r̄h̄anēy q̄m̄ r̄auennat̄. li. ij. Dialectorū n̄ p̄t̄o
de sanctis. li. iij. quos regimē longobardoy destinauit
p̄ munere dē cōp̄lectu virtutū ac v̄icōp̄li. In cōnt̄a
cōnt̄ay om̄el̄as iij. p̄ quatuor euangelijs ex̄p̄s̄acōem
b̄r̄enē & p̄uennat̄a que raro d̄uēnt̄ur. li. iij. R̄acōna
le diuinoy officioy. li. i. p̄rohemioy noui & veteris

1/2 p̄m̄a p̄m̄t̄a p̄m̄t̄a

quā v̄sibilibi cōm̄t̄
p̄m̄t̄a l̄m̄

testamentum. li i De sacramentis. li i De regulis viuendi anglis
nouiter qñs ad angustiam cor qñ. li i Epistolæ ad diuſos
tot libros edidit: quorū annis i pontificatu præſedit: vnde
medietim i ſanis illa q̄ multa opuscula edidit: q̄ in uia
emulorū igne combuſit. p̄ in p̄ſentis. libris regiſ. In quibz
libris moſi. ſicut in eis vita clarius ſcripta mouetur
hic erit beatiſſimus pontifex antiphonarū dulci melodia
cantoniſauit. miſſale ordinauit i ſcolas cantorū d̄ urbe
roma conſtituit. Et alia multa laudabilia fecit. Claruit
papatu Anno dñi p̄teriteſſimo.

Exander q̄ monacho nō ordiſ. hiſpalenſis ep̄ſ natus
a ſer patria carthaginienſis p̄ ſeueriano gennig.
hanc ip̄e gregorij ſingularis amicus a quo p̄p̄ſit
q̄ memoratos libri iob impetrauit. Vñ ſc̄ſe i religio
ſe q̄ ſacramentis ſcripturis diuinis p̄dicoſiſſimis. auḡ p̄dica
tione i induſtria tō vaſaſtorū genn ab arriana impe
tore ad ſc̄m catholicū e q̄ſa. ſcripſit multos ac varios
tractatus in quibus doctrina i ingenium eius ordiſ. De quibus
iſta ſc̄ſe. Ad ſc̄m hereticos. li i. Aduerſi n̄p̄ſita
arrianorū. li i. De uirginitate ad ſc̄m florū. li i.
Oraciones quoz miſſalinos ſc̄m duplici editione De
capitū ad ſc̄m gregorij p̄ papam. De contemptu mōtis
ad ſc̄m. li i. Epistolæ q̄ ad diuſos. li i. De laude q̄ ſacſtorū
i alia plura nob̄ magnifica Claruit temporibz emulorū
gregorij ip̄e Anno dñi quingentisimo. ac. p̄.

Gregorius florantius q̄ monacho nō ordiſ. thuro
nenſis archiepiſ. Vñ ſanctus deo dilectus i hōibz
venerabil. in ſacris ſcripturis exercitatus in ſc̄m
ſc̄m ſcrutandis p̄dicoſiſſimis fuit. hic magna
ſanctitate h̄s ip̄e gregorio i notuit. quē i limina ſc̄m
petri i pauli ap̄lōr̄ romani ueniantem. i reuerent̄ ſuſcep̄.
i uere ſc̄m agnouit. ſicut interio huius opusculi libro
pluriz deo auxiliante dicemus. Quicquid eſſet vir eruditus
ſcripſit ap̄erto ſermone plura opuscula: de quibz ego nō
vidi ſubſcripta. Enaſtham h̄p̄nā. De geſtis ſc̄m
opus in ſigne. li i. De laude ſc̄m martiri. li i. De
miraculis ſancti iuliani martiris. li i. De miraculis
ſancti martini ep̄ſ thuronen. li iiii. Vñ multorū
p̄ndi. li i. Et quodam alia edidit que nō d̄ vidi Claruit

" iſte q̄ſo

ad

eodem tpe quo gregorius ipa Anno dñi. d. xc.

Claudius clasticane abbas i scripturis diuinis studiosis
fuit. & hie pape gregorio magna familiaritate con
tactus. nra de p'ib'z canonicis conticor. de septatis.
de p'phetis. de libris regu. que loquente hie ipa gregorio au
diarat & poni: nec in ea gregorius pre i permittente & dote
occupado scripserat: ipa suo sensu dictant. ne peruenirent
ut apto tpe emendacius dictarent. que in gregorio q'perys
valde in uulnus permutata esse. ea studiosius recolligit
& oportune dixit. Et di qd uero claudius ipa per se
composuit: ad noticiā mea nō puenit. Claruit oia q' ipa
quo h'ic gregorius in papatu resedit Anno dñi. d. c.

Heredianus presbiter & monachus bñ gregori pape
capellanus quondā & singularis ad libros eius dñi
pontifex tanto flagrabat desiderio ut i cor lib'z
versari p'amas estimaret. delicias p'fuit em in
diuinis scripturis boni p'p'toris gaudulo studio
passim. unde fortit' nōnulla p' scrip'sse opuscula. i q'z
ingeniū eius erudit' ostendit. Et dñs ego nichil cor me re
colo lagisse. Et tūc uolunt' in signe quod ex gmentario
eiusdem sacra p'missis in libris ab i omi nullo labore
deplorauit. ad imitatio' patet. q' qui de oibz libris testi
monio' comportauit. Claruisse dicit. circa an. dñi.
p'centesimū. uicesimū.

Artinus & abbas diuiniensis cenobii epus galliar
& orientis partibz nauigans gallia uenit. ubi
ab arriana impietate q'is ipis p'uenit ad
catholica fidei. regula p'ba & p'ce religionis es
deu' q'p'uit. eas reformauit. cenobia condidit: ac p'ue
institutionis p'cepta copiosa p' mulgauit. Scripsit mi
alia ad mitionē regē. de dñi quatuor vñd. li i. de
cotariis aut opuscul' eius adhuc nullū uidi. Claruit ipa
p' b'edicti it' senis p' b' theodamiro rege p'uenit et
iustitiano impatore orientis. Circa an. dñi. quingentos.
Uto p'us epus valentiniane urbis. q' quaginta
& abbas cenobii p'bitani vñd diuinis scriptis
admodū eruditus. & regularis discipline zelosus
amator. ingenio clarus & p'lgens eloq'o scripsit

De baptizandis infantibus ad latinam ecclesiam transgredientibus. **Sp**artanum
com. li. i. Ad petrum quondam. **Ch**erone et regimine monachorum li. i.
Epistolae ad diversos et alia in magna claruit sub mauricio
imperatore. Anno dñi. dr. decimo.

Iohannes ex monacho perundenis sanctus amicus.
noane gothus provincie lausitane. vir moribus
et doctrina valde venerabilis fuit. Cum adolefcentis adire
esset. et amore discendi orientem peteret. apud constanti-
nopolim hunc tam strenuum per latinis septem annis velle
mensuram studium impendit. quibus evolutis ad hispanias doctus
revertitur. Hinc rex levisgildus arriana impietate sedens
in adhaerentem suum in flectere non posset per annos decem. ultimo dampnatus
exilio. ubi pro fide christi ab arrianis multas sustinuit iniurias
 Tandem a domino inde liberatus monasterium condidit. in quo posuerunt
doctos et inter eos deinceps fuerunt. Scripsit autem exhortatorium
ad monachos li. i. Et romani temporis li. i. Et quaedam alia. quae
non vidi. Claruit temporibus mauricii imperatoris. Anno dñi. dr. x.

Oscarus ex abbate livinensis cenobii episcopus avallensis.
vir sanctus et doctus et predicator egregius. eloquio suavis
et dulcis. et pulchra. varietate distinctus. atque ad persua-
dendum satis idoneus scripsit ad in praelectionem monachorum
nonnulla opuscula. de quibus extant sermones seu omeliae ad
monachos livinenses per quos in quibusdam capitulis. Ad hunc
monasterium locum sanctus beatus presbiter noster beatus iudicis imitatore
facetur atque discipulus. per inveniuntur et itaque rariis capitulis.
et in hoc agone de suadentibus. gloriosi et fideli presbiter noster beatus iudicis.
nos discipulos nostrorum esse et filios. De ceteris quae edidit.
ad nos non pervenit. Claruit anno dñi. sexcentesimo
vicesimo. Cuius scriptum videtur octavo idibus februarii.

Hilarius presbiter et abbas cenobii quod est in insula
stoeae et nota. qui vir et divinis scripturis valde studiosus
et eruditus secularibus litteris non ignarus. ingenio rarus
et pulchre eloquio. vita et moribus valde venerabilis. non sine magis
opinionem sanctitatis. pro multorum multum monachorum fuit
ignis in laude meminit beda in quarto libro ecclesiasticae historiae
fuerit anglorum. Cum autem vir doctus esset et videretur pariter
scripsit de locis sanctis opus in septem li. i. Et alia non
nulla. praesertim epistolae fide plenae composuit. Cla-
ruit anno dñi. incarnationis. sexcentesimo. x.º.

[illegible]

Edidit eundem renobis alias et bndicti pnti d' rth
 mine i medietate successit p' b q' uo beda monachus
 multa volumina scripsit vir doctus et doctus. fertur
 nonnullas eruditione plenas scripsisse eptas. de quibz
 qto illa duntaxat lex qua i malis libelli ad rthos pictor
 de legitima rade si pastha consulari vale unlos scripsit
 in qua rthi satisfaciens. ad vmbre et cetera edicte pntay
 vniuersi reduxit Claruit Ano dñi p'pñi p'p'm p'ntimo
 q' de a roma a nris alijs d' genti angloy reuocaret. ubi
 Anglones p'auerunt tactis infirmitate moritur Anno erat
 sua lxxiii. p'pñatus aut plui Albane r'co r'co. " p'nti p'nti.

Beda monachus & presbiter canonicus presbit. sancti aplyx
mauglia. vir in diuini scripturis studio sissimè & valde
peritus. Vita & moribus in signis pars doctoris no mi-
nima fuit. Cum septem esset annos canonicus monasterij
imbuedus discipulis & parentibus inuenerit : & qd sub altarijs
Gudrici & celsus florens. & timore di magnificè pparat.
y cum docti sancti & cæssit. Omnia sistent tempus vite
sue studio scripturarū impundit : quodam modò desamatio
fateatur in quada mudiis suoy opm : quæ testamentum
biede pleriq appellatur. Rursum torpedit seo. semper
scripsit. orauit & legit : & qd laudib diuinis quib
ad scribus inter esse feruentis amore qfueuerat. Valde
dilexit sancti scripturarū : ut vicia carnis facilius superaret.

unquam deinceps potuit deleri. Unde usque in hodiernum die hanc non
solum prius sed et venerabiliter incipitur. Et utroque indubie dignum
et appellari. Et de nichil refert quod tanto decenter: in scriptis
is in terra quam in celo coronetur. Et aut alii et alias somno
fides huius tituli fingunt rationes: quidam et epiphysio alii
et creatore somniantes. Et ad constar hanc ad aed fuisse:
in sen ultra senectute romani perit: quod acus non fuisse
horum come alii perdetur sub leone impatore Anno dno
Septimifimo. xxiii. Eane aut sue lxx

Hodius albas natione graecus. totum et diuinitis scrip
pturis quia in secularibus literis peritus plus et magis
in scriptis poetarum clarissimam manu et callens et
prosa. Huius nonnulli estimant suum alii fuisse albare. cuius
fuit prima die mensis septembris colitur: quod an ita sit
non satis perspicuum habeo. Hoc autem scio quod tempus et patria
in eo consensant: ut duo per unum in quibus huius non
monasterio reperitur. Et verum est et quod scitis et idem ante
questionem per plus studio dedimus fuerit. Scripsit de
merito opus in fide depulsi. Et de rebus fidei
et de amplius edidit: ad notitiam meam non fuerit. Claruit
cura ad dno Septimifimo. xxiii.

Rectorius ipse prius et monacho in dno ordo patria
romani. vir et diuinitis scripturis eruditissimus.
atque peritus et facundus ut facile quateret omnes
male de argolica fide sentientes. in senio subulis
eloquio disertus. moribus et vita omni fama celeberrimus
fuit. aquo situs bonifacius monachus et hermorum
aptus in episcopio magister in ecclesia ordinatus fuit. Scripsit
non paruum auctoritatis opuscula. de quibus ista sunt
Admirandum impatore per quibusdam capitulis et quibus
politani antistes. Et scripsit et fortiter contra leonem
impatore qui a quodam peruerso per se non habet
seductus ymagines sancti ubique iusserit deponi. quibus
habita synodo ob hanc peruersitatem publice excommunicatus
Episcopus et ad de ipsius litteras edidit. Et quidam alia. quod ad
manus nostras non reueretur. Claruit anno dno Septimifimo. xxiii.

Bonifacius magister tineris ecclesie p[ro]p[ri]e archi ep[iscopu]s natus anglie
v[er]o sanctis q[uod] faciens q[uod]a quip[er] est an[no] i quoda cenobio
anglie n[ost]ro ordo quod muschelli appellat[ur] a parentibus
n[ost]ris p[ri]mum fuit oblatus. in quo & facientibus meritis
presbiter[is] co[n]sacrat[us]. t[ame]n scripturis diuinis & impedit[ur] su-
da: ut doctor clarissim[us] q[ui]d[am] & esset. Tandem amore xp[isti]
et zelo ad[er]at[us] in licentia su[am] albat[us] peregrin[us] fact[us] p[re]-
dicans ibi diu venit germania: ubi multos & d[omi]no & exemplo ad
idem orthodoxam q[ui]nt. Cum p[re]dicandis infirmis cu[m] b[e]n[e]-
ficia p[er]gesset sedis su[am] cu[m] p[ri]m[us] memini audisset. cu[m] d[omi]na-
tis ep[iscopu]m ordinauit apud magis[ter] que eis successor & archiep[iscopu]s
p[re]b[er]at: p[er]at & v[er]a eis legim[us]. qua willebald[us] p[re]b[er]
presbiter ad lullit[ur] ex p[re]sente d[omi]no de p[re]sente eloquio
d[omi]n[us] p[re]b[er]at bonifacius v[er]a & p[er]a quorundam p[re]b[er] que
p[re]s[er]im habentur ad zacharia p[ap]a plures de quib[us] ep[iscopu]s
& alios ad d[omi]nos que extant. Quod e[ss]et m[er]ito p[ro]p[ri]e i p[ro]p[ri]e
de d[omi]nib[us] & p[er] v[er]is addit. cu[m] adhuc i monasterio p[re]d[ic]u[m] l[ite]r[is]
impenderet & alia q[uod] noli ab s[an]cto v[er]itas. Tandem i
f[er]ia p[re]dicans ibi & dei p[ro]p[ri]e xp[isti] martiri passus q[uod]
i alio m[er]ito p[ro]p[ri]e d[omi]no. Quingentesimo quinquagesimo
p[ro]p[ri]e ep[iscopu]s p[re]dicans su[am] an[no] p[er]p[et]ui & i monasterio fidei p[re]d[ic]u[m]

Mala fides albas monasterii p[ro]p[ri]e falli natus thes[auru]s
maior. v[er]o i diuinis scripturis erudit[us]. & p[er]dantim
l[ite]r[is] de sapientia p[ro]p[ri]e q[uod]a op[er]atione p[er]uicacissim[us].
rethor magnificus & p[er]a m[er]ito ac monasterio d[omi]n[us]
uancie p[er]dantim p[er] p[er]uicacissim[us]. p[re]s[er]it d[omi]n[us] d[omi]n[us]
o[n]ia v[er]a p[er]uicacissim[us] albas dupliciter m[er]ito v[er]a et
p[ro]p[ri]e h[ic] i m[er]ito q[uod]a m[er]ito p[ro]p[ri]e acut[us] m[er]ito d[omi]n[us].
q[uod]a alia q[uod]a v[er]a

Hic uim[us] q[uod]a albinus albas monasterii p[ro]p[ri]e martini
q[ui]tra uerba. thymon[us] de bruma oriund[us] h[ic]u[m]
imp[er]atoris magni p[re]ceptor. apud q[uod]a m[er]ito tanta
familiaritate accipit q[uod]a ut magister eis d[omi]n[us] q[uod]a
d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e maxime docente ip[s]e p[re]ceptor omnes liberales ar-
tes d[omi]n[us]. v[er]o certe t[ame]n i diuinis scripturis. p[er] m[er]ito archi
q[ui]d[am] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e omni op[er]atione doctissim[us] fuit. h[ic]
fuit m[er]ito antia b[e]n[e] uenerabil[is] p[ro]p[ri]e quonda auditor. p[ro]
p[ri]e d[omi]n[us] d[omi]n[us] d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e uent[us] i gallia. & i monasterio
fidei aliqua diu moratus. multos m[er]ito monachos clarissi-
mos erudit[us] discipulos: inter quos habuit tunc haymone

f. gallia fuit d[omi]n[us]
p[ro]p[ri]e m[er]ito b[e]n[e]

p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] lib[er] d[omi]n[us]
n[ost]re d[omi]n[us] d[omi]n[us] d[omi]n[us]
q[ui]d[am] d[omi]n[us] d[omi]n[us] d[omi]n[us]
eccl[esi]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e d[omi]n[us]
p[ro]p[ri]e d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e d[omi]n[us]
eccl[esi]e d[omi]n[us] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e

postmodum epim. ysuardi. et rabani pueri q in vno magno aruit
ex tempore Tandem pmissione karoli albus pte martini episc.
q pndu parisiis cognomibz soris imo imperatoris iussu
impetrasse pthibere darysit ade tra et varia opuscula:
de quibz ipa feruntur in genesim li i. Questiones q i genesim
li i in cantica canticor li i. Euthyridion in quibusdam psalms
li i in canticor li i in qlay pauli ad hebreos li i. It alio
in omes qlas pauli. li viii in eua colis li vi. Ad karola
imperatoris de pte pte vntatis. li i. Dialogus de pte vntate
li i. De vntate. li i. De eulaliu qnt de natura et mor
talitate die li i. Ad guidonem caritem de vntate et vntis
li i. Ad disipulos suos dialogor li i. In appocalypsim colis
li i. De adopcione filior di li i. Vnta pte vntatis. li i.
Questiones de pte vntate. li i. De canticis de pte vntatis
li i. Aliud q p notari pte vntatis. li i. De pte vntatis
pntatibus nom que des ad vntatis et pntatis. li i.
De artibz liberalibz. li vi. Qlay ad didis. li i. In vno
pntatibus. Aliud q tra pntat: que ad notat mco
notatibus. Aliud q tra pntat: karoli temporibus in gallia

Ad ad. lxxx.
Thanes exigerit naamus scorus bode pte disipulz et
albin colliga. vny pntat gymnasii parisiis. vir in
diuis scripturis eruditissim. et in secularibz lris magni
pce doctus. greco et latino ad pntat mptatis eloquio.
karoli imperatoris et lodouici eius filij pntat familiaris
amici. darysit no contempnendi lris opuscula. de
quibz ipa feruntur in eua. argi. li i. De humanis off
officiis li i. De nature diuisione li i. Rogatu karoli tps.
vlt libris lris dionisii argenicis: pntat ymentariis
qntat. Qui tandem mactis legat coronat. darysit dno dno.
Claudius monachus bode quonda audior et albin colid
niss pntat colliga. vir ad pntat diuina et humana
eruditus. greco et latino pntat eloquio darysit varia
in scripturis opuscula. de quibz feruntur in genesim in eua
in mnt et leuino et dntonomis et iofa et iudic
et ludiis vntis in eua. mntis et tra alia nob adhuc
incognita et nota et q amor monachi nro cordis venerabil
bode disipuli. pntat magistri de angustia vntatis in
gallia ad karola imperatoris a quo pntat dntat et allenteg
doctina honorifice pntat. aliq diu apud ead mactis

Luardus monachus natione gallus. vñ dñm
 peripit ad modum eruditus. & in secularibz lris ad
 plerumq; innotuit. infans s. bñlis & clarus eloquio.
 in seipso sanctorum colligendis pñdus. iussu hards
 in paucis. cu familiaris fuit. imitando cupiens auctores.
 de se & passionem pñd martirum & confessorum in finibus sanctorum
 in vñd amportant. quod opus martirum & pñdus usq;
 in fine dñi persequeretur & in cñlis ad qñs legimus de ceteris
 opusculis si qui addit ad hoc nil reperiri Clarus pñd
 eodem hards anno dñi 180.

aulus longobardus monachus cassinensis naaco italico
 anno quinquagesimo quatuoragesimo partiarachatus diaconus
 et desiderij regis longobardorum familiaris secretarius
 fuit domini karolus imperator in defuderio rege captum
 dixit in gallia que pro ingenij excellentia in honore magis
 habuit: cuius doctrina eloquentia plurimum quacuq; labora-
 tari cum tandem spiritus inspiratus diuino. deserens in id
 cassinensium monasterium ingressum: et moribus et habitu mo-
 nachus et sanctus cum ad vir esset doctissimus in ante quinquagesimo
 et quatuoragesimo scriptis volumina: quibus subiecta sunt
 septem longobardorum libri vi ad amicum cuiuspiam albaris ro-
 mani alchebge filij regis defuderij addidit duos libros de
 vita et miraculis sancti bndicti metris stilo. li i. Septem ponti-
 ficum metensis ecclesie. li i. Vita bti pte alexandrij smali i
 Vita et miracula bti arnulphi quod metensensis i. Iussu
 karoli ordinauit historias et legendas sed. ad quatuor
 septuaginta et tinentes Composuit insuper ymnos plures
 vario metro quibus et ille sapientis carmine de se ipse
 notissimus ut queant laxis in Epilas nichilominus multas
 edidit ad diuinos et alia plura. que ad noticiam meam non

venit hinc q' dicant que paula de anobis cassim' a barde
q' sapie doctria in gallia deuo reuocata. y mltis confrey. r'is
voluntatibz ibidem in quoda monasterio usq' ad morte pet' se
uicasse Claruit eiusdem karoli impatoris ym' p'modu. dar. p'c.

Henricus monachus s'c' dionisi' par'frans' ramensis
postmodu archiep'us. v' tam i diuinis scripturis q'
secularibz lib' valde peritus. infans acutus y clarus
doctus. scripsit nonnulla conuandanda opuscula: de q'libz
ago it' rep'et. Vt'q' sancti ramisi' reuoc' p'm archiep'us
grande volume li i Epithomaz q' eiusdem ep'is li i. Ad
entiaz ratione sub p'sona karoli magni impatoris li i. Alia
que scripsit not' cognita s'nt Claruit sub barato ano d'ni. dar. p'c.

Hymno monachus fildens' y hupfeldensis reuoc' abbas
ac postea hylberstaden ep'us albi'ni de sapulz quondam
y audior. ad que valens ad que abbas libros p'posuit
de vni'ersa. v' d' diuinis scripturis eruditissim'. y in

seculariu d'sap'is valde perit'. cuius p'cedunt ingenij
op'anda infinita pars que scripsit opuscula que apud
veteres i magna reuerencia habebantur de q'bz ego it' rep'et

subiecta de sca' s'mitate li i. In istuaz p'tia li iij
In iaremanij p'tia li i. In ex'et'ualen' p'tia li i. In danielis
li i. In duodenij p'tia li i. In Comentarior' y psalmos li i.

In canonicas contric' li i. In omnes ept'as pauli li i. In ept'as
canonicas li vii. In apocalypsim ioh'is li i. De christianaru
re'u' memoria li i. De varietate libror' li i. Omeliaru

i euag'elia plurimar' li iij que magnu volume afficiunt
demonies eae mltos edidit y varios id' eae scripsisse
in quibz libros moysi y in tota biblia fecisse gmentarios: s'

i manij m'is no. h'uaru. R'oc' remoueat lector se aliquibz
q'um'paribz d'is'itate nois d' ueneris. cu' aliquid h'ymo.
aliquid h'e'ius. ut gemma scripta sit: q' licet diuersas
linguasq' noia variet auctoru: vng' t' ay d'ay ipe

et' s'c' r'ac'one veritatis s'nt cu' n'ac'is theotomus:
cuius v'abula alid reuoc'et. alid p'ueu' bauariz y n'c'
habant Claruit temporibz karoli magni y l'odouici filij
eius p'incipum Anno d'ni. dar. p'c.

Helmus abbas maildubens' in stoda ep'us postea
occidentaliu saxonu. p'ab archiep'us anthuarien'
v' deuotus y sanctus y i scripturis diuinis erudit'
et' in secularibz lib' partissim'. prosa y uersu

et carmine cuius esset abbas iubente smodo gentis sue scrip-
sit librum aduersus errores britonum. et uel pascha suo tempore
tempore no celebrarent. ut alia plura agerent et triaria
pati et ecclesie consueuerunt. quo ipse multos ad gloriam eccle-
ie reduxit. Scripsit et opus prolixi matrice de dignitate
sanctorum. li i. Et quasdam epistolas scripsit et alia nonnulla
secunda teste in quito. ut potest videri doctissimus. nam et
sermone mirandus et scripturarum liberalium diuinarum erat
eruditione mirandus. et dicitur in episcopatu anno duxerat
quatuor. que prius gubernauit. Claruit reuoluntis iustitiam
secunda impetio consuetudinem spiritum in solutorem

Magister. Septingentesimo
idcirco abbas monasterii sancti domitij parisiensis
parisiensis vnde diuinis scripturis admodum eruditus
et in secularibus literis peritissimus. rethor et poeta
famosus. ingenio subtilis et disertus eloquio feruens nonnulla
scripsit opuscula. in quibus se vult porro doctissimum ostendit.
quorum plura ad notitiam uicem perueniunt. Reperiunt etiam in
opere utroque proloquio meriti videlicet et prope in fine de vita
et miraculis sancti domitij martiris quod scripsit ad
imperatorem ludouicum filiaroli magni filium li i. et sub quo
et claruit Anno dno octingentesimo. quadragesimo

Wandelbertus diaconus et monachus primum ut
accepi canonicus. vnde diuinis scripturis doctus.
et in secularibus literis eruditissimus rethor et poeta
in fine clarus et mirandus eloquio scripsit roga-
te et iubente marchwardo abbate sancti goaris.

vita eiusdem sancti indicoesi reuerentis iuxta rationem
questionis. li i. Ad eundem abbatem de miraculis sancti goaris
suo tempore scriptis li i. Scripsit et matrice martiris
lagid li i. Et alia plura que ad notitiam uicem non uenerunt
Claruit sub lothario imperatore Anno dno octingentesimo. li i.

Rathodus episcopus traiectionis inferioris. gilsacide et habitu
monachus et in episcopatu. vnde doctus et sanctus. et
dedicator sermonum egregius. ingenio subtilis et
disertus eloquio scripsit vnde quorundam sanctorum
Scripsit et omelas et sermones egregios li i. de sancta
amalturga uirgine thomos ii. Et quedam alia nobis incognita
Huius viri sarranense natale colitur. tertio kalendas de-
cembribus. quia inter sanctos relatus est

et ducens

notus sequitur

archidiaconi li i de diuinis officiis li i de compoito valde ne
cessario 4 uolens li i Ad laudem regem li i Epistola
ad diuissos li i Sermones ecc 4 omelias plurimas
Alia quoq; uetera scripsit: que ad noticiam uicem non
uenerunt. Moritur. no sine magna opinione sancti
totis impante lorchario Anno dñi dccc. lxx.

Rerulphus 4 monacho nro ordiis lexoniensi in
provincia Rothomagensis epis. ad quem rabanus
abbas fildensis prefatus. quatuor libros. in quibus
scripsit. uir 4 diuinis scripturis studiosissimus.

4 in secularibus libris valde peritus. composuit quedam
predicanda opuscula: de quibz ista feruntur pauca. A
condicione nudi usq; ad sua tempe hytoriaru li vii
Questiones ecc 4 qñs ad diuissos Claruit eodem tpe
quo rabanus Anno dñi. dccc. xl. sed eo senior

Herodolphus 4 abbate floriacensis monasterij
epus aurelianensis. uir moribz 4 doctina valde
uenerabilis fertur no nulla audisse opuscula.
sed nichil eoz ad manus nras usq; memini
peruenisse de quo legitur q a laudato impatore nescio
ob qua suspitione. innocentem missus in carceres: qñ
alio in honore saluatoris pposuit que ecclesia die palmarum
canit. uigilia laus dei que ad resate pñapa die palmarum
et tueri tenuisset. tñ eidem placuit ut statim liberu
dimitteret. Vixit anno dñi. dccc. xl.

Rabanus monachus fildensis natione reutonicus.
rabani mauri abbatis quondam auditor ay discipulus
illo dictante eiusdem notarius 4 scriba nro deluciosus
illo dictate singula exrept. 4 diuinas scripturas
magistro explanate optime didicit. Unde ecc ipse uarios
4 scripturas sanctas tractans 4 tractatus edidit. uigilia
in genefim li iiii In exodo li i In leuitico li i In mltos alios libris
libros. quoz qñm admodum peruenit ad nras hñc
inrabus monachus 4 fertur dosam ordinari que magis
ualis dñi pñ tota biblia 4 scriptis patris i vno
comportasse. opus pfecto laboriosu. p amatorijs sñd
scripturaz valde utile. Claruit 4 monasterio fildensi
sub rabano abbate ad huc uiuens. Annotu octingentesimo
quadringesimo

Morvus monachus canolij sancti trudenis. ut quibusdam
placet: vir & diuinitis scripturis valde studiosus & eruditus.
& librorum sancti doctoris augustini amator papuus. de
quibus sententias suo proprio quoniam excepit
omnes epistolae beati pauli apostoli ita mirifice ex posuit ut augustinus
opus in dubio. Tunc enim de suo videtur inferre
& hoc opus magne quantitate codicem fecit. Alio quod plura compo
suisse dicitur: quae ad notitiam meam non venerunt.

Matthaeus monachus luxouianus ac ppa traverent
archiepiscopus. in scripturis sanctis valde eruditus. & in
secularibus literis ad plenum instructus. ita & moribus
venerandus vir doctissimus ac tante sapientiae
a bartholomaeo imperatore constantinopolim
missus pacem inter eos ex integro reformavit. fecit nonnulla
scripsisse plena eruditionis opuscula. de quibus ego vixi mi
hi de ecclesiasticis officiis li. i. De eadem re ad lodouicum regem
li. iij. de imperio quod missi li. i. Et id amplius cedit: in manu
meam non peruenit. Claruit sub bartholomaeo eius filio impera
toris Anno domini octingentesimo. xxx.

Migelmus monachus luxouianensis & exponendis
scripturis sanctis vir doctus & excellens ingenij.
an in artibus humanitatis nobilitate eruditus scripsit
nonnulla praeclara opuscula: multis abundans vana
conspiciatur de quibus ego mihi vidi subiecta libros
quatuor quoniam in regis elegantissimos. quos fecit ro
gatu dragonis quod matris eius. & fuit filius bartholomaei imperatoris
ad lotharium regem filium lodouici in comitatu canonicus li. i. de
diuinitis officiis li. i. Claruit sub lodouico & lothario eius filio
papa lib. i. in modum nati octingentesimo. quadringentesimo.

Magister albas lobensis. canonensis pomedun
archiepiscopus. vir vniuersi peritus & regis sui temporis.
singularis ac necessarius amicus. ingenio tantum
& disertus eloquio scripsit quaedam opuscula ad com
munem utilitatem ecclesiae. de quibus ego vixi subiecta. **E**dita
magis bartholomaei regis ad ecclesiam legem primaria digessit
in li. ii. Statuta eiusdem ad laicos mundana primicia li. ii.
Edita ecclesiastica lodouici regis li. ii. Eiusdem statuta ci
uilia li. ii. De alijs opusculis eius adhuc nichil vidi. Claruit sub

Loharico et Lothario Anno dñi dccc quadragesimo
 illo monachus carolus sancti amandi viri et diuini
 scriptoris et in secularibus doctrinis eruditissimus apud
 carolum regem magno cultus in pao opinione sac sue
 nationis quoq diffudit longinquas fuit eius ingenio
 fidulus eloquio disertus musice rector et poeta insignis et
 formae excellentis ipsa preter ad carolum regem de subleuare
 le i Briton sancti amandi metrice li i De musica li i et qd
 alia claruit eiusdem caroli temporibus Anno dñi dccc lxxx

Tachalvus monachus Quoniam carolij natus regis
 natus. paucis liberalit' artu in m. signis. et
 antiquis plus nō haberetur inferior. nūscis y
 poeta etiam. nūscio subulis y desertis docto
 scripsit tā metro q̄ prosa mēta clara opuscula
 De quibz ego nū reperī subiecta Gesta sū leuimī hī
 de musica hī i. Ad caroli alium impatore scripsit librum
 recentiorū versum in laudem clauis mēitudo poemate.
 nūc ad dā incipit ab una lūd d. p. c. ut Parvula da
 rione talus cantare canane Sicut est viciū mēto stōz
 si canus coy dula ac regulari melodia compūsit. Glas est
 dicit nō nullas ad diuos fēquēdā alia clauis sub carolo
 talus dūmo d. oratione mō. lree.

Almannus monachus altiuilaren renobij d vir m
scripturis sanctis ad modū eruditus y secularibz et
hanc disciplinis suffragens instructus. ingenio clarus
y promptus eloquio rithor y poeta y signus fuisse
viri sancti vinaridi archiepi remansus li. i. **B**is y sancti
indolyn li. i. **V**iri scē helene regine li. i. **D**e translatione
corporis eiusdem ad renobium altiuilaren li. i. **E**t quia prope
francia vagrabatur a nortmannis exemplo ceteris ipse
desolatos frontie ei sui monasterij quadruplie deplauit
altijabeto li. i. **A**lia q̄ nonnulla didisse dicitur que ad mann
nosras minime venerunt. **D**at. carolo caluo. Anno. 880.

Fredolus d. 21 adhelentus monachus fraxanensis
vir doctus et suapte debetis opiniois. passit. ut
ferunt nonnulla opuscula. in quibus abundanter
vene pite ostendit. si nihil eorum ad monachos munitur
fuerit. **Extat** aut opusculum unum in signis sub nomine
eius de miraculis sancti patris nostri benedicti ab eorum quoque corporis eius

dicebatur trāstati ad floriatensē monasteriū per galliā ostensū
 Et nō. q̄ galliā corpus eiusdem sanctiss. patris de monte cassino ad
 se permang. aigulphi monachi. dicit esse trāstati x̄m flo-
 riatensē monasterio reconditū. quod inters. miratur. plura
 miracul. & contra. itali negant. ac se corpus ex hūc credunt
 nō minoribus eaq̄ fūti miracul. quibz sic mutuo eade con-
 tendentibus adhuc sub iudice lis est. nisi q̄ romani quidam
 pontifex. impellens a frībz cassinens. monasterij. postq̄
 experimento mirabili didicit corpus sancti bēdicti adhuc
 in cassino monte haberi. nehibuit nequisq̄ trāstati tunc
 auderet asserere. Et hoc est de causa nō trāstati nō sed
 commemorandis sept. scti bēdicti quito adu. iulij pleniter

Odo mīscus. ex archiconore thuronens. celebrans
 monachus diuinauiss. & altiss. vir doct. & sanctus
 vniuersi altissodo vniuersi monachi quondam auditor.
 qui viuens & mortuus mltis dicitur clariss. miraculis. in
 q̄ponendis declamandisq̄ p̄monibz excellens ingenij fuit
 Scripsit conicam tempor. li i. vna q̄ scti gerald. li i.
 De laudibz sancti martini & thuronens. li i. & demones
 & omelias plures & elegantes composuit cōt. vios & cantz
 varios in honore sanctor. & quedā alia. Claruit sub ar-
 nullo impatore. Anno dñi. Congentesimo

Remigius monachus altissodorens. & postea ut p̄uit
 ep̄s vir quidem & diuinis scripturis erudit. &
 in secularibz lris suo tpe omni opinione peritissim.
 Scripsit mltā in secularibz scripturis. donatu et
 veteres auctores exponendo: & diuis volūtibz nō minz
 laborando elidit p̄conica contror. li i. In canonē m̄p̄
 li i. De diuinis officiis li i. De singulis septuagintibus
 p̄or. li i. Ad ep̄m ednoy de tribz questionibz li i. Italia mltā
 quoad noticiā suā nō vniuers. Er̄ fuit p̄ceptor dñi odonis
 postea abbas diuinauiss. & vniuers. clarissimor. viroz quos
 tōc sacentia seculari vitz & diuina insubuit. Claruit tem-
 poribz haroldi talui imperatoris. Anno dñi. d. cc. lxxx

Regino abbas priuensis reuolij nōcē thautonay.
 diuinis scripturis eruditus & in secularibz lris
 & disciplinis valde peritus historiographus & iurista

in signis q̄ s̄mo p̄ce inter alemanos doctores famosi habebat.
scripsit in p̄i rabada cretione traueron. **De** cōtastica dis-
ciplina & scriptura religione dearetor. li iij. non gentia cap-
gabentes. **As** ad hebreos q̄m metat scripsit nomia oti-
neute p̄puegeta francor & alemanior. a naturae p̄p-
usq̄ ad aūi aūstus. non gentis s̄mo octauū. **Et** quodam alia
dicitur f. barnulpho s̄mo s̄mo. non gentis s̄mo

Hic monachus eius nomia cōtobij ea n̄ no cōtut.
vix quidm̄ in scripturis diuis erudit & ueteris lōne
diuis. seculari q̄ h̄az nō ignarus. cōmune q̄ed
lens & p̄osa. dēlomatōr cōtutū fuit. scripsit me-
tuo p̄lo volumis in p̄ne de uiax d̄mibz p̄d̄ f̄miani al-
t̄is dōneus q̄ li i. **Om**elias cōt ad d̄spos p̄mōm̄ q̄p̄sūt
q̄ habēt. **Et** nulla alia. adhuc nob̄ incōm̄ta

Ascasus carbertus albas cōtutēp̄s vix uideat
doct̄is s̄m̄. **Ar**eo & latino ad p̄fectū in p̄uq̄ eloquio.
r̄gologus & p̄h̄s p̄o p̄ce om̄i laude celebratissim̄.
ingenio p̄b̄n̄s. p̄c̄d̄ q̄ p̄d̄s p̄mōne d̄spos. cōtut
non p̄m̄eud̄ auctoritatibz op̄sula. de quibz ego n̄ p̄ce
p̄d̄ cōtut. **Ad** p̄lāz alliat. de sacramento altaris li i. **Y**sa
cōtut ad h̄ardi li i. in uenōs uerem̄e p̄p̄e li i. **Tr**ansp̄ulit
de h̄ero & lām̄ quorūda uiax p̄m̄ p̄o. **Et** alia

Hic monachus florant̄ cōtobij vix & diuis
scripturis p̄d̄osus & disciplinis seculari h̄az cōmpe-
tem̄ erudit̄is p̄m̄p̄o ad uerbal̄ m̄chō p̄uocat̄is
p̄s eij d̄spos. **h**yp̄o m̄rāculōz p̄d̄ b̄nd̄i ab̄ ille
dimis̄erat cōm̄uūdo cōmpleuit. adiciens quā plurimā.
que p̄m̄s temporibz cōm̄ḡm̄. **Alia** que scripsit ad noticiā
p̄p̄t̄is albas c̄s̄m̄ēp̄s cōtobij. **in**ca nō uenerūt

Rex diuinis scripturis p̄d̄osus & erudit̄. ingenio
& eloquio clarus. uia & mox hōnestate p̄t̄abil̄.
et uisularis discipline amator zelosus scripsit
ad uilitatē & edificatōz p̄m̄ valde elegantes p̄mōnes q̄
illo temp̄e p̄d̄os̄e legebatur. **Alia** q̄ nō nulla edidit. que
in ad noticiā mea nō uenerūt

Hic quing albas lobien̄s & diuis scripturis uide p̄d̄os̄
& doct̄is secularibz erudicionis nō ignarus. ingenio
promptus & clarus eloquio temp̄or cōm̄itor & s̄m̄.
scripsit p̄m̄t̄ibz fratribz. **sup̄a** albas lobian̄s.
in quo op̄a p̄r d̄spos̄ione m̄t̄a m̄eruit. que aliq̄

placit

admiratus miratus lobatus p[ro]p[ri]o veronensis vir n[ost]r[us]

Clarissus p[ro]f[ess]or h[er]eticos po[n]do d[i]c[t]o dat[ur] ex

Abbas Pragensis monasterii alias: viri sancte quere

Sub ottone scdo Anno dñi **M**ongentesimo lxxv.

Erigerius abbas lobienfis. aug mator fias beano
abbas augiens in libro de aduentu dñi ad arbonem
antiquis mss. dñm. vii pto quo videntur doctissim;
diuino x qñdms scripturis eruditus. aug sñi nō solē
apud gallos nota erit p oet come x per totā germaniā magis
habebatur in pao. scripsit inter petara volumina de qñz ista
fuit Septa pontificis leodien li i Henricus pñs vñs pñ
vñsmari li i Dialogo pñs pñs sui x ad elboldi epñ qñ
ad eundem come tñe x pñtemm mss. de diffinitia ceciliē
x aduentu dñi ad hugonem x quibzdam quæstionibz li i
De diuinis officiis li i Concessit etē contra rathemū inter
catholicoz pñm scripta de corpore x sanguine dñi sñi qñ
plura addidit ad huc in recognita Claruit pñs ottonis pñs dñi
Anno dñi dccc lxxx

Helboldus x Onacho lobienf. qñs ultra ueteris;
ad qñs Gerigerius romā de aduentu dñi quæstio
mss. x libru. vii d. dñm scripturis eruditissim;
x in seculari doctia tñd peritus. in fñmo causus
sermone pñs. vita x qñdms deuotus. fecit plura
scripsisse opuscula: de quibz ego tñz repari pñs. dñi
fñmā qñmā pñs pñs pñs li i Vel ut alij voluit pñs.
p ottonis pñs qñs pñs 2 nñ impatores nō pñs eo qñ coronam
imperij de manu pñs ad suscepit Scripsit Scripsit etē de laude
sancti crucis x de laudibz pñs mñe varia metra compacta
x prosaice Italia inter quoz nñdā exemplaria vidi Claruit
eiusdem heruici pñs Anno dñi millefimo

Adolphus monachus fuldenf. flauiacens pñs.
ut quidā voluit. abbas. natus theutonij. vir tante
doctine x sapie ut tñ tñ germania suo tempore pñs
nō haberet ad qñs curebant viri docti x in docti. x
de abbas scripturaz ab eo informari vadebat fñt etē
x diuino scripturis eruditissim; x tñ sñi secularis pñs
valde peritus. ut velut alter augustim; habere qñ plone
quidam tñs x ornatis eloquio de scripsit opusculis
de quibz ego nñ vidi sñlūm li xx. quibz vñ pñ me
vñlo legisse in eplā pauli ad romanos li i Ad romā
easbz addidit usq ad sua tempa composuit. dñm
aut tñntos biblie libros qñmentarios edidisse x pñones
aliosq diuinos tractatus atz opas: pñ ad noticiā mñd ad huc
minime reuocatur. Hic etē fert historia francoz scripsisse pñ
quæstionū

Obertus monachus cantuariensis vir i ot lectus seculis
parvus et diuinitis scripturis ad modum studiosus. mu-
sicus et religio in seipso reliquit quedam et genii sui
monimenta clarissima de quibus ego adhuc tui reperi de
musica arte li i de seipso est vita scti dunstani
archiepi li i Cantus est dulces et valios edidit et alia
quae non vidi Claruit ipse scti herici imperatoris Anno dñi 1045

Obertus qui et dunstani monachus et presbiter
ab aquitania in galliam et nobis corbecen aliquando
tempore moratus tandem electione scti albas ibidem
consecratus In quibusdam in scripturis sctis studiosus
et eruditus. observantia regularis amator papae et
sui petentibus scribus grande volume simplici et aperto
sermone et euangelium marci li i fertur esse in reliquis eius
gelasius scripsisse quemadmodum in prologo scti opis pro-
misit: sed magis magis non memini aliud ex se emanasse

Harvaldus monachus iemensis in scripturis diuis
eruditus et in secularibus literis ad perfectum instructus.
ingenio subtilis et disertus eloquio. edidit non con-
tempnende leonem opuscula. in quibus nomen scti
euglia transmissit ad posterum et scripsit et gesta venerabilis
pontificis. ordinis narrationes suas a condicione eiusdem cui
tans scti quo opere plura de sanctis martiribus et alijs rebus me-
serit. quorum lectus studiosis pueris et notanda est quilibet et
sanctorum vias et passiones clare sermone describit et pleraque
alia ad huc in incognita

Albertus monachus sancti galli leodensis p[re]modu
quae natus theutonicus vir diuis scripturis videri
eruditus et in secularibus literis suo tempore omni fama peri-
tissimus. musicus et poeta in seipso: scripsit metrum et
prosa multa perla opuscula. quae sub ale ingenuum et pulchro
leprore ornatum solum declarant et pauca eorum ad notitia
mea pervenerunt unus de musicis notis et symphoniarum modis
li i ad salomonem discipulum et expositorem sive scripserit
li i et scripsit etiam epistolam multas et diuersos sermones Edidit
quosdam carmina et cantus et librum sequentiarum de spiritibus
sanctorum per totum annum: quos nicolaus papa affirmavit et
decanari et alia permisit prima et Marcus ante secula et

Norman. sub ottone primo Anno dno. Dece. lxxx
Constantinus monachus cassinensis. vnde secularibus literis
in medicinis maxime alius opinione peritus. graecolatino
et arabico ad perfectum eruditus eloquio. cuius plurima opera
usque in hodiernum diem apud medicos maxime auctoritatem
habentur. ista scripsit ista de greco et arabico transtulit
in latinum. que per se foribus medicine artis non vix et cognita
sunt. **E**ius videri possunt de diuersis vniuersalibus li. v. de diuersis par-
ticularibus li. iij. de ponderibus medicinalibus li. i. de ceteris
adhuc nichil vidisse me memini in prologo seu prefatione
eius libri que de vniuersis et arabico transtulit in latinum.
se monacho cassinensi faciemus.

Albertus monachus lobien. albas gemblacen. burckardi
wormacien. ep. qui decretis suorum appellatur apo-
stolice preceptor. vnde diuini scripturis eruditissimus et
in secularibus scientiis valde peritus regularis discipli-
nator insignis. destruxit vitas multorum scelerum. sancti ornato
sulo. Linus et variorum in honore prope addit. et dila me.
ludia vniuersitatem quibus adhuc multum vltur et diuino officio
flua et plura addit: que ad notitiam meam non venerunt. **A**
burckardi aut wormacien. cuius sit mentio in decretis lxxxij.
dis. in indice. dubito in ordine suo fuerit: sed certo nichil
constat et ipsius alberti discipulus fuit antequam wangionem
ordinaretur antistes. Normannus ambo sancti semet
germici impatore Anno dno. Millesimo. p.

Certorius albas monasterij cassinensis et diuinus
iudicis scripturis exercitatus in secularibus literis
inobilitet. doctus philosophus et medicus famulatus et generis
perbalis et disertus eloquio. diatue multa et varia.
opposuisse fragmenta. que doctrina excellentis ingenij pre-
se ferant. et quibus exant pmores placere medicine spual
quos habuisse fortur ad pres. in medicinis et varia scripsisse
diatue et alios diuersos tractatus quod monachos maxime reuerentur

Uido aretius monachus albas monasterij de cruce
sancti leufredi. vir doctus et eloquens. et in multis
magister insignis in hoc et preferendus prioribus.
et ignotos canus et pueri et puellae facillime discunt vel
docent per eius regula: sed per vix modum a perusu aliam
in instrumenti. dummodo sepe literis vel syllabis modulatum et
appositis ad sepe voces quas solas musica recipit. hinc

uolubz flexuras digitorz lene manu distinctis per interuallum
dyapason se oculis auribz inferunt. in tante ut remisse cleua
tiones et dispositiones earundem uoce percipit et de musica
li i de corpore et sanguine dni contra herengarium li i
et quidda alia q ad noticiam meam no uenerunt Claruit s-
sancto heinrico Anno dni M^o CC^o XL° XL°

Magister albertus monachus i diuis scripturis ad modum
credulus et in secularibz leis suo ipse doctor celestis
rimo. plus. musicus. astrologus et calculator in
regnis praeceptis multis et varia opuscula et bz magna
solitudo ingenij eius agnoscitur Ad pauca eoz ad nota
tionem peruenimus viz de apiti ratione mira et sub
tile et opus li i de musica li i de ceteris cym nichil uidi
Claruit Anno dni M^o CC^o XL° XL°

Odo duniacensis abbas vir sanctus et deu dilectus
quingenta sex annis i regimine monasterij presens.
a quo sibi missus dicitur ex eum duxit ad xpo cui
in offer vir doctus et audax in scripturis diuis. fertur
multos egregios et notabiles sermones praecepisse ad suos. qui
eoz amplexus ab eisdem prudenter legebatur Ad p-
eodit ad noticiam meam no puenit Mortuus Anno dni
M^o CC^o XL° XL° etatis sue octogesimo septimo Liii
vita plena virtutibz p-
dammam de praeceptis

Bernardus abbas augiensis canonicus nante rheutonicus.
vndoctus et regularis discipline strenuus gubernator.
sanctarum scripturarum studiosissimus inuestigator.
inferno cautus adfertus eloquio. pro ipse i magno pre
co habuit p-
excellencia doctrine et morz honestate. scri
psit multa preclara opuscula. de quibz admodum pauca per
uenierunt Ad archiepiscopi magister d-
aduersum d-
li i Dialogus de ieiunio salbat li i de officio missae li i
de ieiunio quatuor temporum li i de musica et regularis sym
phonia moris et conuictu li i de mensurando monachos ubi
regula beati et gregoris supposuit vno tunc tet
te monacho ppator. et contra usum maior. i quo terminando
ppator. utiliter inseruit suam matrem Alia q-
mtra didi
que ad noticiam meam no uenerunt Claruit temporibus

sancto heinrico Anno dni M^o CC^o XL° XL°
Albertus monachus matensis in diuinis
scripturis quia in secularibz doctrinis credulus.

hystoriarum transacti temporis diligens per scrutator scripsit
apertis et luculentis sermone hystoria prope ipsi brevis quidem
sed utilis adque mactem. in qua plura memoratu digna
contulit. de ceteris autem apud quos que scripsisse dicitur: unde
usque - que de potui reperire.

Hic de per se nota albas et diuis scripturis valde exar-
atus moribus et facta in signis et regularis disciplina
zelosus amator scripsit ad utilitatem suam valde utiles
et elegantes sermones quos illo tempore fratres sue salutis memores
studiose lectitabant. Epistolas etiam plures edidit et dispersas. Et
plurima alia: quod notitia mea minime perueniret.

Hic de per se nota albas et diuis scripturis valde exar-
atus moribus et facta in signis et regularis disciplina
zelosus amator scripsit ad utilitatem suam valde utiles
et elegantes sermones quos illo tempore fratres sue salutis memores
studiose lectitabant. Epistolas etiam plures edidit et dispersas. Et
plurima alia: quod notitia mea minime perueniret.

aluonensis

Hic de per se nota albas et diuis scripturis valde exar-
atus moribus et facta in signis et regularis disciplina
zelosus amator scripsit ad utilitatem suam valde utiles
et elegantes sermones quos illo tempore fratres sue salutis memores
studiose lectitabant. Epistolas etiam plures edidit et dispersas. Et
plurima alia: quod notitia mea minime perueniret.

Hic de per se nota albas et diuis scripturis valde exar-
atus moribus et facta in signis et regularis disciplina
zelosus amator scripsit ad utilitatem suam valde utiles
et elegantes sermones quos illo tempore fratres sue salutis memores
studiose lectitabant. Epistolas etiam plures edidit et dispersas. Et
plurima alia: quod notitia mea minime perueniret.

Hic de per se nota albas et diuis scripturis valde exar-
atus moribus et facta in signis et regularis disciplina
zelosus amator scripsit ad utilitatem suam valde utiles
et elegantes sermones quos illo tempore fratres sue salutis memores
studiose lectitabant. Epistolas etiam plures edidit et dispersas. Et
plurima alia: quod notitia mea minime perueniret.

laria scriptura et experta fuerunt. Expositum enim donatum maiore
rem inventario veni passio. et multa in secularibus literis inven-
tando exponendo et scripsit in divinis aut volentibus plures
quantitates fecit et scripsit de quibus extant. Item psalterium
li. i. in evangelia singula li. iiii. in evangelia et et epistolam
et totum annum divinis operibus legatur expositum in regulam
et sancti benedicti li. i. collegit de veteris et novis operibus non
pernecunda utilitatis ad edificandis monachorum quod appellavit
diadema monachorum li. i. scripsit et et sermones in litteris et variis
et alia dicta. ad hoc nobis manifestum.

Hermanus monachus qui dicebat ambrach quod ita
erat. nomen theotonicum. vir et seculari litterarum
omni fama pro tempore paritissimus. philosophus. agnovit
mus. et poeta in primis. sua et ingenio et profundus
et eloquens valde. multa preclara volens edidit in quibus
auditionis vena conspiciatur. de quibus ego tunc reperit. subacta
denuscula li. i. de sex etiam benedicti li. i. de compositione
apostolabij li. iiii. de utilitate apostolabij li. i. de ecclesiis solus
et hinc li. i. de compositione per halperit li. i. de quadratura
circuli li. i. Hypomachos et legendas litteras pro. Pro quoque
antiphonas et cantus varios. et metro excellens. excellit
et prosa. hic expositum devota et vulgata illa antiphonam
et alius regina. qua in laudem beate marie virginis universa
frequenter ecclesia. Pro et alia et plura edidit. quod minus
meas non videretur. Claruit anno domini millesimo. lxx.

Theodericus monachus pariter theotonicus. vir doctus
et eloquens ingenio subtilis et electione divinarum
quantitas humanarum. divinus scripsit ad richardum
abbatem fuldensis cenobij de laudibus et vita sancti
patris nostri benedicti li. i. de translatione corporis eius de
monte cassino floratus li. i. de locis sanctis li. i. et alia
plura que videre non merui. Anno domini millesimo. xx. iiii.
arabo magister archiepiscopus celebravit synodum palmarum.
cui prefatus richardus abbas fuldensis. et bructardus
episcopus wormiacensis vir doctissimus et composuit. xx. li. de
receptor. ad alios litteras interpretatus. Claruit ergo ipse
theodericus anno ipse Anno domini millesimo. xxx.

Hermanus monachus casimirus salernitanus per
modum archiepiscopus. philosophus et rethor suo tempore cele-
berrimus. in sacris et scripturis ad modum studiosus.
Terentius scripsit nonnulla ingenio et fidei opuscula

de quibus exant subiecta de quatuor humoribus humani corporis
li i de unione corporis et anime li i de unione verbi et carnis
li i et multa alia que non vidi

Athanasius venerabilis monachus vir et diuinus scripturus
doctus et in artibus humanitatis sufficienter instructus
ingenio clarus et apertus eloquio fertur quedam
composuisse opuscula in quibus ingenui sui magnifice dila-
tauit et quibus reperiri timerantur leonis ipse noni aroma
in gallias in quo acta et gesta eiusdem pontificis et synodis venis
et in alijs urbibus habitis describit. quata si iusticia et aucto-
ritate causas examinauerit ecclesiasticas. quatenus districtas
peccantes corripuerit. et quemadmodum ei virtus per cooperata
diuina. sicut patuit de quo per simonem quoniam in simo remen con-
tumaciter ageret contra auctoritate apostolicam. in conspectu domini
repente obmutuit. Alia in super edidit. que ad mangoniam non
venerunt. Claruit eiusdem leonis noni quibus huiusmodi sunt. l.

Bruno monachus natus valis archiepiscopus ruthenorum
vir doctus et sanctus multos. quos et ipse honore
perpetuit labores studii scripturarum non quod ei seruit.
sed uerum interiens repositis per litteram sacre peruenit in-
tubuit unde in gressum edidit gmentariarum li i valde no-
tabile opus et alia plura que ad notitiam meam non venerunt
hic tandem per multos labores martirio coronatus fuit

Ambartus monachus tullenis a leone ipse nono
romani per facinorosa litterarum raduatus et apud cardinales
ordinatus. vir tante doctrine et eloquentie fuit ut illo
tempore illam roma non haberet unde a ipse ad con-
stentinos harenas constantinopolim missus magna ibidem
gestit. Leone vulgaris episcopus in illa contra romana ecclesiam
peruenerat superauit et scripta mente pectorati monachi
confutauit. etiam in pnia constantini imperatoris adeo de-
uicit ut librum per struxerat de azimo grecos defendens
anathematizaret quousque ipse manus igni iniecerat habebat
aut per ibi dicit aut fecit quasi per dialogum romani et con-
stantinopolitani scripsit. Alia per nonnulla edidit. que ad no-
tiam meam non venerunt. Claruit anno domini quingentesimo

Agerius ex scolapico monachus corboreus et syronia
natus theutomaus. vir diuinus scripturus valde e-
ruditus et in secularibus litteris suo tempore domini opinio-
ne doctor celebrandus. ingenio subtilis et uelociter

gnone apertus & compasitus scripsit de sacramento altaris in
figura opus & grande volume li iij de gracia dei & libero volu
tatis arbitrio li i & alia plura que non potui venire

Bernhardus monachus cluniacensis diuina & scripturarum
studiosus amator. nec in seculari littera ignarus sed
plaudus & gnone apertus regularisq; discipulus zelus
emulator inter cetera que scripsisse dicitur erat volumen
vnde in figura continens consuetudines cluniacensis cenobii quas
iussu hugonis albanus sui inter solertia comportauit. Alia
in fine. Nulla adesse dicitur: q ad noticiam mea non venerunt. Anno
dñi clarior sub huiusmodi anno dñi fuit qui quadagesimo

Rutholphus monachus & diuini scripturarum studiosus &
eruditus. & in secularibus litteris ad plenum in praeceptis in
finito uelociter metrorum excellentis & profa. ferunt non
nulla composuisse opuscula utroq; filo preclara de
quibus ego huiusmodi reperiri opus metrum in fine. quod exapiens
depruauit salomonis quatuordecim & delectationes finis
pulchro & venusto lepore ad litteras & allegoria ordinauit
de ceteris aut q scripsit nihil usque potui venire

Otho damiani monacho sed ordi & heremita.
opus hystoriarum & diuini scripturarum valde studiosus
& eruditus gnone nitidus. & gregoriane eloquentie
in par dulas & ornatus. ad persuadendum satis ydoneus.
rector monachorum fuit in fine. Qui cum duos quot & ponti
ficali regimine praeuere praesidisset. & uicia hominum sine per
sonarum delectu dirigeret. tandem tanto affectu. ad con
sulandis ipse salutem episcopis deseruit. & exemplo gregorii
magistri nazanzeni quondam qd. ad monachorum studia remea
uit. Vnde & ex alijs uicinis pontificali sibi & mediate
praecedentibus amicalibus scriptis arguitur: & uir tam utilis
ecclesiae deseruit episcopum. & quod inuicem utilitati posuerit qd.
ei ipse & exemplo ad regimen aliorum fuisset ydoneus. Et petrus
hystoriarum per exapiens. scripsit pro suis factis apologetos:
quibus in uacuo qd. exemplo pontificis auctori sibi vacauit. Sed
est uir uindictae paratus scripsit inter praeterita uoluit: de quibus
ego non reperi publica. Apologia ad nicolaum sedem ipse li i
Ad alexandrum sedem & gregorium papam li ii de peccati mo
nitione li i. Antilogon contra iudeos li i. De auaricia pre
latorum li i. Contra episcopos symoniacos li i. De incontinentia
sacerdotum li i. De uxorijs clericorum li i. Ad leone solitariu

an solitarie orans horas canonicas debeat etc. dñs ubi sū dñe
cū nō habeat respondendum li i. **R**egulam heremiticā et clusor
li i. **E**xhortatoriu ad p̄s li i. **D**e quibusdam mirabilibz sū p̄
factis li i. **V**ita sancti adlonis abbatis duniacū quatuor li i.
De terrore mortis li i. **D**e meditando mortis li i. **D**e floribz
lucilla li i. **A**lii q̄ m̄tulanur beatissimū p̄p̄robatissimū li i.
Adversus quenda ep̄m q̄ monachos ad p̄sclū reuocabat li i.
De insolentia malignorū hominū li i. **D**e clamacionibz rethorice li i.
De natura quorūdam animalū li i. **D**e s̄o cassiano martire
tractatus i. **D**e s̄o bonifacio tractatus i. **D**e s̄o p̄s et p̄dacione
vitarū li i. **P**ermones et conuicias luculentis ser
mone scripsit pene d̄m̄abiles. **E**plas erit plures ad diuīos
Et inter alia : que t̄m̄m̄ n̄as nō videret. **C**laruit s̄o
gamm̄o tertio Anno dñi **q**uillagimio. **B**exagesimo

Dominicus monachus diuionensis cenobij vni diuīos
scripturis eruditus et in secularibz lris valde exercitatus.
Rhetorū et poetarū m̄s̄m̄s. s̄cū et s̄cū. ingenio sub
tilis et clarus eloquio de scripsit pulchro ordine et
passione sancti cirtaci martiris li i. **A**lia q̄ inter metro et
prosa scripsisse dicitur : in quibz vena eruditū vni q̄ p̄sclū p̄d

Davidis scotus monachus **A**d me nō videret
Fildensis et anglica pro xp̄o amore p̄grinus vauit
gallia et p̄mo q̄dem colonia apud s̄m̄ p̄nthalconem
monachus factus effectus duobz annis ibidem solitarius
includitur. **P**ostea venit ad monasteriū fildensē ubi viden
annis in m̄m̄m̄ p̄sclū p̄sclū. **D**einde iussu abbatis et magistri
archiep̄s ad magistria translatus est. et apud s̄m̄ martini
xx. annis sedit inclusus. et magistro ab oībus habebat ho
nore p̄r doctrinā et religiosam querentem. **S**cripsit m̄m̄m̄
a notuitate p̄p̄ usq̄ ad s̄a temp̄a. m̄m̄ p̄d alitate open
dans errorem priorū chronographorū ita ponentū naturā
xp̄i. ut annis passionis eius quātū ad rācōm computi nō deor
dat veritātē euāgelicā. **P**ropter ip̄e apponens p̄xiii. annos
illi ano ubi priores scribunt fuisse natū xp̄i. p̄m̄t̄ m̄m̄
libri alienam h̄c annos euāgelicā veritātē. illuc annos
falsē priorū amputationis. ut nō s̄cū intellectū. s̄cū v̄sū
possit d̄p̄t̄m̄ veritas a falsitate. **S**cripsit et d̄ conu
dancia euāgelistarū li i. **E**t quēda alia nob̄ incognita
Claruit sub henrico tertio Anno dñi **q**uillagimio. **S**epuagesimo

telusio

quod

Et perduxit nomen suum usque ad annum domini millesimo CCC. lxxxiij. mortuus
autem anno domini millesimo CCC. lxxxiij. aetatis sue lxxiiij.

Cheodericus albas cenobii sancti trudonis naacii theuto-
nicus vir doctus scripturis admodum eruditus et perita-
ribus literis nobiliter exercitatus scilicet datus et disertus
eloquiis qui metro excelluit et prosa. inde scribendis scriptis
sanctorum studiosus fuit. Scripsit enim venusto carmine Vita
sancti trudonis li. i. Vita sancti bauonis li. i. Vitam sancti
rimoldi li. i. Et aliorum plurimorum. Alia quoque nonnulla addit:
que ad portam meam non pervenerunt.

Willeramius albus merxburgensis naacii theotonius
vir doctus scripturis exercitatus et in secularibus literis
magnifice doctus metro excellens et prosa. scripsit
eleganti carmine in cantica canticorum tres libros quos
presentavit damyassio christi et ecclesie. De ceteris quoque scripsisse
dicitur ad hoc nichil verole me legisse. Hic primo fuit scolas-
ticus bambergensis omnium fama peritus qui de amore seculari
deserens monachus fideus effectus est. Deinde presbiter
merxburgensis albas constituit. Mortuus anno
domini millesimo CCC.

Albus albas monachus sancti cornelii doctus scripturis
studiosus et eruditus et secularibus scientiis non ignarus
ingenio promptus et cunctis eloquiis. factus non con-
sumpente letis varia adisse opuscula de quibus
reperiuntur. Admirationem quoque taruantium in canticis canticorum
notabile volumine li. i. De ceteris quoque scripsisse dicitur: nichil
adnotam meum pervenit.

Lausfrancus ex albate radonien archiepiscopus cunctis
aribus angelini preceptor. vir doctus scripturis
eruditissimus et in secularibus literis omnium prima suo
tempore peritissimus. dialecticorum princeps solam philo-
sophie divine et secularis in literis publica tenuit animis. Hic papia
ciuitate italie oriundus in literis diu impendisse operam et
doctissimus euasisset. alpes transgressus in normanniam
venit. Quamvis uero rotthomagus a latronibus captus et spoliatus
ac per diuina silue noctu abductus uero religionis emissus
et liberatus a periculo. beccen monasterium ingreditur. In quo
et sub herluino albato monacho perstitit. In quo tribus
annis mansit incognitus: quousque tandem quis qualis.

quoniamque vir fuerit a mercatoribus qui ante numerat fuit
publicatus in eodem cenobio dum quada die admeram legisset.
quidam inter legendum dixit ut dicit debuit / nescit si dixisset
docere media producta. ut est : dixit cum prior / vir non
tunc locutus / aliterque dicit iussit. et anfrancus qui pro xpo
quibus factus a magno fuerat. faciens obiaz xpo magis
debere q̄ donato : dimisit quod bene promouuerat : et
dixit quod se non recte dicere facbat. Denique infra illud tunc
triennium quo nascit incognitus. unq̄ voluit : quoniam aliquid
legere : nisi prius a magno nouitior inuicem audiret. Tan-
dem prior in eodem cenobio factus publicum deinde studium
tenuit : in qua anselmi viri postmodum clarissimus preceptor
fuit. Postea factus abbas endonien : tandem cantuaria
iens archiepiscopus : moribus et doctrina commissum sibi primum
gubernans ecclesiam. Transiit autem non nulla commendanda in
auctoritatis opuscula : de quibus ego hic repeti subiecta. Pro omnes
epistolae pauli commentarios edidit : et ubique locorum opportunum
fuit. sed in leges dialectice. proponit. assumit. et concludit.
Transiit et aduersus heringarium ethuonem de corpore
et sanguine dñi li i. Depra wilhelmi normannorum comitis
et regis anglorum singularem li i. Alia q̄ non nulla edidit : que
in manus meas minime venerunt. Claruit sub henrico

Anno dñi Millesimo Sexagesimo

Hugobertus abbas monasterii admontani viri diuini
scripturis longo studio exercitatus et in secularibus doct-
nis pro suo statu sufficienter instructus. ingenio clarus
et apertus eloquio. moribus et regularis discipline zelo et signis
transiit ad edificandum suum suorum plurimos discipulos et monachos.
in quibus quatenus valuerit in scripturis liquide ostendit. Transiit
et de vitiis et virtutibus compendiosam quidem summam sed
utilem li i. Et alia plura que videre non meri

Anselmus cantuariensis post lanfrancum archiepiscopus.
prior olim beatus cenobii et postea abbas eiusdem
lanfrancus clarissimus quondam auditor vir sonatus.
et in diuinis scripturis valde eruditus. qui cum adhuc abbas
figeretur officio. ut fratres suos ad studium sacre lectionis
prouocaret. permisit aliis ut singuli. si quas habue-
rent questiones scripturarum sibi proponerent. nec ab

opuscula de quibz ego vidi in subiecta **De musica** li i **De**
horologio li i **Constitutiones reformationis monastice** discepta
li ii **De correctione psalterij** li i **Composit** est quasdam ad
diversas eplās q̄ raro videntur hic antea fuit monachus
i monasterio sancti hemmerami ratisponen. vnde omni
fuit hyspantiensis electione vocatus: presedit mathia
hyspantiensi anno viginti duobz et moritur iā novus ulij.
sub henrico quarto Anno dñi Mil. Nonagesimo pmo

Rogerus monachus et pro xpo amore inclusi beati
angelini canthuariensis ep̄i singularis amic⁹ ad que
eius nō nulle erant eplā. vir doct⁹. et diuis scriptu
ruris eruditus composuit responsiones diversarū
questionū li i **Ep̄olus** ad diversos eplās planas erudicio
nis et compunctionis et nō nulla alia minora quidem. sed
utilia sane opuscula **Claruit** eodem tpe quo angelinus **3°**
Henrico quarto Anno dñi mil. Millesimo centesimo

Regertius monachus hyspantiensis. wilhelmi abbatis
discipulus quondam et auditor. maxime theonimus
vir certe tam diuis et in humanis scripturis eru
ditissim⁹. ingenio subtilis et eloquio valde disert⁹.
brevis et p̄cise in verbis. p̄ copiosus et nitidus et sententijs.
adeo ut nulli p̄fector videatur inferior. scripsit utroq; filo.
metri vii et prose varia opuscula de quibz ego vidi sub
iecta **Opus** grande et insignē quod per modū dialogi sub
p̄sona sui et theodore virginis xpi composuit cui⁹ titulus
est. **Peritū** virginis li viij **Dialogi** commentariorū
michaelijs li i **Dialogi** de vita p̄s et fructu mortis li i
Dialogi matricularij li i **Dialogi** cui⁹ titulus **Didastuloni**
li i In laudem et sancti hadieti carmina et vithmos com
posuit **Itē** aut opuscula que soluta et oratione q̄posuit:
in dialogi morem ordinavit **Claruit** eod tpe quo wil
helmus Anno dñi Millesimo. **C**

Ranco abbas hastingen in diuis scripturis p̄dix⁹
et eruditus et in secularibz lris nō infime doctus
ingenio clarus et apertus eloquio. edidit rē con
tempnande ledm⁹ opuscula. multis vices ingenij
sui exercitat **Nam** antequā esset abbas iussu et instancia
fulden⁹ abbatis inchoavit librum aggregitū de gratia dei
p̄re notatū. que post illius mortem iā factus abbas

[illegible]

Ruperius abbas tuicensis apud coloniam agrippinam
naasone rheutonicus. Cum datus scripturis spū
sancto per visionē mirabilis abbas in qua cor
deus pudiofus fuit ut in q̄ oco tarpasaret. sed quo
nensuq̄ a cura rei familiaris vacare poterat. ad lectiois
pudū toto se desideio q̄tebat. Quod ut liberius faceret
cura temporaliū rerū alijs ad hoc idoneis gmisit. ip̄e v̄o
suis vacare studijs sēp̄ disposuit. Nichil illi fuit co
ciduus q̄ lecti incubere. libros componē. y facias ex po
nere ac interpretari scripturas. Et q̄m doctrina eius in mag
reuerentia habebatur ab alijs. y prefertim a friderico idō
coloniensi archiepo. q̄ enī ad scribendū aliq̄ noui scriptū dulcē
gatauit. fuit enī v̄r videriq̄ deatissimū. quod eius preclara
testamentū opuscula de q̄bus ista scribitur. Ad cūctos abate
sigebergij de victoria tibi dei li viij. In cantica canticorū
li viij. Inchoauit in libros regū quoddam opus quod morte
puerilis imperfecto reliquit. In quatuor euāgelia comen
tarios notabiles scripsit. In duodecim epistolas minores li viij
In apocalipsim iohis li viij de diuinis officijs li i. In regula
sancti benedicti li i. Apologatū eiusdem op̄s li i. Scripsit

grande & insigne opus sup vetus testamentu. quod Thulauit de
sancta trinitate li. xliij. finitios eat biblia libros quentarios
didit: q ad notandū mēta nō venerit. Claruit anno dñi 8

Rupertus abbas humpurgensi in diocefi spueri naacoē cheu
toniaui vir honestate morū & digna disciplina monachi
insignis. in diuis scripturis studiosus & eruditus aq i pbar
laribus lris ad plenā mstruē. ante quēstione pda in gymnasio
parisien studiu pūa seculari mltis anis impendit: & gliaz
doctine nō paruaui acqssit. Tūdem qūderans pmo vite
prosperitate penitus esse instabilem: patria remans ad
de se auertit: & in prefato cenobio habito mōchi suscepit
In quo m. dñs largiete proferat ut omi gēsu in laborem
electus diuinis reuelacionibus meruerit renari. sub cuius
regimine magna obseruācia religionis readeū loco vigebat
qūmpit aut diuina visione inspiratus In comica cantuoz
lūm de contemptu mudi & amore dei li. ij. de sra roba
capta li. j. de quodam epō gēricato apud eos sepulto. sermo
nes eat de quibusdā sanctis: quoz reliquie in eadem
humpurgēi ecclia habentur. Claruit sub Guinrico impa
tore quarto Anno dñi 1187. c. xx.

Cornardus monachus nacone sayo in diuis & quādo
scripturis eruditus. ingenio pūlis sūone composq.
suisset nō qūmpende tamē opuscula. mlti abundas
vena conspicitur. Equibus extat liber vñs luculentis ser
monis descriptus ad hartuini magduburgēi epm. contra
Guinricū quartū rebellem sūm pontificis. Gregorij septimi
Gidelbrandi antea uicarij scriptur eat alia quedā scripsisse:
sed ad nūc noticiā nō uenerit. Claruit aūdem Guinrici
temporibus Anno dñi 1187. c. xx.

Michaelus monachus gamblaacū. in diuis scripturis
eruditissimū. & in secularibz lris valde peritū. ingenio
pūlis & compitū eloquio. aūg doctnā & magna
laude suo tpe habebatur. quod patet ex mltis opusculis eū
que ad magnates & calesiatz prelatos metro cōstruxit & prosa.
de quibz ego tñ reperci pūdicta hystoriaz seu temporū cronicon.
opus magnum & insigne de illustribus viris li. j. Vita sū
theodoricū metens qd li. j. haroico mēto Vita sigelberti
regis li. j. Passione sancte lucie dñi carmīe elegiū

degiaco li i **D**e translatione corporis auctem vge ad metum li i
 Passione sanctoy thebeoy mru herico uersu li i **V**itam
 sancti guberti pffessoris pffatoris anobij gemblacen li i
 Septa albatu gemblacen li i **A**d hunciat quartu impatore
 appologia gra eos i calupniabantur missas facer domum
 concubinaroy li i **E**iusdmy rogatu vidit reuerentibus
 de ieiunio quatuor tempoy li i **I**n ecclesiasten herico metro
 li i **P**las ad diuersos plurimas scripsit sermones quoq
 et varios tractatus q in mang mas no venerunt **V**itas
 etc quorundam poy pto urbaniori meliorauit **R**esponso
 ria msuper et antiphonas in laudibz poy dulci melsdia
 composuit **H**ic pmt de monasterio gemblacen ad anobiu
 pmta vincant matis ad mpmuendos iuuenes i pmtis
 pmtis positus no nulla i eiusdmy vrbis laude composuit
 hnd ad monasteriu pmt gemblacen reuersus omi tempoy
 vite sue studio scripturarz impendit vnde magnus effectus
 omni laude doctissimz habebatur et erat **C**laruit
 Anno dñi **¶** **E** **¶** **¶**

Craciang monachus bononiensis fme classens vir
 in diuis scripturis valde pndiosus et in seculariuy
 lray disciplinis admodu pntus mpar modibndis
 post tanta mtenau spicas college du pmt sententias et et
 paciones conciloy diligenter mgeris p burtardū et
 puone nobile opus decretoy composuit quod prenotauit
 Concordia discordantū rationū li iij **D**ia et alia quodam
 scripsisse opuscula que ad noticiā mca no remeant **C**laruit
 p b hemico impatore quarto **A**nno dñi .i. 120

Smondus monachus canthuariens vir pndiosus et eruditus
 ferunt mgerij sui no nulla reliquisse vestigia i quibus
 utriusqz ltrature abundans vana conspiciat **¶** **¶** nichil
 eoz ad noticiā mca minime puerisse preter vitam sancti
 anselmi canthuariens epd qua luculento smone descripta
 li i **¶** **¶** de discordia mē wilhelmi regem anglie et eiusdmy
 pmtis anselmi archiepū de libertate ecclesiastica li i **C**laruit
 temporibz hemica impatoris quarti **A**nno dñi **¶** **¶** **¶** **¶** **¶** **¶**
Hugo dictus folien monachus corbagen vir in diuis
 scripturis pndiosus et eruditus seculariū q ltraruū
 non ignarus eloquus dulcis et pntus monachorum

disaplinis opte imbutus y singulari experientia rex instructus.
scripsit ad utilitate suam. no flori pendenda opuscula de quibus
ego nū reperit ista De clauis materiali li i De clauis
spirituali li i De clauis aie li i De clauis q paradiſi
sue celesti li i Claruit quibz hemera pti impatiſ Amado dy. f. xx

Adelphus alias. aug nome renobiz id nō occurret
vixit in scripturis diuis y ſecularibz nobilibz erudit.
ingenio p-bilis ſenſu proſudus y eloquio diſcretz ſcripſit
ad utilitate ſem ſuoz anſeſentia ceterononſ plures
y defantes. in quibz zelus diſapline regularis y puritas in
ſem ſui eis reducere coſpiciat. Scripsit et contra errores
perſidi machometi y ſaracenoꝝ li i Et quedā alia que ad
manū nra minime peruenierunt

Iſtādm alias florentis monaſterij i calabria vixit diuis
ſcripturis ad modū eruditus. ſimone ſimplex y apertus.
in reprehensione petri lombardi parisiensis ep̄d iure
reprehenditur: quia quod arguit penitus ignorare de
monſtrare Et huius reprehensionis libellus penas debuit
exoluit hic iſtādm reuelaciones habuisse varias dicit: et
in futurorū y ſignione intromoda vacare de ſudasse De quibus
quid nō videatur alias plenis ſcripſi: quia ex correcturis ſcripturarū
nō pauca p ſignasse conſtat legentibus Scripsit aut varia
i diuis ſcripturis opuscula: ſub oibz conſuevit miſcere pre-
noticia vobis huius ueremianū yherem li i In danidē yherem
li i In apocalypſi li i In euaſclut iſtō li i Ad huiusmodi
impatoreū ſexto De meritis li i De ſeptem pſillis li i
de concordantiis y futuro tempore li i De quindeim pontificibus
li i Ad innocentium ſp̄s apologetico li i Et plāc et variis ad
diuerſos Et quedam alia michi incognita Claruit ſub hemera
quibz ſunt ſexto Anno dñi Millesimo Centesimo Nonagesimo

Millegardus ſancti monialis vgo y albaniſ montis
ſancti ruperi apud bingis in diocesi maſſubina ſc̄e
giſſarū mīſſa dicens et in una quā i halydego
ſcriptorū nō ponere. niſi me auctoritas ſc̄mi pon-
ſis roboraret. i ſuis exhortationibz ſcripta vgo i quēnu
breuerit. publico p̄nibus ſancti bernhardo. cardinalibus
y epiſcopis inſis lecta. approbavit: quādmōdū in libro de
cecleſiaſtiacis ſcriptoribz olim dixiſſe huius mamini. ubi y alias
radones ad hoc me impellentes ſanctū expreſſi Scripsit
aut ſancti vgo diuinitus illuſtrata. ſubiecta que vidi

exemplo veterū hoc facere estimanda sū. cū bñs ydorus probam
adphi uxorem p̄tōsulū inter illustres viros posuerit. p̄
v̄giliscentonas quas scripsit. Nec prole maritate. nōstre
uiginti xps conseruare imperiores censende p̄t claruit aut
cūda dgo elizabets temp̄e hildegardis aug ammissa fuit
Anno dñi Millesimo Centesimo Anno lxx.

Elizabethus pater p̄tē dñs abbas s̄m monachorū in
schormauddē s̄dus. nacone theutonicus. cū esset cano
nicus bñensis ecclie. exemplo y monitis sororis despo
secutū. A monachus in p̄tē m̄p̄tato canobis factus ē. Cū cū m̄
dñis scripturis eruditus haberetur. ē esset. scripsit nōnulla
p̄tēntis infanij opuscula. de quibz ego nō vidi p̄tēnta p̄t
uerfūm hereses li i. In p̄tēnti euāgelij cōtū li i. In ena
missus est angelus li i. De obitu sororis sui Meditaciones y
carmīna de dñs h̄c cōscripsit dulcisona. Bermones mltos
y varios p̄tēnti. An̄o luculentis p̄tēnti cōposuit. q̄e dūcī
madulamū p̄tēnti p̄tēnti. Cū cū cōfessus declamator. et
alco facundus y doctus. ut heretici p̄tēnti cūcū formidabī
vnicā cōfessione deuicerit. h̄c est opuscula sororis sue ob
latini p̄tēntis defectū. ea viuente adhuc vrbaniōri p̄tēnti
illuminat. Claruit sub frederico impatore p̄tēnti do. q̄o. lxx.

Elzabicus abbas nacone y p̄tēnti theutonicus ut doctus
y eloquens. y diuinay scripturay p̄tēntis amator
scripsit ad utilitatē legentū nō cōtempnende auctoritatē
opuscula. in quibz valens ingeniū ingeniū eius ostenditur
Nihil ē cōtēnti me legisse memini. p̄tēnti vñ bñ hildegardis
vñp̄tēnti sūp̄tēnti quā uibrato p̄tēnti quatuor libellis de
fessit. Claruit temporibz p̄tēnti frederici impatoris Anno dñi
Millesimo Centesimo Octagesimo

Elmundus monachus frigidī montis interterritorio
beluacē. v̄tēntis y mox honestate cōspicius. in
diuis scripturis eruditus. y in secularibz l̄is nōbz
l̄ter impruētus. ingamios. bñlis y vehemens. eloq̄o
disertus y ornato lepore cōposuit. edidit nōnulla p̄tēnti
opuscula. in quibz p̄tēnti p̄tēnti eis ostenditur. Quibus
p̄tēnti opus ingentiū magnitudinis h̄tēntiay li p̄tēnti.
qui tamē d̄tēnti raro p̄tēnti v̄tēnti. Scripsit et de v̄p̄tēnti
ratione lapsi li i. Bermones p̄tēnti y varios li i.
Claruit ad diuersos li i. Et alia plū q̄ ad noticiā n̄cā nō
venērūt. Claruit s̄tēnti h̄tēnti sexto Anno dñi Millesimo Ducentesimo

Omnis alius clunienſis inſcripturis diuis ſtudioſus et
ſecularis ſcilicet no ignarus. inſenio et eloquio clarus moribus
honestate inſignis. et regularis diſciplina. Helſus ſcripſit
ſermones valde notabiles quos diuerſis temporibus ſcripſit
ad fratres ſcilicet et ad diuerſos li i de vita ſolitaria li i
ſcripſit et viſiones et reuelaciones quibusdam pro ipſa opem
ſas. et varia miracula alia et multa. ad huc nobis incognita

Wilhelmus monachus ſancti domitij parisiensis inſcripturis
ſanctis prudens et in ſecularibus literis ſufficiens in
ſtructus temporis tranſacti ſagax perſcrutator.
ſcripſit ſermonem apto et ydoneo diſpoſitione opus in
ſigne li iij. ſcripſit et aliquosdam biblie libros diſſe
mentarios. aliaque diuerſa ſcripſiſſe opuscula: ſed in
manu ſua inuicem acciderunt

Henricus monachus haſtingienſis natus thettonicus
ex opido brabantie bruxalla. vir et diuis ſcripturis
admodum eruditus. et in artribus quantitate elegantior
inſtructus calculator acutus ſcripſit de vitiis compenſum et
calendarij libri ſane utiliſ et neceſſaria eruditione inſtructus
ſcilicet no nullas ad diuerſos ſcripſit et alia no comprehenſenda
ſcripſiſſe opuscula. et quibus vixit inſenſu ſui magnifice exercitauit.

Wilhelmus alius monaſterij putauiceniſis patris lugdunenſis.
in diuis ſcripturis eruditus. theologus et vir ipſa in
ſigne. et inter vix experientia famoſus. acutus et reſpon
ſus inſenſu. ſcripſit apto ſermonem de ſacramentis notabile opus li
viij. alia et nonnulla edidit. et in manu ſua no reuerſum

Ogilypus de perſano prior ſite male de auaricia et padua.
vir et diuis ſcripturis eruditus. et in phyſica ſeculari compe
tentior inſtructus. ſermonem aptum ac compoſitum. edidit pre
clare doctrine opuscula. de quibus ego tunc vidi voluminem
illud grande et inſigne. et ſcripſit moraliter pup et ethice
caſtoris li i. decretis vero et ſcripſit quatuor plura ſeriatim.
ad huc nichil vidi

Ricardus alius monaſterij ſtutem. vir diuag et eruditus.
et regularis diſciplina regularis et doctor. eloquio
dulcis et monaſterio mode apertus ſcripſit ſermones plurimos
et notabiles de ipſa et de ſacris quos per ſum perit utilitate et po
ſuit alia et nonnulla edidit. et ad notum meum no reuerſum
apud de capellione alius ſer monaſterio vir et uir
iure peritiſſimus et phyſic diſceptator ſufficiens in
inſenio peritibus conſilio prudens. ſententia ſolidus

caſtorienſis fuit

Olemens pp̄a sextus. petrus rogerij antea vocatus albas
fiscianensis. vir i diuis scripturis eruditissimus. et in
utroq; iure valde peritus ingenio subtilis et clarus
eloquio. in declamandis sermonibus ad pplm̄ doctor cele-
berrimus fuit. Scripsit valde notabiles sermones de diuisis
materiis quæ habentur li i. Collatores est varias et omni-
abus negotijs et coronacionibus regum. Qlas q̄ nctas ad
diuersos claruit i pontificatu Anno dñi m̄ cc. xlv.

Etrus bolherij albas sancti amari doctor decretorum
suo tempore famosus et in diuis scripturis admodum
eruditus. ingenio clarus. sacra p̄ p̄dus sermone
scolasticus edidit no spernende tam opuscula. et
quibus ego nu vidi subiecta. et ex speculo bernardi casti-
nens li i. de signis locutionis monachis n̄ris li i. Scripsit
et in regulas sancti patris n̄ri benedicti laboriosum et
commendabile opus in quo ip̄a regula canonibus et iuri pene
opus in singulis passibus concordat li i. et qd̄ amplius
edidit. in manus n̄ras no puenit. Claruit anno dñi
milleesimo trecentesimo. lvi. 1350

Idras quæ magis magnificus et ciuitatis ac
postmodum ciuitatis nasone hispanus et ro-
mane aule primarius doctor et in iure peritus.
et diuinarum scripturarum no ignarus ingenio acutus. ser-
mone scolastico more aptus et simplex scripsit op̄a i signa
de penitencia li i. de modo et forma conseruandi tractatum
vnu breue s̄ utile. Alia q̄ nonnulla edidit: qad nonna mea

Etrus de rosanheim monachus
mellensis nasos theutonicus. vir i diuis scrip-
turis studiosus. et in secularibus literis sufficienter
instructus. metro excellens et prosa. scripsit metro nichlas
dinkelsspuel rogante ad brandam cardinalis sancti
clementis legatus ap̄licum in alemania op̄a metrarum
et tota biblia duobz iplis expressens p̄t quolibet caplo libri co-
tineatur. Scripsit et historiarum conicon li i. Qlas et collatores
et alia plura q̄ nu vidi. Claruit ip̄us galij constantien Anno dñi m̄ cc. xx.

Emericus fulpon albas monasterij sancti edij i nurem-
berga. doctor decretorum ad modum eruditus moribus et vita
in signis. cuius iohes in suo fornicario et laudibus

faat memorie. scripsit sup septem distinctionibz de pma li i
Sup disti. q de consecratioe li i Et de passioe dñi vnu tractatu
Qui quid amplius edidit. ad mang mris nō puenit Claruit tñq
concilioy constantien. et basilienf Anno do. m. cccc. lxx
Prolaus abbas monasterij natione siculus archiepiscopus
panormitanus et sacro sancte ecclesie romane cardinalis
vix in utroq iure potissimz. Dubioy causz interpret. qui
inter doctores iuris nō infimz habetur. scripsit multa
predora opuscula atq adhuc abbas esset. et erat nō nulla i presulatu.
de quibz aliis subiecta feruntur Sup de ritualibz magnimz et
oportabile opus in multis voluminibus li v. Sup de metimibz
li i in sacro denotatu li i Apparatu sup deareo inchoauit.
sed nō pfect Consilia multa. mō. c. iij. li i de ordine
et processu iudiciario li i Scripsit pro consilio basilien
notabilium et prolixum tractatu. que legi sunt francfordie
in publica audientia principū et cleri disputaciones acutū
et varias repeticiones edidit que ad mang mris nō uenerunt
Claruit tñq dñi basilienf Anno do. m. cccc. lxxv.

Iohannes rode abbas monasterij sancti eucharij nouerem.
natione theutonius. vir in iure canonico valde erudit.
et in diuinis scripturis ntrū studiosus. moribus et vite
honestate conspicuus. ac regularis obseruancie zelosus
amator. qui pro restauratioe monastire discipulis readm
renobis ntrū laborans ntrū profecit. scripsit apto pñe
constitutiones pro reformatioe ordiis ntrās qd in priuato
monasterio practicauit Scripsit et de regimine et officio
abbatis tractatu vnu Et quedam alia deuota opuscula. q
hact. viderim iā tñ memorie nō occurr. Claruit tñq
concilio basilienf Anno dñi. m. cccc. lxx.

Hindricus monachus nre monasterij St. gantem.
parua traictensis. vir in scripturis diuis exersatu
habens ingeniu. in secularibus quoq libz satis
eruditus. carmine et prosa. eloquio dulcis
et pulcro venupans lepore composuit. edidit nō quicquid
lōnis opuscula. de quibz adhuc reperintur subiecta videret
Expoliquorū hōis ad dñi li i de profectu q virtutū li i
An monachis sanis liceat vesti carminibus li i de habitu
monachi. de p de usu floatorū. ad altare beate marie

Omnibus de viderunt. alios montis sancti iohis
vincauensis. in diocesi magistra vir deuotus & regularis
obsequantie nouiter introducte ardentissimus amator.
in diuis scripturas profundus & edamator egregius
scriptis simplici et aperto sermone nonnulla opuscula. quor
lecto viris deuotis unius et de quibus extat apud prolyum
et in signis de laudibus hie male vgt. mag. amator scriptus
fuit. de singulis membris eius s. b. megasora boni laudis
specialis contempsit. quod proutur de vinea dñi sabaon
li i scriptis est quoddam paratū deuotio finē et principia
nūmeratione ad utilitatē et instructionē nouitiorū li i
de accessu altaris tractatū vno collationes et plures
ay notabiles edidit: quas in utroq. caplo magnifice de
clamauit ppe deniq. vng fuit et illis ordinarū et cert
cerimonias mē reformationis burgfelden pñm iussu
oportarunt Moritur pleruq. diey. viij. kl. ianuarii
anno dñi mil. quadringentesimo. octogeso sexto

Eno uidebatur hos solos esse quos nominauimus
qui suis ingenij opusculis ordine diuini patris
no bndicti illustrauerunt. cu longe plures et
maiores nos necessitate obmisse fateri agant.
quoz scripta no poteramus agnoscere. Cuius

dubiter doctissimos reparare huius religionis viros quorum memora
in catalogo non fecimus. propterea quod eorum nomina ignoramus. Non
enim scripserunt ad ambicionem et nomina sui fama petuendam:
sed ad gloria dei sui. cuius amore nomina suorum titulos humilitate
transierunt. Viderunt hoc omnes populi relinquentes in qui
videri eos qui non desunt catalogo. ut si futuri sint conque
in hoc servatis ordine viri qui religiosi et professione
sua laudem et gloria amabunt. addant de sua vera. ubi
nos viribus et haustus destitimus: quia nec ipsos quidem
sine magno labore scriptores invenimus. ne inquires
obmissis vacare diutius valeamus.

hortatio finalis ad studium sacre lectionis

In fine huius secundi voluminis libet eos pariter
alloqui. qui sub nomina benedicti patris militantes.
veterum exempla non possint imitari dissimulare. Duo
sunt alimino qui ordine nostrum gloriosi reddiderunt:
merito sanctitatis. et scientia scripturarum. quibus extitit
grauiter ruit ordo qui prius fortiter stare videbatur. Et
ergo volumus ordine nostrum ad pristinum statum reducere: oportet
ut sanctitate vite. et doctrina scientie studium impendamus.
Neque quod possibile est ordine in bona reformatione aut posse
consistere: nisi et sanctitatis meritis. et doctrina fluat. Alia
edificia. reddunt suba et luculentia predia: non faciunt
habiles in ordine disciplina. Idcirco ad studium sacre lectionis
veterum exemplo non recurrendum est: quatenus diutius illustrat
in virtute et sanctitate valeamus profici: et ordis gloria et
decor eorum nostris studiis augmentare. Vnusquisque iuxta datam
sibi salutis gratiam instillet: omnes sepius utiliter instruat.
sane ad doctrinam sunt idonei. alios quoque inflament. Non est
abbreviata moris diu: ut nobis neget curantibus quod
nobis predecessores tam liberaliter condonant. Quod est
quod nos a studio prohibeat scripturarum. Et tam oportune
arcedit ordo: tamen si non desit studendi voluntas. Magna
enim oportunitas discendi nobis habetur: quibus impressione
artus noxitas tot volumina scripturarum diutim producit
niluere. tam modico ere quisque doctus esse potest. Et felix etas.
que hoc domum adeo promeruit. Erat olim librorum magna
penuria: de paucis maximis et sumptibus parabantur.
At nunc modo varietate facultatum ingens copia voluminum.

est: quibus unusquisque ad scientiam scripturarum facile per accedere
 quid ergo sit tardatio: cur recti longius vias oco: An putatis
 videri sine labore studium sine amore scientiam sine usu posse
 comprehendere. Vereres iniquitate prelo quoniam hoc corralago
 fedius meritaone: sine nullo labore non sit credendi ad tanta
 facie manifestare peruenisse. Quod habet labor ipse solacium:
 que desiderium amoris inflammat. Erant homines nobis similes
 mortales. infirmitati et passionibus subiacentes. sed vixit
 in eis gratia dei. amor scripturarum. insolentia carnis super-
 rauerunt. Moverant enim quod amor scripturarum ultra carnis res-
 civeret. Nichil enim in hac vita dulcius sentitur. nichil avidius
 sumitur. nichil iocundius possidetur. Nichil denique ita meretur
 a voluptatibus separans deo coniungit. quo studium et scientia
 amorosa scripturarum felix que diuine letitiae amor non
 deseruit: cuius studium amor dei cupit. Audeo dicere. amor et
 scientia scripturarum igne inextinguibilem et tinguit scripturas
 sacras diligit quod nouerunt: quia hoc scientia presertim non habet
 inimici nisi ignoranti et quidem sua studia singuli reueris
 preferunt: qui autem sacris literis affectualiter inhaerent. merito
 preferuntur vniuersis. Ergo. Nil horum melius. quam si diuina
 legendo. figat ibi mentem. quo sibi vita venit. Ordinis
 istius non carissimi fratres pristinum decorem intuentes.
 sic animus scripturis sacris curemus: ut ad eos quos in
 eo laudabiliter et sancte viuissimum agnouimus. suis opibus
 fulgentes et ipso mereamur peruenire: et quos modo prece-
 dentes sequimur: eorum quoque promissis merito condonemur. hoc
 sine fide tractatum illustrium virorum merito ordinis geludentes.
 demeritis volumus terris exordium sumamus.

apponere

¶ Explicit liber secundus agens de scriptoribus
 qui in ordine floruerunt. Completus
 Anno domini millesimo quadringentesimo octavo. id est aplice

Venerabili p^ri dⁿⁱ Seclaco Bredbach ab
bati tunney ord^{is} sancti benedicti scilicet 1088
de tutenherm vocatus abbas in spanher
eiusdem ord^{is} salute et caritate C^u nuper
de anali tal^o exfordie celebrato simul reuer
tentos de maiestate diuinaru scripturaz inuice varia
tractarem⁹ et p^r earu splendore nostra religionem
quondam gloriosa claruisse fatalem petisti a me
tu multa cui te et tibi aliquid scriberem quo tuos ad
amore studendi subditos efficacius prouocares putabas
em id multis profuturu^m et utas p^rapue scribis q^umen
dandu^m Tuus igit^r p^robus p^robus huius p^robus assensu
p^rmissi quod ingem⁹ mei vires excedere non ignorau
de adiutorio altissimi et p^rima tute sumens fiduam
quibus n^unc tua totumque cupim⁹ armari Vnde mox
ut de occupationib⁹ meis paululu^m licet respirare me
tem fidei cartis apposui manu^m et tunc modicu^m quem
ceruis tractatulu^m a laude scriptoru^m tuis omnibus
ordinaui adiutus In quo si quid minus fere q^um debu
eris meis diuersis noueris imputandu^m quibus
plenius intumbe occupor et viximus licet inter
captis t^ribus ad optata studia remeare Insup^rat
itaq^{ue} caritas tua pater amande libru^m quem petiuit
ligat examinet^r et si dignu^m iudicauit ad alioru^m
quaq^{ue} notia^m fin^{em} puenire pariat^r potest em fieri
ut e^t lectione fratres in amoe studendi roborent^r
Tu aut^{em} cepta via progredere scripturis sanctis in
tibe mosq^{ue} frat^{es} ut idem faciant modis o^mnibus
exhortare iuuant^r scilicet illud et venerabilem
vru^m ruperfu quondam abbate tunneyen^{em} q^u vel

^{potest}
solus ad e^m studendi eis sufficere Qui tñ singulari de se
no scripturas diuinas laudando et orando perueret
p visionē spū sancto docente tantū in eis meruit pro
ficere ut scilicet in exponendis archanis scripturarū
suo tpe non habet et Qd si ad eā mensurā studēdo
non valens proficere nūq̃ a conatibz suis ppter ea aut
desistendū Nunq̃ excellētia rectorū nob ab ac
cessu sacre lectionis remouebit Minime Si nō pos
simus augusti^m imitari sicut gregoriū imitari saluati
illos quorū doctrinā ab alijs nouim⁹ emanasse
Unusquisq̃ aut propriū domū hz a deo vnus sit aliū
vō sit hoc sumope cauēmus ne magro dñico
staziles existimemus Vale nostri memor Anno dñi
millesimo quadringentesimo Nonagesimo secundo q̃to
nonas octobris

*Inscript tabula pñcis voluminis de laude scriptorū
dñi iohāis Abbatis spanheimen⁹ ad dñm q̃d ex
latū abbtz tuinen⁹*

Ordinū libri tractat de laude scriptorū 1
De cōmendacōe et utilitate sacre scripturē 2
Quanta veteres diligentiā intelligendis libris habuerūt 3
Quanta diligentiā fecerūt instubendis 4
Qd cōueniens et p^m offi^m indiq̃ sit scribē 5
Cūm bō et vtile sit mōrtis scribē 6
Qd p^m impregura nō sit ab ipso studio desistendū 7
De orthographia et modo stubendi 8
De his qui stubē non possunt quid fagant 9
Quales materias mōrtis debant stubē 10
Vtrū liceat diebus festis stubē 11
De dñi scriptorū et opusculorū nominibus 12

De institutione scriptorū et vitando oīo
An sit cōmendabilis multitudo librorū mercatoribz
De custodia librorū

Exhortatio ad studiū et scribendum fms 10

Insuper liber de laude scriptorū iohānis sp. vii. emet
Iudeatis ad dñm Serlati abbatez tuacensem

De laude scriptorū factum simonem illis iuocant
auxiliū qui simonem scriptoribz vite claritate
et eterne p̄m̄is impetrat. Nempe q̄ ad iustit
erudiūt plurimos fulgebūt sicq̄ stelle i p̄petuas
eternitates. Cuius non solum de illis qui de sua vera noua
ciuitate sed etiam de his qui ab alijs vultu dūta iustit
intelligendū esse insequens dñs largiente monstrabim
Nam quantumq̄ vobis fuerit doctoris tradita absq̄ m
iustis scriptoribz iniquaq̄ ad noticiā posterorū deducit
Quidq̄ etiam agimus quidq̄ fecerimus docemus mobilis
ōne cito capite nisi scriptorū studio hūc q̄meret. Hanc
tores ergo v̄tutem dant verbis memoria rebus vigore
quibus hos si de eatis tollas tollas vacillat fides cūctas frigit
res perit iura ex sp̄ant confundit res mobilium v̄nam
cūctis cūctis hūc. Deniq̄ si scriptura defecerit sup̄at p̄tus
deuotio et iniquet̄ pax v̄nitatis carpitur confusa turbabit
Et absq̄ scriptoribus nō p̄t diu scriptura salua consistē im
pressura cū res papirē et et cito made facta colliditur
Scriptor aut p̄gamens cōmendans liab et p̄ et ea q̄
scribit m̄p̄a extendit longissima. Unde ip̄e ecclesiā
dicat fidem cōspuat hereses dēstunt v̄nas pellit mores
m̄stunt dat m̄m̄enta dūctibus. Scriptor deuotus
qualem dēstibz intendim̄. Cū laudat angustos leniat
hanc confortat iustos p̄atōes emendat humiles saluat
bonos cōsecat dampnat p̄tinaces. Scriptor pietate
insigne p̄o dei est quia illis voluntate p̄ntibz et futuris
demoniat bonis et sanctis felicitate et hanc vite p̄odet

penitentibus venia negligentibus pena contemnentibus
damnatione pollicetur. Quid hac arte saluberris quid
commendabilis pietate quam de diligit colunt angeli tali
tunc vniuersi venerant. Hec est enim que fidelibus
arma fabricat contra hereticos supbos deat demo
nes spoliat norma viuendi ponit populum. Hec est que
stos docet pusillanimes corroborat deuotos colit amore
constringit pacificos. Quid est quod in laudem scriptoris a
me possit dici. Quid quid dixeris laudibus et minus est
qua prius in me angustus contabuit spiritus quam tanto con
digna desit honori materia. Contingit in futurum quod
imperitis oratoribus plerumque solet accidere qui rerum
de quibus reperiunt loqui maiestate conterenti ut loqui
possint quod sentiunt. Hec rursus ob verecundiam tacere pre
sumunt. Siquis sit ut dum ordinem et regulas dicendi tra
sire trepidi metuant a proposito utilitatis cadunt. Nam si re
spiritus prophete aliqui etiam prophetas ad tempus deseruit
ita oratoribus vtilitatem quoque non se adest faciundum. Quato
facilius ergo in tremore mirantur qui ut rectiores sumunt
idoneus latam exornat sermone materia. Hec et liqua
palato arida spiritus premit sicca proordia tremunt calamus.
solidus viget in pectore scribendi desiderium. Nemo igitur estimet
in rebus maiestate defertur. Cuiusmodi non materia desit sed
vbi faciam tamen pro iuuante quod poteris laudat enim
est nostra causa laboris. De commendatione et utilitate
sacre scripture. Cap. secundum

Quod autem laudes et utilitate scripturarum ultro
prosequantur libet commendatione sacre scripture
parititer laudare calamus ut scies qui ad scriben
di studium prouocandi sunt prius in amoris
sacre scientie compellantur. Nisi enim parula fuerit utilitas

opis non ~~fluctu~~ animi persuasio laboris Scriptura igitur
sacra fides rarissimi ad multa nobis utilis ē q̄ qualia
in hac vita magno amatores suos sine periculo
trāduat ad hunc dum mentem a terrenis leuat ad ce-
lestia tribulationes mitigat labores leuigat vicia ex-
terpat vites plantat caritate accendit auget fidem
deuotionē exultat nutrit caritatem Cui hanc amant
ut bñs ē si tanta infemite et vsq; ad terram vite
pmanferit Melior ē acquisitio et negotiatio auri
et argenti pmi et purissimi fructus et p̄ciosior est
cunctis opibus scientia scripturarū et oīa q̄ in hac vita
desiderant ab hōibz hinc non valent comparari lon-
gitudo dierū in dextera et in sinistra illius diui-
tie et gl̄a Vie et vie pulchra et oīs semite et pa-
fice lignū vite et hīs q̄ apprehenderint eam et qui
tenuerint eam bñ h̄pā em cor hōis purificat in-
tellectu illuminat accendit et dulciter mebrat affectu
Hanc amari et exquisiri a iuuetute mea in p̄p̄sa
elegi eam et amator factus sū forme illius gener-
ositate illius glorificat contuberniū hūc deus et
om̄s dñs dilexit illam Doctrinā em ē disciplinē dei
et electorū opm illius p̄ciosior ē pale et sup om̄es
dispositionem stellarū lucī compata inuenitur p̄or
qualūmē et tenebris nūq̄m extinguit Cui amat
scientiā scripturā stabiliat impata habitaculū eius
Non em h̄z amaritudinem conuersatū illius nec
tediū commisit et si leticia et gaudium Q̄ qm̄ mi-
rabilis qm̄ dulcis spiritus in ē dōdo dictore ubi desi-
derū semp excreuit sanctas nūq̄m parit suspensū
ubi esurietis sitis sine fine iustore ubi amicitias nō
arguit s̄ magis importunitas cetera laudat in hac

noticia rerū salutariū dīstītur: et credentibus atq;
eadem opantibus vita eterna p̄mittit̄: p̄terita sine
falsitate describunt p̄nna plus q̄ qd̄ vidēt̄ ostendūt
futura quasi iam p̄nna narret. Vbiq; in eis veritas īgūt
vbiq; diuina dīct̄ irradiat vbiq; p̄ndunt̄ hūano generi
ad aīa salute necessaria. Quid em̄ mīlīs scīs vtilitate
et suauitate nō mireremur si puro lumine mētē mīrēdās
foris vbi est q̄ comedat ibi habet qd̄ paruulus fugat. Vbi hīsto
ria veritatis facti dēmonstrat allegoria fidem roborat mores
tropologia format ad celestem patriā a magoga mētē
lenat. Tota em̄ scriptura virtutibus plena ē si mente deuota
et intentā legat̄. Nichil ibi otiosū nec vni quidē
vbi manūte positi est. Omnia sūt plena mysticis et
pietate. Nam ipas has ratiō hūana nō reperit s̄ q̄
in vmbus scīs vbi celestis infidit. Quas nūc bene dīc̄
intelligi qm̄ eis vera et vtilia p̄dicare mētē deuota ce
diderit. Carnalis aut̄ homo quicūq; īspīet̄ p̄terita a
sacras vniq; veritatē scripturas intelligit. Amator studio
suo sciencie salutis quietē cordis facili consequitur
quia dū dōct̄e scripturaz intentus ē. Minus de mūdi
vanitatib; pulsatur. Veritatē em̄ dīper ille bñs ama
scientia scripturaz et vicia carnis non amabit. Q̄ si
vniq; rassaret̄ a talibus p̄dīs p̄to p̄fecto tollerēt
locus. Si otiosū tempus nō h̄rēt vniq; m̄q̄eta
mortalū hīs bñfās larga pietate collas vniq; p̄
cande ingratū existeret. Q̄ si cōtūptiles hīs nūc ut
olm̄ dīstīplīnīs mīrēderet̄ q̄ vltus p̄rent em̄. Hīa
em̄ scripturaz d̄ q̄ hūiles ponit ī sublimi pauperes dīcat
despectos gloriācat deuotos p̄mit̄ficat p̄lato cōnat mo
nachos a mūdo segregat vicijs purgat virtutib; facit sp̄līn

dece pñcis *hpa* ē em q̄ fidem format caritate ornat sper
exigit iusticia gmentat temperancia laudat prud
tia regulat ad norma pietatis *Scriptura* sacra fons
ē sapientie via iustie forma discipline opotheca
salutis magistra veritatis hanc si amandis invemā
eam et si incommutū ē p̄manens delectabit cor
tū ineffabilitate ita ut omīs quī mūdū honorat
et divicias incomparat illi veluti pulvere totū
nas exiguū *Docet* te adusa mūdū cuncta omne
oblectamenta sp̄ne pulchra ut feda est mās *Fi*
li hunc sponsū dilectam habueris nūq̄ p̄missa
tūis eius si sūp iocūda sūp hilaris sūp in
amōe dei p̄ficiens Insup exultabit te tota deo et
hōibus eius more sūm admirabilis et p̄s tū ve
nerabunt te *Non* est qui contradicat s̄mōibz tuis
habitis amicos reges et p̄ncipes et de remotis tē
mittat eulogia tibi *Eius* s̄me ambitu gloriosus
et absq̄ turbatione pacificus *Ineffabile* donū
consequens ab ea eius venerabilis sibi quibus
liberabit te a vinculo carnis q̄ corrupte et ducit
te ante thronū dei omnipotentis ubi sola
wanditatis refectus s̄p̄ns est mē h̄c et valde
honorifica unde s̄me p̄culo illa p̄cedente capta
innocēte r̄sibis habet em cognitionē dei
amā *Cū*q̄ igit̄ es q̄ aīe tue salutē diligis
ab hac mēia nō distedas et p̄cepta nō negl
geas ut ad amorē dei valgas p̄venire *Ad* cui
gtinuandā amicitia librorū s̄cōrū copia tibi ne
cessaria est *Omne* librus em ad et familiaritātē
nō p̄ p̄tingere *Quantum* diligētia veteres
intelligendis libris habuerint *Cū*q̄ texim
*T*am mū igit̄ exēplo veterū etiā gentiliū

te ad amore librorum contemne conabor plus cum aliquo
proficiunt exempla quoniam etiam quia in alios hoc quod monent
egisse conspiciamus minus de laboris duritia formidamus
Quod autem singulare prout a sapiente quicunque uidi
cat. Eandem humana infirmitas conspectio plurimorum
Et minus taceat crebrius uisitati. Si ergo ppendamus quoniam
inter eos intelligendis libris diligencia habuerunt stu
dia nostra ut ludus pueroz iudicant. Nullis illi pape
erunt expensis nullos formidant labores quibus
multitudine conqussent librorum. Unde non solum suar
genarum uoluntate coarctantur sed quicunque exoptata
nacionum dicta uel facta in sua lingua transierunt
ad bibliothecas publicas tunc satagebunt. Et quibus
apud grecos bibliothecam pphistratus tyrannus pu
mus instituisse legitur quoniam demetrius ab atteniensi
ducatam per se inueniens atque encepit in plus
longoque post ipse seleticus metanor eiusque ingre
riam retulit. Hinc studium regibus uerbisq; ceteris
nati et comparandi uoluntate diuersarum quoniam
et per interpretes in gram lingua uertendi. Delphus
rex alexandria cognomato magnus quoniam uel
lucis continue ageret. maribus mirum tam eo
in modum instruendis omni librorum bibliothecis am
mum intendit. Quod dicam. De ptolemaeo philia
delphus omnis teature signatissimo qui ad studio bib
liothecarum pphistratu amularet non solum quoniam
scripturas perita diuinas lras magnus scriptibus
a septuaginta interpretatas in bibliothecam suam
tulit. Nam septuaginta milia librorum huiusmodi al
lexandria inuenta sunt plato princeps pph
tandam amore habuisse fecit ad librorum ut ptolema
putygorici tres librorum decem milibus denariis

fuerit meritis Aristoteles quoque non minus glorie
apud plures paucos libros specul. phi. phi. pr. morum
ipud erant talentis attatis tribus que habuit nu-
mos septuaginta duo milia **Ex** Johanne gentilibus
amatoribus librorum quorum ingens est numerus ad nos transiit
Ambrosius discipulus et amicus necessarius origenis
incredibile studium gerens ad libros origenis cotidie ad
studendum hortabatur ita ut compulsores operis cum orige-
nes in quadam epistola notauerit **Beatus** martyr pa-
philus presbiter eusebii cesariensis episcopi tanto desi-
derio flagrant ad libros divinos ut cooperata
eusebio ingenta volumina copiam apud cesaream
consequeretur **Santus** etiam presbiter Ieronimus ab exor-
se credens in omnia mundana contempneret bibliothecam
plam tamen se fatetur non potuisse deserere **Augustinus**
catholice doctrine et ecclesie precipuus in moratur quasi
pro singulari testamento tenuit fabrum ut bibliotheca
ecclesiasticam diligentia studio custodiret longius si re-
lucis amatores librorum precipuos quos nominatim
in saecula qui ab initio christiane fidei usque ad nostram etatem
diversis temporibus claruerunt Dant amori sacro testimo-
nium infinita per volumina que suis bibliothecis illustra-
vunt Videmus in multis rebus maxime ordinis
perfecta et antiquissima exemplaria que mira subtili-
te corrupta diligentia veterum ut vana declarant
Sunt olim abbatibus et monachis nostri ordinis ad libros in-
credibile studium quippe qui noverant animarum in eis infernorum
contineri remedium libri enim sunt qui nobis future
vitae desiderium merentur presentis mortalitatis labores im-
munt vicia depellunt virtutes inserunt constantiam
tribulationem conferunt temporis transacti fructum eternum

quint? Cuius em sapere nisi terrena possemus si consolatione
non habemus scripturaz. Deniq; a mentib; nris fides cattoli-
ca cito deficeret si non esset nobis improprie remedia libroz
Nihil ergo malius qm diuino spiritus cu amore manere
quib; insruim quomadm in via dei possumus ambulare Cu
aut scripturaz legi no possint nisi stabant? vtile et natiuū ē
vt monachi ad stabendu eas inter nobis exerceant? Inter
oia exercitia manualia nihil adeo deest religiosos sicut
huc sacratissime arti deuotiq; insistere. Cuius tam dilige-
ntiam veteres et isti pces inconstabendis libris fecerit.

D Enq; si hystorias insatiis tps diligenter capiti
inspiciamus quanta curam veteres et sancti
pces inconstabendis libris ppris eoz sacris
manibus impenderint erit ad mirabile. Quibat
em gemina h; artis utilitate q et sibi multipliciter ad
corpus et animam pfacit et postea ad vite honestatem con-
ducit. Sanctus pampilius murex de quo iam supra dixim
miranti q; stie amator fuit ut maximā ptem libroz orige-
nis pria manu describeret. Si tamq; vir qui tepis ppi donec
officiū spiritus tam feruenti desiderio subire no teneat quid
nos vinculi viduiz sumus qui in monasterijs sine cura ipalid
reū degetes n' veterū exēpla n' platozū pcepto manu
dignam appone scripturis. Mortis hic scis nescio? de quid
et pigritie nre stabit adu'sus nos qui negligim' impara sequi
quod illi cu magno desiderio amoris opatus est impecatione
De Sancto Ambrosio epo mediolani legimus q omē libros
a se editos p'a manu descriptis. De quib; ego ne paucos
putares. Vltia tentans iam repere. Cuius nam audat
otorari q tantū libros ab alijs repositos in ois anistery
descripserit ad hic beatissim; pontifex maxima ecclesiastica
positus et multipliciter occupatus etiā quod edidit plures

struxit. **A**mor atem scripturarum cultores suos nunquam
sunt esse otiosos. **E**t quia hunc in nobis huius negli-
gimus otio meriti torpentes etiam qui nobis ad opand-
facilia sunt difficilia reddunt. **Q**uoniam si felix esset
ordo noster si veterum exemplis studio scripturarum
maneremus. Intuamur antiquos abbates et mo-
nachos nostre professionis columnas beatorum rabanum
albinum cassiodorum reginonem petrum damianum
et ceteros quanta diligenter libros veterum desuper-
scribit quibus nullus labor durus nulle expense quod
nec videbantur quibus augere potuissent bibliotheca-
rum suarum ornatu. De hac industria cassiodorus
et petrus damianum predicti singulares atque pre-
tiosos tractatus ediderunt. **E**t nec ruptum vestrum
nucientem abbate o fides rarissimi negligentem
proferre debemus aut profunditatem ingenii tot vo-
luminum congeries fulgida decoravit. **I**pe enim
cum esset vir devotus et dei scripturarumque sanctarum
avidissimus amator per visionem nocte divinitus
illuminatus est ut in exponendis scripturis sacris suo
ipsa tota alimama equaliter non haberet. **C**on-
sunt multa egregia opuscula que propriis manibus
ambrosii exemplo conscripsit aliisque prebenda
hilariter communicavit. **I**taque quos Cuno abbas
sigeburgensis canobis viri modicus scripturis
studiosissimus omnes penitus tractatus quos ille audiat
tam per se quam per fideles suos fecit excerptari. **E**t edo-
que maior pars eorum imperatores non sigeburgensi
adhuc habeat. **E**t et ruptus ipse duxerunt
arcanos libros colligens apud tuam bibliothecam
ornatissima instituit quod ipsius malicia ut videtur

postmodum dissipant in multis quoque canonibus nostri ordinis
usque hodie instabundis veterum diligenter palam ostendit
dum sepe unus manu viginti vel triginta magna volu-
mina scripta capiunt. Denique in vita sancti martini
pontificis et tunc conest. Narrauit fulpianus quod in eo in
multis propter scriptorum exercebat. Anthon. Et quo plane
colligit quod etiam veteres sanctissimi patres tunc feliciter
indignis diebus aliis manualibus exercitiis vita pro-
ficiunt. Nemo igitur verum patres carissimi refugiat quod
sancti patres tanta diligenter frequentasse non ignorat.
Sicut nobis probando illi profuerunt ita et nos postea
monimenta solitis preparamus. Nam si veteres aliquid non
scripsisset quid habereemus modum legendum quo quidem
pastoramus animam. Enimvero nisi breuitati consuleret
statuissent adhuc multa in laudem veterum scriptore
diligenter liberat addidit. **Et** quoniam facientibus historiis
loquor ceptum vole abbreviare sermonem. *Quod primum monitione
officium et conueniens sit de scribere libros. Ca. 1. Quid sit*

Intendamus fratres quid ad propositum pauli aptus dicitur.
quid sancto quoque legisser nunc benedictus prestat
in regula propter enim sunt duces nostri quorum nos debet
audire et obedire preceptis primus sit aut. Qui non
laborat nec manducat. Secundus vero dicit. Qui
veri morum sunt tunc de laboribus manuum suarum vivunt.
Ego si manducare vetat qui laborare non vult mo-
nachum otiosi aut non manducet aut se preceptorum
apostolorum transgressionem agnoscat. Siquis se
non manducantes non putat vivere laborandum esse
ut manducantes et laborantes etiam bene valeant
vivere. Nam vivere et non bene vivere est iam mori incipere.
Male autem vivit qui aliter quam debet vivit. Debemus

autē omēs ad regulam viue preceptū dei ⁊ ecclesie
Cum ergo uiuit otiose nō uiuit ad traditiōē uite
et sō male uiuit Male autē uite terminus si mōte
fuit interceptus pessimi patris mōti est Item
si veri mōtē sunt qui de laborib⁹ manū suarū ui
uūt sequit⁹ ut sint nō veri mōtē. qui otiose tūc
santes laborare q̄tēpmit Cum autē uerū mōtē
nō ē quid ē prorsus mōtē nō ē quia omē quid
ueritati cōueniat nō ē ut esset Quod autē nō est
ut debet sūme ueritati cōducit q̄ omib⁹ rebus debiti
cēndi ordinē constituit Ergo uerant⁹ nō ē labor
andū nobis itaq⁹ e frēs ne offendam⁹ aplū otiose
manducantes ne desinam⁹ esse quod ut essim⁹
monasterij claustra subiung⁹ Nullus autē in monastio
labor est qui magis nos debeat magis nre p̄ssio
ni appropinquet magis ne expediat officio p̄bendi
Nam diuinis mancipati finib⁹ p̄de nō uelim⁹
duros grauiq⁹ agroz laborē p̄ferre non possum⁹
quia si foris inopibus rusticis nos p̄ diem fatigati
contingeret diuinū officiū inopere deperire **S**icut
de p̄ncipiū omnes sit p̄ponendū laboribus mōtē
foret obmissis mōtēbus monachos opibus absumi
exeriorib⁹ labor aut p̄bendi nō occupat hōs tūc
nō mancipat⁹ officio quia diuini horarū cursus per
interualla ipm extendit opus sui spaciū p̄ptoribus
aptū reſuatiue legim⁹ em de ſanto beda p̄bto et
monachis q̄ se a diuino fincio raro conſueuerit ab
ſentare ſinternaſſo horarū capto pene libros conſap
ſit in numerabiles **C**ūq⁹ ſi abbas uile iudicauit
ſiptor neceſſarius a cōtib⁹ officiis nōnq̄ poterit
ſupportari **S**i nūc libertate circūſtantiē debita p̄

necessario pensande Non enim et omni spiritu fides ad
habenda officia monachi et sua et aliena exple
pau et dominum cum timore prestolari aduentu ora
tionibus et contemplatione insistere mundi fuge in
litudine sede Si quem hoc ipse monachi dabis
necesse omni emilibus qui in monte contemplationis ut
debet astenderit suam invenies ex omnibus oro
nibus et lacrimis copulationibus semper intentu tu ergo
ad orandum finis desideras ad contemplandum vides ad
copulationem et lacrimas aridi quibus studys hinc
desiderio melius compensare possumus quam si librorum
sanctorum descriptum magnificenter alijs et nobis via
perficiendi ostendamus Si quis autem et qui deum et
contemplationem vacantiis horis utitur et constan
ter vult insistere a labore stibendi erat exorandus
Si huius examinato mabbatis vel alteri vni. et
per distinctione posita sit non enim facile redendum
et devotionibus invenire Huius namque ad se ad
monte contemplationis pervenisse existimat periculo
sissimis erroribus appropinquat Igitur abbas si
monachum ostendente nondum actum modis
bene institutum si ad hunc suum passionibus subia
tentum etiam interitum relinquit rapi videtur mole
cedere noli permittit si arreptis pedibus ex ad
terram pure ut dicitur non aliud sapere si quilibet
consentire Verum melius non dicimus quod debeat
prohibere tu qui per beatum facit per tales ordines
instruas et doceas perficiendi Non enim reprobata
sit summa perit et gradibus ab infimis hoc levatur
ad superiores et cum carne sua crucifigit et non
et concupiscentiis et passionibus suis non ut dicitur
qui sub obedientia humiliter conuersari dicit etiam

si inuenire sit idoneus et monitus de explanatione consi-
dere sum aut qui adhuc passionibus animalibus sub-
iacet qui adhuc infirmus est ab accessu montis
monemq; pedes retrahere et exactionis actus vite
deuote operam dare. Hincq; tales ad scriptoris sunt
deputandi officium in nulla re enim re mentis aplius
actus perfectione appropinquat quam si diuinas scrip-
turas ex caritate sincera inscribat. Nam unde ele-
mosina dabit quicquid libet. Scriptores aut deuotus ope-
rante abundanter et perfectius implere dinoscitur.
Hinc quid sit ceant. Predicat atq; studet scriptor
largitur et orat. Affligit. tal dat fontem lucisq; fuit
Ecclesiam ducit ornat armat incedit exornat. Quod
labor tali vtilior qui tot progeratibus honoratur.
Item si quis de hac materia plenius informari
desiderat librum cancellarium presens de laude scriptoris
legat. Si enim ~~terminatus~~ iam dictas scribendi
vtilitatem copiose videbit expostitas et in laudem
boni scriptoris plura congesta sintagmata. Nullus igitur
labor est qui maioris exerceat qui proposito viro magis
conueniat officio scribendi. Hoc monachi antiqui
con ~~idcirco~~ cum incredibile desiderio libris de
substantiis scientes hanc artem omnipotentem deum
gulaute esse dilutam ipse enim vult nos sua vo-
luntate scire et facere si voluntas eius ad notitiam nostram
nequaquam perueniret si scriptores librorum non fuisset.
Nunc ~~de voluntate~~ utaq; voluntatis dei sunt. Quia
bonum et vtile sit monachis huius studio insistere.
Magna erigitur quia sacrasse. **C**um sextu
actis vultus qui non solo primis fecit fu-
turis ~~an~~ annuat voluntate dei. Monachi
aut qui non dormientes si plangentes habent operam

supponere p̄dicare nō valent manu loquunt̄ h̄
maior ē scriptoris p̄dictos p̄dicantis officio q̄ p̄dica
toris tū tpe cito perit monito stabantis aut an
māto m̄ ānos plurimos p̄curat **P**redicator
tū loq̄t̄ p̄dictis scripto at p̄dictis p̄uadet atq̄ futuris
illis fmo semel auditis cito deflunt. ip̄i exhortatio nil
lesus rep̄ita nūq̄m amittit̄. Sed p̄dicator moritur
cessat officiu scriptor etia mortuus ut unus ē ad dēu
in libro idoneo. **P**arū insup̄ valet officiu p̄dicantis si
scriptoris minister non iuuetur. Quis em̄ p̄dicabit
si non habeat libros scripture. **S**unt Quatuor vtili
tes magnas inscribendo deuotus p̄curat. **T**em
pus q̄ p̄curat et appendit fructuose. **E**t si p̄bit
intellectus illius affatus ad deuotionē accendit. **E**t
hanc vitam copiosius remunerat. **N**am quēadmodū
posset tempo fructuosius p̄pende qm̄ tali officio
inhibere tū amos tui assistentes angeli sancti con
gaudent de fructu carlia deuota occurrunt interm
q̄ scribit malas cogitationes molestas nō patitur
a viciis otiosis vel mortuibus nō fedat̄. nihil agit
aliud qm̄ qd̄ ad deuotionē puoret intuentis. **E**tia
si stabentis vtiliter intendit studio magni
onem scripturā paulatim introducat. **A**ntus
m̄ āno delectabiliter illustrat. **F**ortis em̄ menti
scripta qm̄ lecta imprimunt. **S**ed ea q̄ scribimus
cū mortua tractamus. **M**ens quoq̄ scribens ad
deuotionē feliciter appellit. **S**ed scripturas sedula
cuminas ardent̄ inflammat. **Q**uali aut̄ scriptor
deuoto p̄mū m̄alo debeat̄ ex p̄cedentibus ad
partem colligit̄ ubi scripturā s̄cra p̄dictis de
scribit̄. **A**cedim̄. **E**n̄ q̄ scriptor deuotus m̄

futura vita p[er]ducaturis aureolam p[er]fuerit. Nam
q[uo]d ille loquendo hic scribendo laborans uix respicit
fuit in mon[acho] quodam n[ost]ro ordis in n[ost]ro monasterio
monach[us] quidam deuot[us] h[ab]itabundis ad ornatu[m]
bibliothecae voluminib[us] magnu[m] habebat studiu[m]
ut ut quotiescuq[ue] a diu[n]is officiis vacare t[em]p[us]
geret ad colle[ct]a secreta se conficiens hunc sacro
labori insistere. Unde et multa sc[ri]pt[ur]a p[er] op[er]a
cula magna in deuotione exoptauit. Hui[us] mortui
ossa cu[m] p[er] multos annos leuarent[ur] de tra[n]s tres di-
giti de p[er]tere manu[m] quib[us] tot volumina p[er]p[er]it in
signu[m] meritoru[m] adeo integru[m] et int[er]ruptu[m] exiit
sunt ac si recentia sepulchro fuissent imposita.
Reliquu[m] corpus usq[ue] ad ossa ex toto uidebat[ur] absup[er]
tu. Cuius testimonio colligit[ur] q[uo]d meritoru[m] &
de placitu[m] sit in deuotione studiu[m] scribendis
sc[ri]pt[ur]a libris impend[er]e: q[uo]d et monach[us] diuinitas
tam clementer signabat demonstrare. Ad uolita-
tem aut[em] uiuentiu defunctoru[m] etia[m] merita re-
uolant[ur]. P[er] hoc si stratis hui[us] artificis uoluntate
no[n] esset tam desider[us] ad scribend[um]. An putatis deu-
uotissimis placuisse stultoru[m]. Et melior e[st] obia q[uam] ruti-
me. Mai[us] merit[us] e[st] apud deu[m] p[er] qui ex obia
deuot[us] unu[m] libru[m] qualicunq[ue] destruxerit q[uam]
h[uius] qui etia[m] deuot[us] si ex p[ro]pria uoluntate p[er] totu[m]
temp[us] quo ille scripserit cont[em]plac[i]o[n]i cu[m] lacrimis
instat. Vt in uoluntate uiuentiu uix obia p[er]fuerit.
Monachus q[uo]d bonu[m] op[er]u[m] p[ro] obia si iubet debet
dimittere. Abbas non sua p[ro]pria uoluntate.
Malu[m] aut[em] p[ro]pter obia magis e[st] facie[n]s. Itaq[ue]
fies uoluit hoc bonu[m] negligere noluit scribendi.

Indu ut vile iudicare Magni quippe bonū ē & ecclie
tattolice ac animarū vīs singulare refrigerium
Si q̄ meo experitauerit: maiora senect oblecta
menta dūm qm̄ ego vel quispiā alius calamo pos
sum? Depinge Incipite tū Desiderio & tū amore
p̄finitis Gaudeat unusquisq̄ in domo dei q̄ ec
clesia aliquid scribendo reposuisse clementes et
iustus & dōi labores vros tam pios tam viles
tamq̄ necessarios ecclie sine remuneratione imp
ma non trahit Quod p̄pter impressurā non
sit a studio scribendorū voluminū desistendū

NEmoduat fies nemo regi *Et Cam septimū*
tet quid me necesse sit & in scribendo fūga
tū ars impressoria tot ac tantos iam li
bros trāfuderit mīlāz ut modico ere magna
bibliothecam possim? instruere Vere quāvis talia
loquit̄ onō suo tenebras occultationis construere
tonat? Quis nesciat in scriptura & impressurā
librorū magnā consistere distantia? Vaynā ad
si p̄gameno nesciat ad mille ānos poterit p̄durare
impressura aut quia ut supra diximus voss pa
pīrea est vix ad centū vel ducentos ānos in vo
lūmīa p̄severabit Enā si multa volumina im
pressa sint magis tū ex toto adeo imp̄ment
quā semp ad dētribendū quod impressū non sit
valeas invenire Nec facile quisq̄m om̄s imp̄ssos
libros uel invenire uel compere sufficiet Ego aut
adhuc plus qm̄ decies millenos libros hō imp̄ssos
agnouit Quā si om̄es libri totū mūdū imp̄mērent
a studio suo p̄pter denotus nequq̄m debet desis
tere s̄ est imp̄ssos p̄ scripturā p̄petuā & quā alio
quā dū non valuerint subsistere Hoc enim

faciens dabit mutantibus firmitatem prout magni-
tudine raduas ipse constans. Deuotus scriptor
semper inueniet quo mercedis officio mereatur.
Non parit se constungi sub conditione missoris
liber et libertatis sui gaudebit officio. Neque in
propter scriptor ne inferior et ut sunt iudicis deserat
propter illius continuationem. In illo consulte precepto cap-
ta letus via progreditur. In eo sua apud deum tota
et non se inueniendam quicquid importunitate
alteri. Cum autem idcirco a studio scribendi cessat quod
multos dictum libros missura in luce condemat. Verum
amator scripturæ non est adhibere quod in arte artis per-
tus ignorat. Nos igitur facis mercedem quod sicut libris
inuenientes ab eis nullatenus desistamus officio eandem si-
milia multa librorum habeamus. Unde scriptis volu-
nibus missura poterunt comparari. Nam orthographia
et textus librorum ornatu missura. Quod officium non
suauit. Precepto autem maiorem industria est. *De*
orthographia eam d m

Quante scriptor deuotus suum velit im-
pleat officium et libros quos scribit pul-
chra reddat venustate ornatos dili-
gentissime obsequat precepta orthographie sine
quibus libri quidamque sunt viles despecti et
contemptibiles reddunt. De hac autem re copiosa
fragmenta sunt non e parvis ipsis illis per singula
innotari. Exempla enim veterum uirorum
scriptoribus nunc loco precepto sunt. Inspiciamus
volumina antiquissima que scriptores eruditi
composuerunt et capiamus ab eis hanc industriae
opportuna exempla. In quibus nonnullos inueni-
mus scripturæ adeo exactam adhibuisse dilige-
ntiam ut non solum recte scriptam sed etiam per-

notas sola. et stamata pulchra venustate volumina
sua distemperunt ut etiam ipso aspectu ad lectionem
eiusdem promoveant. Quamvis et apud veteres
eadem in eorum scriptores codices suos neglexerunt si
tu sequare transmutata meliora antiquitus aut non
passim admittunt scriptores si tamen docti et eruditi
qui a pericia notarii. notarii sunt vocati. Et illi non
solum pulchra sed etiam emendata volumina inica subtilita
te stupescunt. Hos velim imitari quod iustitiam
ut sacra scriptura sine mendis probat. Signum
ut pulchre semper decorat ornati. Quid dicit de
quibusdam ipse non scriptoribus qui quasi intelligunt
quod scribunt adeo pigri ac desidiosi sunt ut nec ve
lent quod prout. Hi sunt corruptores veritatis
scripturam nostram scilicet et periculi qui voluntate dei
quod probant ad tremore animare debuerant ne
gligenter tractant. Si tam scire corripit quod papa
licet in hoc libro falsificat qua pena dignus est qui
de scripturas depurat. Sicut boni et auctores scriptor
multa bona conferunt ecclesie et ita desidiosi et ne
gligens ei multa infert depura. Ad falsa pro
verbia animat ecclesiam fraudulenter spoliat lectores
suos depurit intellectum tollit ordinem docendi p
uerit. Hec dixerunt de his qui collato sibi dono
scribendi vel ex pigritia vel ex prolixitate abutuntur.
De illis autem qui nunquam eruditi faciunt quod prout non
est tam dura preferenda sententia. Nemo enim p
cat inbitis. Cum ergo scriptor devotus librum aliquem
descripsit conferat ad exemplar. Et si quos er
rores inveniat scindat emendatione castigat.
Hoc facies et ipse scriptor idem et recte ducunt
et lectoribus proficiendi via non percludit. Si fieri

pt deteriorant libri pulchro ornatu ut etiam aspectu
ad lectione prouocent intuentes Nec uolentes magno
studio procurasse agnomini ut uenustus librorum exterior
interiore pulchritudine comedaret quare tamē ne
ornatus librorum sit curiosus quia ibi emendat honestas
curiositas expellenda. De talibus dixit Hieronymus qd codi-
ces delectantur. Iste pulchros potius qm emendatos et
de multitudine id quod intelligendū ē. **De his qd scribē**
non pnt quibus occupentur ut qd sancti opus valeat
esse participes. Cap. Nonū.

Si qui essent. ideo rudes 4. videri ut penitus pnt
non valiant his mpmis suadent ut discant.
quia modū ē difficile bonē voluntati qd sūmo dīstere
non potuerunt consiliū impendimus ne tam sancti 4.
deo dilecti opus negligant fieri pncipales Occupatis
utqz malis filium suū. si mltor mltarū hō m-
letis vnius cōgitat quod ille pnt alius rubio aper-
net in mo p notis alter dīstinguat qd lēctiō
abilem faciat ac liget assensibz. In ap. abis assensibz
ille cōm ad ornandū laminas alt. parabit Nullū
desit misterud quo ppter deuotū potuerit releuari
Demqz ad pbandū vnoy multa pmet quē singla singu-
li valeant parare. Candat vna pyramēdū altera
purgat tectus pptaibz p lineas aptat aliis mēstis
pemas alia mīstet. Temp. abas fies quo pptores
vros supportatis. Nec displiceat vobis si ppter m-
dico abbate idoneū ab onēibz quēualibz mltarū
supportat. Candat vniūqzqz 4. pē fidei poti-
us pmet. Ad suo mltitudo pptaia diuina pptaia
supportat. Nos alloquor fies qui aliqua necessitate
constituti sūt nē potestis vobis mltitudine papua
dogmata hē figuram. Veteres mlticam mēstis
mō ordie ut bēd. xabam harmonis ceterorūqz

abbatū q̄ mōdōrē m̄gnū contempnamos atq; d̄f̄i
pulos ad q̄nta hilaritate s̄bentib; m̄struunt iure
dibile nāq; studio p̄pturaz; feruente b̄ros se uidentib;
si doctores t̄ s̄ptores suos malique iungit. **Hoc** s̄u
dud mōdōrē s̄ditate mōdū illūstrē ordīe nēm
quondā exaltant quo d̄f̄icente ordīe d̄cor s̄c̄i
tollap̄sus ē. Itaq; s̄es mei carissim; singlos nōs p̄p̄r
tor ut pro d̄corē ordīe studio p̄pturaz; s̄ueter iū
tatis s̄uctū s̄ine dubiū exaptū a d̄i coronā m̄
marassibilem. Nemo se ap̄ruset a laborib; s̄bendi
qui ēē s̄uū amittē non consuevit. In nō p̄t ornate
s̄ribere s̄rbe ut potēs tantū ne p̄uissio p̄pturaz;
p̄ tuā m̄gligēz; corūp̄io. Mālo ip̄e cōdēz; emen
dātū q̄m pulcherrū exoptatē p̄p̄d q̄m nullū. Ne
d̄cas q̄ quia bene s̄rbe non valeo p̄de ut potēs
atq; amplius non ep̄it. **Quales materias mo
nachi debent s̄ribere Capitulum d̄rimū.:**

S vero queritur quales materias monachi de
beant s̄rbe breuē respondem; q̄tales
quales abia supiorū m̄rigit. In abbatis em̄ uel
prioris arbitrio ē quid s̄ribendū uelit m̄iudgē
s̄auent autē ne m̄f̄icim; s̄id; tales materi
as d̄scribendas ḡmittant quib; m̄f̄icimores
s̄iant. Non em̄ expedit omēs materias h̄gere
omib; d̄ si quid tale s̄ribendū fuerit ḡmittatur
p̄uorib; t̄ auditis qui nouerūt s̄igē mel d̄
petra q̄ oleū d̄ sapo durissimo libū atq; s̄to
p̄m quib; d̄mittē exptanauere p̄pturaz; mō
nāq; s̄ m̄glari studio s̄ribendi s̄unt q̄ ep̄ip̄is
ad intellectū m̄f̄iciorē d̄i copiosa m̄struant.
Et et tractat; eorūq; qui ad deuotionē exptas;
idonei s̄unt a n̄is s̄p̄tōib; p̄p̄na intencionē
s̄it s̄ribendū. Et ḡnā liter omēs libi q̄ uel bonis

monib9 insatiandis uel ortho doxe fidei deseruiunt
ad monachoru studia sunt compadi. **E**x uo seculari li
teraru codices retulam9 quoz notitia ad intelligendas
sacras scripturas nobis ualde uaria e. **H**oc monachi veter
es non ignorantes in oibus disciplinis scientis tractare insti
tuebant. Quatuor at sci a monachis quantum ad eorum
sciu quent discende et sciende sp sine quib9 uirtus cate
restia no pot salua consistit. **A**griologia. iura. musica. et
orb computistica. **S**cientia rationis singularem patebat qd
alio loco plen9 digressim9. Et de his quoq scriptores nostri
fuerant amonendi: ne uelut mame scientias seculariu
litterarum reputaret quid uero itaq abbatib9 vniu9 quid pu
bat mideret. **E**i aut att tes se oibus seculariu aciu immu
gunt nichilomin9 sciendi studiu qtimet monachi neg
altiq negligencia suum pfectu amittant. **I**n hoc calu p
suppleat abbatib9. **S**i: diti9 et rudib9. **S**i: diti9 et o dmet scib9
querentes ad sciend9 matenas. **N**on ind plu a mspena
mon9 in quib9 priores coepantib9 scib9 non obstantib9. **S**i
da abbatib9 ornatissimas bibliotecas instruxerunt. **E**go
si scis ad sciend9 sp lib9 eligant sibi singulos doctes
quoru volumina pstant euz origene aliq atq anasudale
augustin9. **A** sic de ceteris: quia ex hoc amplius pleriq
in facio studio scis pstant. **O**bedientia aut electioni pstat
Pres ena pptores qui uoluit in studio diuinarum scripturarum
pstat sibi faciat libellos quos raparios vocamus. **E**t diu
libros ptoz pmi distribuit exemplo apib9 sacratissime
flores et sententias meliores in aliuorio sui voluminis
congregant quaten9 oportuis tpe apti ex eo discant pfa
pmona. **H**oc ueda vñ hie psta toto notus morbo fuisse
legit9 hoc rabanus abbas hoc bona uetura cardinalis. **H**oc
al9 multi clarissimi doctes frequenter tpebant.
Ualde em ad intelligencia sacre scriptur9 pstat q tunc
intepandi ordine custodit. **E**t cauit ne studiu pstat

utilitati preferat plurimum horum ne suis tolli hominibus
quibus minorem obia bonum infundat. Non enim
esse debent studia quod obia legibus repugnant tenent
intraque modum ut minus prebendo non deferat quod
vacans obedientia publica utilitate non proponat
Quia humilia folia faciant vel fatigant et mora
tremat caput valit ad placidum suis tolli studiis in
vigilet. Et et festinus diebus dicitur ab orationibus vacat talia
Ita liceat monachis festinis diebus studere Caret

Octa iam oportunitate patitur. Campi
querit an licitum sit monachis festinis diebus
studere quibus lex a finibus opibus iubet quod
ceteris hanc questionem Johanni cancellario parisiensi
viro doctissimo a quibusdam novis fuisse propositam quoniam in libro
de laude scriptore per duodum considerationes deducens
ita concludit. Dicens. Nullus impedit libros seu tracta
culos vel codicillos devotionis studere diebus festinis
hinc modorum quale sapiens iudicabit in hoc opere quod
vix non sinit consensu et si in honore ecclesie plus aliquando
vergetur quoniam multipliciter vultis orationis vno quoniam implens
maliqbus missam malicio hec ille. Nos autem adducimus
dicens quod monachi sub obia constituti si propienter
plato festinis diebus materias utiles studere magis time
at quod melior est obia proinde quoniam virtute prius volumus
ita autem ad quod consuetudine festi obligat. harum occasio
non negligat si quod celebrare vel audire missam et hoc
itaque proinde canonice. Hinc itaque facit studere libros
sacros festinis diebus qui autem divine contemplationem per
ut congruit insistere et excellentiore gradum creditur
obtinere nisi obia meriti interueniat. Illa enim bonis
opibus per compactionem addit incrementa meliorum. Cum
ergo sumus homines infirmum ad contemplationem munus

idonei melius ē hoc dampnū stubendo rēpērare
 qm̄ moribz forsitā vacare s̄mombz. Quia em̄
 nec legē sēpō possum⁹ nec orare nō ē quo nos etiā
 festus diebus vtilius occupem⁹ qm̄ si cū deuotiss
 stubendis libris studiū impendamus. Et hoc em̄ nō sō
 lum nos instruunt s̄ etiam futuris p̄mā sancte cōi
 firationis materialia. Et sicut supra diximus fr̄es
 studiosi p̄sertim festus diebz suis deuotiōibz
 consulentes codices suos rariarū vtilitē et con
 fidenter poterint continuare nisi obia aliud fa
 ciendū p̄cipiat. In om̄bz aut̄ his seruanda ē mē
 tio mentis quaten⁹ ad debund finē referat. Cui
 vero stubit pro p̄cio festus diebus ab opē res
 sabunt quia sua intentionē ad lucra terrena spen
 aliter referre sinosunt. nisi ali⁹ forsitā respēci
 pietatis interueniat. **De differentia scriptorum**
et opusculorū nominibz. Cui⁹ duodecimū
Scriptores apud antiquos duplici appellatōe
 habebant. Primi dicebantur antiquarij q̄
 tantūmodo vetera stubebant nomenq̄ sumebant
 ab officio. Secundi appellabuntur librarij qui et noua
 stubebant et vetera antiquarij aut̄ cum stuberent
 antiquis etiā his utebantur liberarij nouis. Dicitur
 aut̄ librarij libro hoc ē interior parte tortuā que
 linguā coheret quia ante usum cartę vel membra
 nę de libris arborū volūntā habant et compagi
 nabant. Jam p̄m̄structione deuoti p̄ptoris libet
 opusculorū diuersitate paucis ap̄ire sicut arabino
 viro quondā clarissimo describunt. Noticia em̄ eorū
 iunioribz fr̄ibus vtilis ē vt sciāt quēadmodū vni⁹
 qd̄q̄ op⁹ debeant appellare. Opusculorū ergo tria
 sunt gr̄a s̄m̄d gen⁹ corrupta dicuntur qd̄ p̄cepto

Acce nuncupant in quibus ea q vident obiana vel
 difficilia summatim ac breuita ptingunt. **Secun**
 genus omelie sut quas nos **sermones** appellamus
 q ppterunt ad ppter. **Terciu** eorum quos **ab os** vel
 volumina nuncupamus. Omelie ad vulgus sunt eorum
 vel id e libri maioris diffinitionis sicut **Dialogus**
 e collatio duorum vel plurimorum a dia y logos quod e
 duorum sermo. **Quartus** e unus rei multiplex oppositio
 commentaria dicta sut quasi comenta sunt in interpreta
 tione. ut cometaurub. cometa euageliy. **Quinta**
 e liba pparacionis in quo solent quidam acutius
 respondere. **Panagoria** e licentiosu y lasciuum genus
 dicendi in laudibus regu vel principum aut compositoru
 licet multis mordacis adulant. **Prætor** libri sunt
 magis reges ac consules habunt. **Phemid** e nati
 dicendi et appellat a nobis pparacio. **Todey** multorum
 libroru e ut biblia q multos libros continet. **liber**
 tractatus parcialis p distinctiones diuisus uel vni
 cus ut vni liber augustini de penitencia. quatuor
 de doctrina ppiant. **Volume** liber e a voluendo dictu
 sicut volumina legis volumina pphetar folia at libore
 ad similitudine arboru appellata sut qz ex corti
 bus earund fiebant. **Versus** dicit a vertendo quia
 antiq stibebant super aratrea. **A sinistra** em ad
 dexteram pmo stiliu ducabant deinde conuertebat
 ab inferiori y rursu ad dexteram stibebant. **Caeda**
 scribe e quod ad huc emendat y n. **Quid** in libru
 redacta e p qua nos correptiones quasi ad huc in
 formas materiales diuina instrumenta aut stibe
 sut calamus et penna. **De instructis scripto**
 toribus in renebis. **Cam xiii.**

Quoniam ut supra diximus nullu opus aliud

monachorum professionem adeo conuenire videtur super effund
stibendi eo quod non omnes idonei sunt ad excellentiora
partem infirmos multiplices Non enim omnibus datur e
contemplationi insistere omnibus variis aliis modis
instruere vel eorum peccatoribus incurrere Sicut autem nonnulli
desideres et pigri se excusantes vno gloriantur quod dicit
Nescio scire Si nescis dycas alioquin quod non laborat
nec manducaret Non excusat te ignorantia ab officio
quoniam vniuersalem negligens superare Si licet bona volu
tate dycendi facile periret ad omnia labor impibus
vincat Ad tollendas igitur excusationes perperam con
siliis videtur ut abbates vel priores vel patentes
monachos faciant in hac arte doceri et institui quia ex
hoc pigri excusandi materia tollitur et bonis desideris
stibendi augetur Si quis autem adeo desit et inuolu
faret ut omnino stibere non consentiat alijs labo
ribus et abstinentijs tam aduersus affligat donec
quod contempsit optat in solacium Veruntamen abbas
caute in omnibus nouerit esse agendum et ardua semper
monta prece ruitate Hec autem disciplina de
monibus est valde contraria quam per eos multorum salu
peratur Unde omnino studio monachos infirmos a
stibendi officio conantur retrahere et tante plerumque
temptationibus regere ut suis operibus usque ad cimen
tibus resistentes ab hominibus videntur cala
mitates Quales iam plerumque nominis qui suis ma
ioribus moribus dicitur ne scaberent diabolo suadente
inextima sententia reciderunt Qui autem volunt
discrare oportuna semper doctrineta recipere de vijs
ab alijs qui nouerunt iam etiam ex obiecto bonorum
voluminum antiquiore vjs quoque stibendi mitem

conducit ad pfectum qd herares. Qui niter mittit nro dy
sipat Nulla enī disciplina quātidāq; sit celebris siue
usu sui retinet. practica quippe artis q̄tinuato ē legat
monachi volentes p̄dece libris bōd augustinū de op̄e
monachorū & exuberant suam ignomiam q̄ vult a
p̄cepta patris oriose conuersantur. Inde p̄deret ē
om̄is orioque quis dīd ad vtilia p̄ exercitū opandi nō
flectit nūq; cogitationib; mūdis p̄cedat. **Fu**
tūritas p̄mit & orū p̄domitas ad molit mēritū
puocant. **Q**uāsit mūta enī ē dīc q̄d vesti
tam demūdat ornatu. Nam tēp̄ acceptabile m̄fuit
tuose p̄mo turpiter expēdit vicia suggerit vī
tutes m̄tērit vices nūmūt aūq; occidit. **Q**uā
q̄ p̄gite fies h̄arāq; vīam salute diligit. **M**axī
enī rēp̄hendit m̄ mōrē qui nō de labore ad orū
h̄ dōno ad labore vocati vident. **S**i p̄ d̄peris nō
non possi. p̄bē m̄tēla p̄tēd dīc nō valeo rēp̄stē
Aboute at labores aptiores ibo p̄d m̄l lap. **S**i
potare nō dīfabo tantū ne angat m̄l s̄ q̄ m̄tē
p̄t dīno cōtra nā. **A**d quod h̄et dīcti vel dīcturo
p̄p̄tū talitē compendū dīp̄mē rēp̄ndē.
Non ē p̄p̄tū laudabilis q̄ a p̄fatu meliori dīp̄at
Melius ē p̄tē q̄m p̄dē m̄f̄ obia uel p̄tē q̄ ualeo
ad orū gradū cōmutet. **S**i non potes p̄tē si solus
m̄tēla ne valeo rēp̄stē tūc ad monasteriū nō
vīdēt ut monach; venire volūsti. **I**n monasteriū
enī nō m̄tēq̄d vīdēt ē s̄ dīp̄lētī dīp̄nātōne
alligare. **M**onach; aut m̄tē nōis m̄p̄tē
p̄lus s̄dē p̄p̄tē dīa s̄tēli arāb p̄ rōd p̄p̄tē
Fi q̄ si volūsti ēē q̄d p̄m̄f̄tē dīd dīc m̄tēq̄
Pec̄o aut m̄tēti ē s̄ p̄p̄a orū p̄tēntā dīp̄nātē

Conversione moru tuoru conuisti. *Idem* et ipse q moros
miranti laborat. precepit ut oneros no ee monachos
tolleret. Quia exterioribus te laboribus occupari conse-
tis euadens et si quis te in interioribus totid esse midea
dui. Quia labores tales delectant no q quomodo
delectat. Nam si verus monachus es no abhorreces scire
celle quod tue maxie congruit honestati. Non e tuta
in moribus ista etate. Quotid ut exemplo veteru in
laboribus rusticis pstant. Plus em monachoru de
uotione desunt. Quomodo labores qm consistunt. Ad
interiora igit animu conuertentes quate celles ame-
na ordinem et lectorem crebris insistamus strabamus
libros et que diu pasiant etas queramus qz no pos-
sumus nos exterioribus laboribus diuare tenobria. Cum
no nouit strabe ab aliis q sunt sciba. Si frat suamq
voluntate subat abie si pota fieri. e calamitate.
ut euadere. Semp em bonos quos imitat piores.
Ad deuotq inueniet. Et quia voluntas bona quanta
meret. Et pps semp mementis abundantia. Et
si quid congruis e crebris honoranda. Libas q
fice suos quos ad obediendum pptos ad strabens
hilaris idoneosq de pspiciant ampliori benigno
lencia comitet. gracio honoret congruis oneraq
interdu relaxet ceteroru. Et quia tales deuoti fieri
ppter obedienciam semetipos negligunt abbas in
omnibus necessariis eiusdem abundantia puidet
qm ceteris qui tales inuerti contempunt. Hoc facies
et bonos in studio sanctis consuabit et alios ad
eoru imitatione compellet. *In sit commendabilis*

multitudo libroru mtenobis. Cam omni
unt quidam qui amatores libroru de mmi-
etate et multitudine reprehendunt. dicit

ad bene viuendū paucos libros posse sufficere in verbū
abbreviatū dñs fecerat mētra tūc em tūc vos
tanta librorū multitudine obuiū tūc paucos le-
gatis quos et debet. Melius aut est paucā volumina
hāc & legē qm multa in electione mēre. Cūbus
breuitatē respondemus. Si ē plensibile ē multa volu-
mina hāc tū paucā possunt sufficere malū sit etiam
sanctos patres tam multa & innumerabilia stupuisse. Cū
origenes sex milia cū augustinus mille cū ambrosius
ducentos cū trecentos libros ieronimus composuit
si pauci ad bene viuendū sufficere. An forte multos
scribere licet & nō hāc libros. Ad quid go strubuntur
si hāc nō legat. An malū ē multos eodem libris
cū sancti patres tanta diligētia antiquiqz melli-
gendis volumibz fecerūt. Sic scilicet estis ut bonū
malū & malū bonū dīctes. Dū contra amatores
librorū sine distinctione latatis erā sancti pa-
trubz obloqui nō timete quoz dīcū imitatores
expenditis illos reprehensibiles fuisse dīctatis. Si
imitari malū ē quōdā bonū aut p̄cessisse. Ex quā m-
sitis p̄tibz studū librorū nō potes iuste reprehēde
dignū ē ut eoz imitatores nō p̄sumas inducere.
Nam si illis bonū fuit ac ipis malū aut. Omnes em
libri p̄tē p̄tē p̄tē boni & nō ē malū habere
bonū nisi p̄ceptū faciat esse illud. Si nullū ē
p̄ceptū quod bonos vilesqz p̄beant libros bonū ē
go exemplo viderē multos in monasteriis hāc li-
bros quibz multatudo mōdū & in sūp̄stis p̄tibus dīctū
copiose informet. Similares quoqz libri q̄ admittunt
omne p̄tē viles sūt a bibliothecis mōdūqz nō p̄
repellendi. Nam si antiquoz bibliothecis p̄p̄ utem

ut hanc manglia raram infulda harmonie inlucet
 feldia *Lassuden* inbuaris. *magis* apud *scdm galli*
 qui inuadi in elie magis signezti ingemblaro alioz
 sortissimoz & venerabili p^{ri}m ac monachorum
 qui sanctitatis sua merita suis ip^sis magnifice et
 fuerit subueni^{en}tia *Lopia* libroz in oi facultate quod
 etia ex eoz opusculis possum^{us} agnosce q^{ui} in oi lita
 atura p^{er}issim^{us} fuisse. *Declarant^r* *Horu* seq^u *excepia*
mōtis honorabile *et* *terry* nichil *et* tam scdm nichil
 tam salubre nichil tam p^{ro} quod hū contingat aburi
 sit de multitudine libroz potest euenire finis amo
 dei & sp^{iritu}ali p^{ro}positis elata fuit m^ulta lauat
 igit^r ut qui colligendis volumibz inuigilat ne app
 liti fuit in p^{er}mittit ponat. *Et* *indat* m^ulta m^ulta
 ad d^ubitudine d^ugit si nō vult abono deunare de
 custodia libroz. *Eam* *quē* *deri* *mū*.

Quoniam thesaurus maxime in custodia p^{ro}posita qui
 libros sanctos dilige^{nt} custodire negligit iⁿ uia
 erie sunt arma em^{er} quibz se contra hereticos mun
 at lib^{er} sanctissime se quos qui uel d^ustali vel p^{ro}
 p^{ro} ecclesia nō amae comp^{ro}bat^r. *Quam* si ut debue
 rat amaret nequaquā armis suis spoliari p^{ro}mittet. *Arma*
totores uq^{ue} libroz m^ulta p^{ro}hortamur ut bibliotheca
 tam p^{ro}lucite custodiant talibusq^{ue} comendet armis
 qui nichil ex ea fiant p^{ro} *et* *bibliotheca* facile mo
 nache disciplina agnosce^{nt} & quod studant ex lib^{er}
 nō comp^{ro}bat^r. *Si* ad domū tuā venio non ē op^{us} ut
 m^ulta te quid studas volumina tua d^ub^ut^r *et* *et*
de actionibz tuis. *Codices* tute honorant sicut a te hono
 ant^r. *Si* eos negligis negliget te si q^{ui} t^{em}p^{us} contēpnet
 te. *Deniq^{ue}* qui contēpnet me aut sapie^{nt} *dei* q^{ui} lib^{er}
 ostendit^r *et* *et* ignobiles. *Si* volumina tua scamp^{us}
 latera volant si pulueribz vestiunt^r si m^ulta macula

si sunt inoposita fuerint in doctum et furone te procla-
mabunt etiam si doctor habeas Quomodo autem amas doc-
torem qui libros doctores tuos contempnit et negligit
Sicut sapientia habitant in pueris cordis inhabitat in amator
sapientia in doctis librorum quibus ipsa docet amat Nam
qui de pueri alicuius lazzaretur quod in habitantia non versatur
manifestat Et qui libros diuinorum vel humanorum scriptura-
rum negligenter et inordinande tractat in habitantia scriptura-
rum non amare semidet phylodiblorum igitur non per librorum
ornatu et custodiam sedum impendat studium ordinem bo-
lumina scripturae vel dignitates et fructu ad pul-
critudinem ut res studiose facili quod quiescent valeant
mutare Sit bibliotheca sub tutela custodia ut passim
patet omnibus si hoc tamen quos amor et studium aptum
dignos compbant Multa enim sapientia bibliotheca
illata nouum per indistinctam apertione hic mittitur
libri facile de bonis suis nisi sub certa custodia habeant
etiam librorum omni bibliotheca inuentaria ut magis
subtrahi possit vel amitti Telotes in superius eos quos
diligenter librorum rebus respicit et qui recte se habeant
exploret Denique non sit per et mundus phylodiblorum
denotus quod thesaurus occultus et sapientia abscondita mouetur
reputant Quoniam enim per perant librorum ad descri-
bendum libenter studiosis accommodat sub certa fide
ratione quoniam et alios dicit et sunt thesaurum
ho minuat Quoniam autem librorum ad describendos
sub fide recipit caueat Diligenter ne pedet vel
lazar et si faciat aliis quod sibi vult fieri ne bene-
uolentia sit ingratum fies etiam qui librorum de bibliotheca
ta sedum regulam pro studio accipiat eos caueant
maculare vel destruere si legunt tu deuotione
quodammodo statuta per precipuit Quod autem librorum
sibi deputatos negligenter et secundum tractauerit

punitur secundum regulam ita ut et emendatio rectius fiat
in exemplum. Quod multis super libris in custodia in mor-
or finibus qui diligit eos sine dubio confuat quod
impunitis frustra suadentur in quibusda non possunt. Nul-
li enim suis imitantes aliorum studia contempnunt quibus
vivendi norma suppleunt. Hinc igitur obmissis ad
hortationem nostram accedamus. **E**xhortatio ad stu-
bendum et studium. **Can. p. vi.**

Lam nunc igitur frater carissimum meum cohortatus
sub benivolentia suscipite et ad stubendos
libros sacerdotum vos sedule parate. Et tunc enim
quod super commendatione scriptor expositum aduntes
quod de tali officio sentire debeatis. Nolite quod tam
bonum negligite nolite ab stubendi studio tepidi res-
sare. Scriptura est enim quod vos reddit mandatales et
si devote tractet ut condeat faciet vos meritis
felices. Agant insuper quod voluit plebs scriptura vos et
deservitis in memoria hominum in benedictione consistitis
liberi enim sitis quos stantes postea relinquit nomen
vrum sine fine morientur. Hi vero qui stbe negligunt
non ut motui fuerint oblivione omni tamquam
non fuisse deueniet vrum aut memoria ex volu-
minibus quod stbe ad quod insitit ad posteros. Nec sciamus
quod hac intentione sit stbe in id patet meritis
possit evenerit si in via vram rodibus quos scriptis
imprimis ea fiat intentione et desiderium ut postea
indivisiis suis vrum meminerit vel adimitat
vrum ex hoc puerant. Tali enim intentione vram
voluntatis a vos ordinare licet potestis subtere
et elata curiositas minus amonari. Vobis vram
vilia ex intentione sua presentibus post mortem aut
dantale in vrum subveniet quoniam de deo
one qui stbe ad primas aliquos in posterum

conuerteret. Vos pauperes que ad oia p^r munda sp^re
iustis no habetis unde curatis testamentu dⁿⁱ
ab hac vita dereditis. plidq^r vobis p^r fertis bona q^r
fecistis. Dabo q^r vobis conuictu tot sine testam^r
notabili ab hinc non exeat^r **C**ribite libros: p^r
p^rim opuscula compositate t^r gloriosissimu testam^r
fecistis. Nam si elemosina panis et aque quicunq^r
tam fortiter magna p^ria eximunt quib^r vagant^r
laetate o p^rptores vanaxandi minore ex^rima
bit. **D**umtaxat hui^r seculi magnu se putat d^o q^r
tribuisse p^rmau si h^rores hic p^rasent motales et
mosm^ro v^ras iure illis p^ro. o qui v^ro studio a^ras
patit^r metm^r m^ras. **S**p^ralia em^r temporalib^r uti
p^rferunt v^riat illi man^r ac molliter felicitat^r oib^r
que nobis b^ro sudore tot voluntia s^ro^r constip^rat^r
Sut memoria cotu apud altissimu t^r n^ra ip^ro i^r libro
vite constupta sine fine p^rmaneat. **R**edat illis d^os mer
cedem laboru suoru t^r ad e^r conspectu n^rq^r sepentur.
Vibant illis de fontib^r saluatore qui sua industria po
tu salu^r nobis p^rmarit. **V**inat v^ruant t^r metm^r
felicitate v^ruant qui suis opib^r ad bene v^ruendim^r
p^rcepta et monita nobis tradiderunt. **F**acite t^r vos
fiet^r testamenta p^rmutuare q^r nulla v^rq^r libefacta
none p^rbunt. **C**ribite dⁿⁱ vacat p^ro^rpe fluctu^r
copiosu legatib^r. **N**ully labor vos t^rareat nulla sua
d^rla seducat plus conduret v^re salu^r libros p^rbe
qm^r p^rcuris dⁿⁱo^rs pauperes d^rare. **E**t quid illud
facile hoc vobis imp^rle. **D**ertent^r sua studia q^rnos
munda varent oio m^ro^rg. **D**issoluit **A**bates corrupti
ali^r delitent^r mequis vagi ludant. **A**li^r m^ramib^r
vos m^rlepe domum meditant^r v^ro sacus consp^ruita
et m^ritutu e^r carlesie v^ro labore p^rudete licet
auru sine modo fiant^r cet^ru licet ag^ru agro to

pulenti licet ruius obnoxiis domus altas edificat
vos ruius vni famam malioribus quibus sitore apertae
quibus de mundo non appedit filia cogitae Notma
de aliores estis fides nolite vos inferiori turpiter
sub mitti contempnit fortiter et despectu ad glam
vobis imputabitur. Hic ubi liberos suos et leges quae
ipso ad vincendum mundo et aduersum plures
arma capietis lectio enim facit spiritus suos amatores
inimicabiles reddit. Ipsi enim lucterna pedibus vobis
et ne in via offendamur ducit ne carum denique
quasi speculo oculis vobis opponit ut facies vestra
interior ibi videat. Nam sicut in speculo materiali
vultus vni maculas respiciunt ita in facia spiritus
vrae negligencias clauis videmus. Illa enim delin
quentes nos corrumpit torpentis pulgus negligentes
exultat euascentes informat. Denique ipsa et quae ex
tes corrumpit euascentes instruit pusillanimes erigit
quales facit. Namque et medicabile bonum nobis
lectio facit confare ducit et si in meditatione mentis
deuotione legat. Nam intellectus vni in eruditione
diuina illuminat et mentis a vni in vanitatibus
abstracta in amore dei format. Hic enim aliorum
caritate ita a vni in hunc mundum et a vni alienati in
nostrum desiderio figunt ut a vni in sapientibus quos de
ipso velut mentes inducent et quanto in amore
diuini consistunt tanto minus de mundi vanitate co
gitamus. Vera enim lectio quae de veritate quod deus est vni accipit
et in vni in blanda et aspera et sterora contemnit. Maior
autem et salubrior lectio in hac vita non acquiritur quam
si mens bene sibi consilia in facis spiritus semper con
pet. Lectio enim facta si ad amorem frequentat mentem
homo inestimabili gaudio lenescit qui deus ab amata
capietis distinetur meditatione supernorum
oculis deus soporat. Nihil adeo monachum ob amorem
mundi sepat qui non desiderio spiritus sancti ita dat

Eulogia cum spiritu sancti indigne scripturis habent quod si
lectione intenti frequenter studeant in eo amore vehe-
menter accendunt. Quia namque amoris non novum est
tamen intendit quod scientia et studium scripturarum
amantissimum et exaltabit te coram deo et quibus omnia
bona pariter tibi in illa tribuentur. Qui illa veraciter
tenet omnia possidet. Intueamur veteres monachos sanctos
mei a studio studium quod periebant per nosse imitari
ut ad gloriam quam adepti sunt et nos venire mereamur.
Nemo in excusatione sua dicat Nulla res absque magistro
distinguitur quod licet verum sit vos tamen semper quibus
instruamini preceptores inveniemus. **I**ngate primum
foris et deus recipiat operibus et imponat tutorem
Spiritus emulantis discipline effugiet stultitiam. **H**abita-
bit in corpore subdito patris. Mundanda est ergo domus
conspice et spiritui sancto habitatio digne paranda quia
monachus qui sacras scripturas cupit discere animum
correctione debet inchoare. **N**ec optat vos prope studium
inchoare. **S**icere enim quo peruenitis domum potestis
muerne. **M**ultos enim doctissimos monachos in
nostro ordine floruisse agnovimus quos tamen in
tenacibus studiis stimulis. **E** quibus. **I**ta monachus
omni dignus honore in septem esset annis a pre-
sibus monasterii traditur in quo tam moribus quam scientia
profuerit suo tempore in tota anglicana doctor celebris magister
habebat. **Q**uidquid autem didicit in monasterio
accepit huius discipuli clarissimi fuerunt aliorum
preceptorum. **F**erdinandus imperatoris magni claudius et
hannes stonis monachi nostri ordinis in sancti doctrina
tam digne quam secularis littere peritissimi. **G**reco
et latino scriptura eruditi qui multa egregia
opuscula condiderunt. **F**abianus quidem in quodam
scriptis antequam pater suus in monasterio tra-
ditus qui tantum studendo proficeret moribus ut scilicet
in tota alemania suo tempore non haberet quid
infirma quod sit testantur opuscula. **H**uius tamen

abbas / ius fulten causa / iudicij ad alaminu abbe
de quo iam dixim? misit in Francia sub an? magis
tario multo amo p?uenerunt. **H**ic abbas mox
fulten iuuenis discipulus et p?ba uiam illius
fuisse dicit qui illo docente tunc doctor insignis
egressus. **H**ic **H**anno p?hermanni contracti p?
alij pene innumerabiles monachi doctores exel
lentes sunt habiti qui sub habitu monasterii glisantes
tenobia progymnasys habuerunt. **N**ec diu illis
cessasse magistros quippe qui sibi in uicem p?fice
di formam prebuerunt. **H**os igit? p?es m?e p?fio
nis colunas imitem? p?oues amatoribus p?p?uarii p?ma
parari gloriosa qui hic deo honorant in studio et illi
uidebunt in p?uo. **N**ec t? abbreviata manus domini ut
denegat nobis orantibus atq? studentibus quod antiquis
legitur tam abundanter contulisse. **N**ostud t? a le
gendis studio nunq? desistere dei aut deuotis m?e
libus eorumq? p?pturaz? noticiam aperire. **Q**uamuis
cui quibq? inlectione assiduus fuerit tanto studi
ex eis obsequem? caput fluit? aut qu? in sacris
p?pturis querimus dei et p?p?ini amor? t? et agnus
saluatoris

Hic p?nt liber domini Joh?is
spanhermanni abb? de laude
p?ptoru ad domini **G**ee
la cu abb? **T**inaey Anno d?
1292 Et octobris

Oratio Joh?is spanhermanni abbatis in laudem et
commendationem Ruperti quondam abbatis tunensis
uir clarissimi religiosissimi atq? doctissimi ad instan
ciam domini **G**eelaci **B**reitbach abbatis tunensis
Nup? composita

Monime optare ad religiosum in fides eam in
 dicendi dnm tollatam. asupere q̄ rupert
 vi clarissim quondam h̄ tenobz turenensis abbat
 p̄fara merita ornatissimos mores cumulativissimacq̄
 vtutes condignis laudibz possem effari. Talis em̄ at
 tantus vir erat is ut ei melius ne dnm mea fiau
 uis oratoris eloquentia longe inferior indicet
 Nam si vite sanctitate inquiras h̄ religiosissiq̄ erat
 Si strenua videatq̄ doctissimq̄ si mores om̄i ho
 nestate insignis Clarus em̄ parentibz ortus p̄ de
 clariori effluisit dnm pro dei amore seculū contem
 nens se monasterio ad magno favore submisit
 institutus malens pro deo. ad legislatores nro bene
 dicto laboribz fangari qm̄ seculi h̄ fauoribz ma
 nitae extalli Potuit em̄ inspicere t̄ h̄o a m̄s
 sus et facere mala et non fecit p̄ semetipm̄ humi
 lians seculus ē dnm contempnens pompam seculi
 ad celestia v̄ qua ut confidim̄ felicitate pervenit In
 monasterio aut̄ constitutus p̄ om̄ibz inferiorē
 estimavit qui sanctis p̄ibz compar̄ existit fuit
 em̄ intuentibz exemplar honeste forme vivendi
 regula pietatis Electq̄ aut̄ mabbate turenensis
 monasterii qualem p̄ p̄buerit subditis qm̄ p̄m q̄
 p̄llatū quāq̄ vbi oportabat p̄buerit quibz explicabit
 Erat em̄ messu gravis voce sublimis orator
 vultu placidus in motu vel actu corporis honestus
 Quantum vero ad interiore hominum p̄cedat
 erat fide firmus spe certus gemina caritate plerq̄
 sapia clarus fortitudine robustus Erat ei honestas
 in actione p̄buerit in consuetudine h̄ilitas in p̄pe
 titate patientis in aduersitate constantia Erat pastor
 ouium p̄pi p̄ez idoneus qui se om̄ibz oportuna no

uerat apud beatorum. Namque erat affabilis
superbis terribilis deuotis per humilitatem totius et po-
tuit per auctoritatem metuenda ad se aut erat in
ordo deuotus in meditatione profundus in lectio-
studiosus in contemplatione diuinorum sapienter. Nemo
illud unquam cepit onerosum aut inediae erat studium
spontaneum. Bene legit et possit semper orare et re-
lat alter origenes siue peronim qui uiuendi sibi
ordine constituerat ut orationis lectio suscipere et
suo lectione terminaret. Tam uero assidue exstitit
ut nullum tempus siue diuinum siue nocturnum
fuerat quod tunc uigiliis tunc lectuacionibus igna-
um aut feriatis sibi preterire passus sit. Sibi inter di-
nibus et sompniis reliqua corporis necessaria subtraheret
ut studio comodius insisteret spontaneum. Probant
hoc accurata quae conscripsit opuscula multis di-
stentia doctrina collaudat. Magna sub eo discipuli-
na religionis intinens monachus uiguit. Diuina maiora
semper arsit studium scientiae salutaris floruit. tantae ge-
minata in eis radiauit. Quibus sto et docto pastore om-
ni fecere triumphauit integritas. Habebat fratres suos
incredibili furore ad studium spontaneum accende-
re eis propositas sibi questionibus enodare ad proponen-
das tribuit libenter epistolare. Habebat enim uir sapiens
duplex melior latus commodum quam illis sita re-
spondendo et se doceri et illos redderet studiosos.
Unde in cotidiano et familiari eius colloquio sumo
tunc inuitisue nunquam pollebat audire. De tractatio-
nunquam admisceri. Quia erat summo eius de aere salute
de religionis profectu de scientiae maiestate spontaneum
fondissimum et erat totius sapientiae quae in his libris
continetur quam sine fictione didicit et absque iudicio

De desiderantibus committantur. Cui autem esset ad que
minus eruditus tam in secularibus libris quam in scripturis
divinis orando continue et legendo petuit a domino
cum salomone donum sapientie nec ab homine incepta dedit
dominus spiritus sanctus per visionem inspirante copiosissime ultra
omnes contemporaneos suos quod optauerat ac
cepit. Erat autem beatus magister spiritus huius ardentissimus ama-
tor cuius intercessionem tantum sapientiam obtinuisse
reditur. Ad cuius laudem postea ne negata fieret bene-
ficio tantum canonicorum septem libris exposuit ita ad
eius honorem uniusa reficiens ut eius ministerium si exaltat
conscripta videantur. Ex quo autem alium neminem hoc expo-
sitionis quae incantio regni desudasse. Et reuera
mirandum et plane commendabile opus quod sine ex-
emplo tantum laudis huiusmodi gentium. De aliis
indis fastidiosa profectus. Qualis in descripta repulsa
obsequantia ruptus me fuerit: libris que super regnum
sancti benedicti exposuit lectus inducitur. Nec enim
aliter vivit quam in expositione legis nostre cum in
monasterio fore indicant intimant. Erat primus
sancti factor devotus et doctor sanctuosus. Quatuor
vires induimus scripturas legendo potius credere
libris quos de victoria ubi dei ad amorem figebat
quoniam abbate edidit liquide ostendit in quibus tota
scriptura per omnes domini victoria ubi dominum sub-
litter aperit nostre salutis rationem in ea consistit data
runt. Scripsit etiam super veteris testamenti de sancti
trinitate prioratus opus egragium quod si legere
volueris quid in sanctis scripturis potuit ut finale
videbit. Nam ut iam diximus per dominum pietatem
illustratam tantum in exponendis scripturis valuit
ut in omni admiratione maxima habitus doctor

fuos tpe Doctoru sit publica probatus. Hoc fidei
colorem arripit pluribus in eo expertis magna rau-
tate vnu tollebat. Unde sedule ad expositione spiritus
illud hortabatur. Et merito quid in omni honore & reuer-
entia habendus e que spiritus sanctus magnificencie scriptu-
ram insigne dignat. Denique non solum in diuina scriptu-
ris reuerentes in illius inuenit verum etiam in seculi
libris. Iste adeo eruditus completus e ut quid quod ipse no
cognouit alio facile ignoraret. Cum dulas quique
ornatus ac distinctus fuerit eloqui libri quos pene pro-
pit in mutabiles requisiti fatent. Ingenium at vires
& profunditate scientie facile comparabis similes
eque que stupuit aliquantulum fueris compositus. Inu-
ent diuini in que interius addebat res vbi quaque
exteriorum ardua forma formabat quia diuina exarbitra-
ria reddis faciens eos loquitur vbi consuetudine huius
sumo malis eleuatur. Caritas quippe dei imperat de-
centis faciebat nullum exire vbi omnia ut dicitur in
dece punitabat. Eant utique vbi eorum ardua plena ran-
omnis & utilitatis materia & quadam auctoritatis man-
tate veneranda. Eant interdum iocundis suppletis illis
quod maxima in eis moribus honestas videbat. Dones erat
valde ad persuadendum & etiam hortensum in eis pariter de-
ficeret quippe qui multorum animos semper sub exhortatione
mellifluis inuocitate pacis consuevit intuebantur eu-
fies sui ut angelus conuulsante in quo totius religiosi
speculum & norma elucebat. In omnibus enim se eis imita-
torem exhibuit qui curam se omnium nouerat suscepisse
punitate reddis merentem amantem & coluit ut etiam
illas negligencias nimias cogitationem velut magnas
deploraret. Dns negligentia sibi culpa videbatur
qui ad mentis puritatem aspirabat. Unde & per

maculas deuotz abstergeret omnibzq; dulcis pene cu
lacrimis infabat. Dulcis erat illi pompiusq; moftrus
opanti qui in floribz p adisi cūmoratus fructus sua
in finem mōne arpebat. Q̄ sancta uir deuoto
qui nūq̄m smebat esse otiosus Nam ut lectione facie
quictus posset m̄sistere auram rei familiaris abijci
runt amant secretū tumultu hōm vitauit sollicitu
tudine ued ipalud sine quibz spūalia nō pnt subsiste
donec fr̄bz cōm̄sit ip̄e dōm 4 studio vacauit.
Cura em ipalud et amor scripturaz et mōno pector
hūane non poterūt Tranquilla en et vacuam
tūis sapia mētem imbuit et placidi pectoris
hospes erit ip̄e uero erat q̄ placidus et m̄suatus
net tūo mobilis ad uiam s̄ corde m̄is q̄ bene
fixore nouerat supae. Sedbat plurimū A leua
uit se supra se: Sed mūdū fugiens in campo p̄p
turaz multa ac varia sm̄tagmata composuit
Deuū opustulis quauis ad mētem memoria p̄uenit
nam in sc̄do libro de illustribz uiribz nū ordinis se
cim? mentionē. Erit em: ut d̄gimz q̄ m̄dū
dotissimū ingenio subtilis stia datus eloquio dulcis
et ornato lepore decorus qui nestros doctos et
uantes corceit confudit hereticos supbos p̄strauit
Amato dūid erat ardensis. A hostis uiciorum in
suis em moribz dedit intelligi. quid m̄tatis a
marat. Detestabat supbiam auaritia calcauit
Lupinā uirt uiam domuit odin fugauit in
uidiam expulit quid p̄strauit in paradiso p̄p̄turaz
fuit desidei cordis 4 ideo nullis potuit in eo vi
tyb patere accessu Nam frequēcia ei reuina et ab
carnis macerationes uigēs dōnes uigilanti
instantia uinoz in eo uices extinguerunt. Nō est

virtus qm̄ rupti consilio nescit. Laetas em̄ de
eo diffusa ardebat fides floruit spes exerta vixit
prudencia sc̄ta claruit temperantia distia rumpit
uit. Et corde humilis eloquio dulcis affectu pius
opere strenuus disciplina zelosus corpore castus
animo quietus sermone continuus studio feruens pru
dencia cautus deuotio p̄cipuus zelo d̄p̄s. Et quid
opus ē me multo p̄curae dies me p̄fido distaret
si singulis vtutes et enumerare velim. Excedunt
enim ea mēta oris mei facundia et stili vires facile
supant. Vnde qm̄ ius inter duos p̄ces nō sit re
latius ab eadē credim̄ tunc adstis eū m̄aleste bea
titudie festinas. Nec m̄lad de hac neglige nra polli
citamur quia non in hac vita sanctitatis p̄ma sed
infutura nominis ē donanda festa aut sancto re
non faciunt sc̄tos si probant. Et honores iustis impesi
m̄hil illis conferentes ad vilitatem vuerant
referunt. Et quos dubitauerit in m̄abiles nō Ep̄o
regnare sanctos quorū apud vuentes nulla festa
celebrant. Dignat illis cēna iam possessa felicitas
quibz negligē nō m̄hil minuit impens
honore nā m̄hil augebit. Ego si vira dignosa
sanctos constituit ruptus nunciū abbas nre st̄
transendy ē quem Doct̄a illustrem consilio
venerabile fuit. Insigne sanctitatis est suis q̄ honore
colit sancti sp̄s testimonio iustus comprobet. Sicut
olim apud suos b̄n̄s leuita et mōt̄y effrem sp̄s
sancto p̄ visione doct̄a ardens constituit sic in
partis p̄sbit nō et abbas eadē facultate illustrat.
Ergo b̄n̄s p̄m̄dequale meret. Nec diuina sac̄y
p̄cipua ad sanctitatem sufficit qm̄ boni et mali pos
sunt h̄c rōnā. Et de illa vtute caritatis loq̄m̄
q̄ sola inter bonos et malos distinet. N̄ ruptus

terris venerabilem et celis reddidit gloriosum. Me-
rito ergo sanctus crederetur qui gemma caritate refectus
et deum pura mente coluit et propter tamquam semetipsum
amavit. Non enim sibi solum laboravit quod multi
faciunt pro omnibus exquirentibus veritate. Sibi etiam
sanctus laborat dum orationem et contemplationem intencis
proximi exaudire et informare tendat. Ruptus autem
nostre orbis providit dum et sibi per orationem et
alijs per doctrinam intendit. Et ideo duplici honore
dignus habendus est qui bene posse curavit suos etiam
subos quia tunciensis tenobis ad regulare obsequia
na vult adeo diligenter instituit ut etiam post
ea decessit amicus multis laudabilibus vita monitionibus
pmanferit. Et ipse succedente devoto monitione
rursus tepuit et mundialis pompa sancta obsequia
nam penitus destruxit. In qua deformitate per
plures annos multis miserabiliter perierunt.
Dum tu tandem nobis diebus exultare patet ve-
nerande surrexisti: teque mundi opponens per domo
dei antiqua rupti viri clarissimi tui antecessoris
vestigia suscitasti et in hoc loco pinguili cura intro
duxisti ordinis reformationem. Unde qua possid
sedulitate te tuosque exhortor fratres ut obsequia
introducunt laudabiliter continuetis ab eo la-
borum vicium recepturi promissum qui bonis operibus donat
mementum. Intueamini ruptum vinum de quo loquimur
et quantum possibile est ad eius imitationem festinate
qui talis tantusque existit ut sua vita omnibus
probeat exempla virtutum. Quid enim illi de esset
virtutis qui ita vivit ut ne amicos quidem oculis
daret occasio detrahendi. Summa prudentia
summa religio summa pietas in eo relucebat ita
ut cunctis in exemplum vivendi posset videretur. **Venerabilem virum cuius tota conversione doctrina**

erat tunc mores ad pietatem non minus quam verba
faciebant Constituit eum Dominus super familiam suam
hanc in qua talentis ad osuram pluctum precepit
esse sollicitum qui curam suam gerens fideliter
pecuniam Domini sui iustitiam ad lucra magna
exposuit Sum affectu purgatus Domini quoque intel
lectus quod accepit ad utilitatem multorum exaltat
Caritas enim Dei quam gerebat impetore eum ad opera
pietatis semper excitabat. Amor quoque Dei nunquam
Totum operatur eum magna quia Deum intremis ardet
in mente foris illucit in operatione Unde cupiens
nunquam fuit otiosus ab opere quia ardebat intremis
ex amore. Magna amor magnus promittit mercedem
Dei qui totis desiderans salutem suam animarum
Preibat enim vir prudens quod super omnia sacrificia
zelus animarum in conspectu Dei placeret Multos quoque
eruduit ad iustitiam et ab iniquitate plures moribus
auertit Jam autem mercedibus gaudent recipit mer
cedem laborum suorum ad cuius gloriam si pervenire
cupimus et oportet vestigia sequamur

Epiphanius in laudem
commendationis experti
munensis abbatis habito

Collatio à Joan. Trith. habita in
fimali Capitulo Epsfordia a^o
1492.

Uidens ihesus civitate fleuit super illam dicens.
quia si cognovisses et tu. luc. xix.
Venerabiles ac religiosi fratres. quibus
michi venerandum sit. coram vobis pater
nitatibus. in diuino scripturis euidens exordium sermonis
qui sit homo inuenerit in lingua. et exiguus intellectus.
minime scripturarum suffulcrum. in sub potestate constitutus. hanc
viam obedire compellat. et facere quod abhorret si forte libe-
ra voluntas. Unde rogo exauiam me habeat. p. v. si
quid minus ut aliter dixerim. si pater sit equitatus. quia
nimia breuitas temporis verbum produxit in potestatem. Non
enim dabat oportunitas michi colligere tanto condigno
sermone. qui veniens hesterno de itinere. in sermone
natoris absentis laudem exenti deponitur. Unde vix pau-
ca. que audiri estis potui adducere. Antequam vero ad
thematicam via perueniam. ad non sum sufficiens
ex nobis. diuini angulid inuenerit est. sine quo
nemo vtiliter loquitur. nemo fructuose auditur.
Quod ut mereamur assequi. sancti dei genitricem
maria regine ad fiduciam aduecamus. Dulcis enim illa
salutatorum angelicam proferretur. Ave maria. Vi-
dens ihesus civitate fleuit etc. Renerendum precibus non
fuit estimandus declamatorio more voluisse perire
et daretur thema super hisse. qui nobis loquor lege
diuina perit. quibus pauca sufficiunt. ad ex mi-
nimis possitis magna cogitare. Non volo sub the-
matis angustia consistere. qui vero ex variis congrua
proposito mendo congregate. Et michi thema lo-

estate

querendi materiam et initium: nisi sit aliquod uberior
perfectus impedimentum. **V**eteres quos colo preces pro
posse imitabor: qui exquisitas curiositates in studio
detestabatur sermonibus. **E**t ideo non curabo alle
gationibus scripturam. **u**ris. **u**nt. **p**hie. **f**aula.
us. **i**morari: **f**acit. **h**id. **f**aciat. **h**uic. **d**isplacere.
collegio. **n**ep. **e**nd. **d**ubia. **i**ncertane. **d**ictur. **q**ui.
quibus. **u**ntaria. **s**it. **a**ttestatio. **s**cripturam. **S**ed ad pro
fundo redamus. **Q**uid dicat. **b**is. **p**apa. **g**regorius. **q**
uis. **r**hristi. **a**ctio. **u**ra. **s**it. **i**nstructione. **n**ihil. **n**os.
phibet. **s**i. **l**atamus. **d**ni. **i**llo. **a**d. **i**ntentum. **v**olue
rimus. **d**educe. **q**uibus. **q**ueunt. **s**cripturas. **m**ora.
liter. **m**asticare. **l**ittere. **f**actum. **p**terit. **s**i. **m**a.
net. **i**ntentio. **q**uid. **e**xhibito. **p**signavit. **n**e. **a**ut.
ambagibus. **v**erborum. **v**ideat. **l**equendi. **i**ntenta.
quesisse. **d**iffugit. **v**eterum. **m**ore. **d**e. **p**lomo. **p**
redat: **i**llis. **p**ermonum. **r**eliquies. **d**isadit. **q**ui.
vulgo. **d**eclamat. **i**n. **e**ccllesia. **N**o. **e**nd. **d**eclamat.
hic. **s**i. **m**onitis. **i**ne. **f**ateor. **s**ubisse. **officiu**. **V**i.
deb. **i**git. **i**llus. **c**ivitate. **f**leunt. **S**ed. **p**rec. **v**enera
randi. **s**i. **e**quo. **l**ingua. **f**aueret. **d**efiderio. **l**a.
rimas. **p**otius. **dicere**. **q**uam. **p**onere. **d**isplacit.
Quis **n**o. **v**ideat. **q**uod. **r**ectissime. **h**ec. **v**erba. **p**ro
ordine. **p**eritissimi. **p**erit. **v**id. **b**enedicti. **v**aleat.
ad. **u**ram. **i**ntentione. **a**ssumi. **aug**. **s**acra. **r**eli
gio. **h**erusalem. **c**ivitate. **quodam**. **f**loris. **e**t.
opulenta. **ad**. **s**uas. **i**mpreciis. **d**eplacit. **m**ise
rias. **V**bi. **e**st. **i**lla. **quodam**. **s**acratissimus. **docti**
ssimi. **q**uod. **v**id. **opulenta**. **d**eucio. **que**. **m**adit.

instit

vincit: carne domuit: hoste postulat iniquum. **U**bi est
zelus animarum. qui charitatem docuit: instituit mores
et seruauit disciplinam. **N**ec quot mille cuncta sub
regula et ordine benedicti prout instituta conspici
in quibus de honestate religionis coexistit de-
mus. **N**emo dicat ad me ista quod pertinet: non
aliena non hic iudicare. **C**erte nihil ad me pertine-
re fateor: si parte mee instituta percipere et
in alijs edigere. **S**i aliud prohibeo: lazi-
mas per institutionem mei ordinis emittere
non confido. **V**idemus desolationem urbium nostre
obseruatione regulam captiuitates et mor-
tes animarum intuemur: et tunc dolorem inqui-
rimus. **F**uit pars mirorum maxima: dum in
multis religio perierit: deuotio tepuit chari-
tas efflorescit. **P**urge mundum o legifer sate-
pater monachorum benedicite illis: placu-
it quod tuo ministerio placuisset diuinitas: ad
nichilum pene redacta est. **I**n quodam in-
teritus prophete spiritus illustratus. **V**nius cenobij
cassinesis desolationem fleuisti: qui vix animarum
impetratio locum destruentem dicebas. **E**rgo si tu
tuas ut eas. non immemore ad posterita-
tem hunc ordinem: ducere potuisti. **S**ed si cog-
nouisses et tu. **S**ed si tu. **S**ed si tu. **S**ed si tu.
exurge iaduatorum cultoribus tuis. **T**e nunc allo-
quar meorum confectum. benedicti prout sacra-
ta religio: tuis ordinis coparticeps. ad effusione
lacrimarum te exultat conalor. **U**bi est deor

7
vultus tuus: ubi honor. ubi laus in orbe potestas
Euanthi flos: rami quoque mundaletatē vberē
cōfudere radice. **T**ras olivaceas d' omnibz
q' dñi te regit eterni spōsū moribz ornasti
sacratu: qui pastores detestat adulteros fedatq;
māz. **S**piritu spōsū recondit. **E**t si cognovisset
tūc quā modo expectat ruinā: fleuisset tūc
posterorū deformitati cōparatō: qñ flores
in vigore. totū p' orbe illuminabas ecclesiā
More te rogia fecit: tepalud abidūcia reat.
mēnd deuotē eximiat: dñi filiū genuisti
qui te matre sanctā ausu temerario cōtēp
santū vigeat olivā in te filiorū similia de
noat: charitas geminata feruēat: atq;
p' intravit ambrao te oī decore temerare spō
hauit. **M**ox em ut moribz cepit p'ferri ge
neratio carnis: color discipline optimū
in retid est mutatu. **R**edit corona ca
pitū nūc: vetus ordo vincti amata deo
perit: et loco spōsi desiderabilis. **F**edus adult
suscepit. **E**d qui cecidit adiat ut resurgat:
vires quābz resunit depositas: p'q' fugā dimi
tatur fortis ad pugna angelus reuerti. **T**ū
nūc semel cecidisti. nūq' qd pristinu decoram
quāliter ī toto canata resurge. **C**orruisti mā
tota. et nūc magna difficultate. vix in parte
modica curasti resurgere: dñi reformata mōri

fulges in mūdo: ceteris adhuc multis i solatōe
manētibz. **U**ij vera sūta. quoniam facilis
est q̄q̄ mēti. Sed renouare pedē. superasq̄
enādere ad aurab. hic labor hic ongest et
Casus a bono facilis ē: s; ad difficultate mag
na de malo resurgit. **V**idemus ad oculū et
ad lacrimis deflere cōpellim̄. q̄ nūtri a regulā
institutiōe facile deferunt: qui ad maxim
laboribz vix ad vestigium pristinae cōstet
tūis reducūt. **E**cce quot reformatiōes in
ordine nō viguerūt: et in dūra mēibz hōm.
bēdicti norma quā p̄fiterur. ead custodie
transat. **F**loruit m̄ p̄p̄uas oīd post lapsū
speciēs. floruit cluniacensis ad m̄tū aliq̄
a quibz mēi hac vice reor subtrahēd
iudiciū. **V**eni alia tēpore postea. s; vtili
tate prior: ordinis sc̄ti bursfelden iudiciū
pata reformatio: cuius laus ē in ope: ad quā
p̄ honore dei osculāda. de remotis tēpō
p̄catis o p̄rēs venerādi cōuenim̄. **H**anc
oro amplexam̄. ut sc̄taz. ut vera. ut re
gule benedicti p̄rēs q̄sonā: quid nō diligit
nisi bonū: nemo odit nisi p̄uicq̄: in qua
ad puritatē regule ferire vnit. quā deq̄
plātat et rigat: que nudū p̄cūrit. Sed
diligit. fraternitate custodit. **H**ec est que di
uinū offitū dū neglectū recipiat: obe
diētiā docet. abditatē p̄p̄ctatōe sūmē

indiat cultoribz: amat castitatē. **H**ec est
scola humilitatis. doctor sapiē. virtutū
exemplū. norma discipline. **H**ec ē que
monasticā vitā illustrat. cōmēdat. dū
nitur: mores instituit. amat pacē. cōcor
diā diligit. q̄seruat unitatē. **H**ec ē que
vicia fugat. carnē castigat. lenitūdē ser
uat: abstinentiā colit. paucos sustinet.
miseros p̄ posse cōsolat. **S**ancti cōgregatō
in qua charitas inuocat. subiecto hūili
obtemperat: obediētia pugnāt. castitadimi
ris odoribz fragrat. oīo vigilat. p̄fuerā
tia kundphat. **F**elix qui cultor tuuere
existit: qui hūc institutiōis p̄cepta custodi:
qui carnē macerat. vicia domat: virtutes
amplecti. discretionē nō desuit. ordinat
charitatē. **S**ctō monachorū unio: que
dū spūalia r̄formas. tpalia dūdid in
multis amissa. dū largiēte inpe me
rui. **T**u cū ad vltimā paupertatē de
ducta cendia p̄stimo fecisti r̄fulgere
honoribz. **E**cce monachi regulā obser
uare cōrari. in multa plēnqz angū
stia viuūt: intqz spūalibz. foris tpalibz
etiā destitūt. **S**olarij. **S**ed tū causa
martirē faciat nō pena. quicquid hūc
modi hoc p̄mittit adūs. virtutū mercede
variat. **N**ō cū p̄t deū adūsā sustinet:
sed ob volūtatiū insolētissimē libertatem

Bedtrāscat her: nūc id mīng oportuna sermo-
nibz **T**uas silicet gemio lūdas o sacratario
canā **T**u quippe honore hos p̄res v̄nēdā
dos et fies m̄tucor cōuenisse **M**er blandus
s̄ v̄ez laudator existam **T**u dēu famulatu
cōtinuō laudas: tu spiritalia p̄f̄es cōducas
Tu ad sinceritatē regule m̄p̄a v̄res humanas
ambulas: tu vanas m̄di p̄m̄p̄as deuota cō-
temnis: in ista diligis. amplexeris v̄m̄p̄u
tem **E**t q̄ d̄nō in simplicitate cōdis tui fa-
mularis. d̄cō benedixit t̄ de rore cel̄i et de
p̄m̄p̄u d̄cō t̄: vt quāto m̄ obsequia re-
gulari: maiori ferues desiderio: t̄ d̄nō n̄p̄o
corporis abudācia ab eo cūmuleris **V**ed
caue om̄d v̄nēdā: tuis m̄q̄ deficiēda
cultoribz ne saturitas p̄m̄is et oīd. tibi
p̄beat matēia delinquēdi **A**ppice p̄stinas
reformatiōes: antiquorū m̄t̄re q̄rdia:
et te quoq̄ p̄m̄p̄u: si negligas formida-
obnoxia **T**e lucez m̄d fulgētibz similem
existimo: quibz si desit olēū cito extinguit̄
Multe reformatiōes (vt dixi) oīd v̄nēdā:
quarū hodie in multis nullū p̄cet n̄st̄:
quū f̄eruz deuotiōis ex p̄e cōsumitur:
nisi f̄om̄t̄ p̄m̄p̄u quōtidie renouet̄
de tua aut p̄f̄erācia quid d̄cō o v̄m̄a
d̄nō sabaoth electa. **P**erubū ne ad hoc
more ceterarū **Q**uādm̄ cōdā p̄sistēs

Nō sū ppheta: et nulla michi de futuris dñs
agunt. Sed ad ex pte dñs futū p hūc q̄ ne
nam: liceat paulatim fpei mee anchora
in alio eleuare. Omnis ferme scripta
hec sūp̄ rformatio id vult. adeo forte in
plūibz. sicut ab initio ferebat d̄ paucis:
quāq̄ infirmos nobiscū sēp̄ habeamus q̄bz
indistinctū fortiorū cōp̄et. Nō oīd volūm
oēs: n̄ est dilectio singulorū quūvis. R̄
ergo. Vniq̄ ul paucorū malo nūq̄ p̄iub.
hēc forma cōdūp̄it̄. Quō p̄ q̄ magna fce
hūc rformatōis p̄seuerandū pollēt̄.
Audet̄. ānale caplū quod modo celebra
mū. et officiū visitatōis. Vnd̄ istud
si tollat̄. cito rformatio peribit. Si oppo
nas q̄ veteres ad visitatōis celebratō
caplā: et nichilominz defecerūt: ne labe
rimus me id p̄iub̄ d̄nōp̄iū: ad singul
lorū rformatōis atz caplōrū nō ignoret
d̄iūfias. Bene quidē m̄p̄ocū. ad tēp̄
caplā celebrabat: s̄ defuit illud q̄seruatōis
vniū p̄seuerācia. Nec aranearū telia
burssfeldesū p̄mōne estimes cōparādū.
que tot fortissimū basibz. meritorū soli
datur. Sed quāmodū d̄p̄i. si auferat
annale. caplū. si visitatōis mōsteriorū
fuerit m̄misse: rformatio burssfelden
sū vt cetera expr̄abit. Quia quod d̄nō
baili facit in capite: hoc sūp̄ hēc d̄nō

in nra reformatiōe. Si oculos de capite
vidētis cruas: hōiē tēd redit an? deforme
Caplm et visitatiōz si deponas: i formatiōz
ad nichilū redigisti. **I**psi o p̄b̄ veterum
instituta seruate: hec duo nolite deponē:
si i formatiōz sc̄t̄z inuolabilē caput p̄ez
diuore. **S**ed m̄cor ne p̄g decessu reue
redissimorū patrū ~~patrū~~ qui zelū hnt
disciplinē et reformatiōz huiusq; manu
temerarij. inuicti nona querat cōsilij. sta
tuta negligat: i formatiōz cōtemnat. **T**i
meo surgat m̄tri p̄seudo monachi. quales
cūq; nūc in ordine p̄iaceat: qui refo
matiōz sanctā habebūt exosion: nomen
originale detestabit̄. q̄fidelē unitatem
Hij sūt quos defectus reformatio fecit
excelsos: leuatos de stercore posuit i subli
mi: ditauit pauperes. miseros fecit glo
riosos. **N**e id qui iudiciorū b̄nficiorū inme
mor. mat̄e sanctā te glorificatē. nesci
da p̄sūptiōē cōtemniat. **D**ic quisq; michi
tādem es. ~~bonū~~ bonarū inuēde reat
dic michi. quid est quod te i b̄nficiorū
sūū reformatiōē offēbit. **G**eng. an sp̄c̄i
nōmē. an stib. **G**igeng: audi scripturā
vob̄ geng electi. **C**ing electi. **V**h̄p̄
sci omni potētiā. **I**uod ergo deo elegit.
qua temeritate cōdemnat. **I**psi ergo
geng sūm̄ q̄ sequim̄ volūtate. **S**ed for

sum p sanguinis que missi certamine: qui
reus inge nob esse contemptus Si lege molli
nachereu attedao: nulli nos fatebent fuisse
iniuria Sibi sine differeia quid aut
psonaru regla patet: gra quid nichil unq
nos statuisse p babis **V**iro in quod scio:
qz veru sentio **H**abet mtdo quid nobi
litas elacione amica: quid biddi priu
regula detestat. pferit emd illa no geng
sed mores **E**to humilis. obediens. ma
suetus. moridqz lenitate decorus: et ge
neru diffecio iure comedabit **S**i spes
displicet. dnm audi testatem **E**peries
aga mecu est **I**n odore huius ugi virtutum
ungeta. miris sui insignita ornatis **S**ed
fugit aranea venenata bonos odores **S**ed
quid Religiou detet prauoru morubiu
mitere cotuans **N**os malis displicere
gaudemus **S**i nome burssfelden offedit:
stultu ed: qui reu maiestate obmissa
de nois vocabulo alteratio **A**demp
mfer ulterius cur nome tantope burssfelden
detestatis **P**utafne virtutes in nomine
cosiste aut vicia **S**i huile nome offedit:
no ledit nisi supbia **E**t claud huile non
aduerit **S**i vero n virtutes in nomine
haberi cosensio n vicia: burssfelden
sine causa indignatio **V**irtus aut non

displeat nisi pueris: qua si ostenderis te nudum
ad virtutem peritiam ostendis. **V**ita enim non dissolvitur
nisi gratia. Tu ergo qui vitam sanctam habes
reformationis vituperas. Perfecto tuis moribus
testaris esse contrarium. Cum autem sub umbrano
lateat. Tunc indicaberis testimonio eundem:
qui monachorum exercitia coram. ieiunia
mixturas. disciplinam vituperas. simplici-
tatem indicas. quod emnas unitatem. Sed veri
monachi non curant veluti detractorum: quibus
prepositum est malis displicere: consue testimo-
nio confisi. in domino tamen nomine gloriantur.
ipsi quoque suo exemplo neminem veluti abire faci-
dant. Sed veritas ista pueritiam
scandalo preterita est. **N**on sit sub umbra
aperta culmibus hoc unio reformati. et
ideo non metuit odia detractorum. **E**ssicalli-
bus emulatores. quemadmodum consuevit cum
scitur cum in reformatione esse pueros. non
uerit crimen paucorum non diffidendum in
omnes: quod bonorum virtus. ex communi malorum
non corrumpitur. si placet. **N**ulla congregatio
sancta existit: que malorum sonetate non
sit exposita. **C**laudat igitur os suum qui mag-
na super se loquitur: et bonos non spernat
propter odium infirmorum. **M**agis autem quoniam
voluntatem in melius: et studeat imitari.

quod nisi de sancta conversatione non potest replicare. **H**ec
ista sufficiat aduersus omnia detractum. que non
sine causa dicta sunt. et intelligetibus patent
Si aliter ad mirum dicta videntur. oro
ne unchi succedat qui neminem offendere instituit.
sed hoc quod vna vobiscum profiteor o presb quod
ad deo valco defendere veritate. **N**ec enim de
pntibus itez quicquid existimo. ad ad honore ordi
nis oes querisse non dubite. **S**ed propter absen
tes etiam presentibus loquor. **E**terum venerandi presb.
amictus ea. que paucis expressi superius. con
sideremus quod iuste sit ordinis noster gemenda deso
lacio: qui olim floruit in ecclesia velut redunt
libani. et modo aruit talis merita deserti.
Vnde cauedum est. et magna sollicitudo cogi
tandum: ne hanc quoque reformationem qualiter
nra negligentia quidam. **C**uret unusquisque noster
in suo monasterio successoribus bona pignora
vestigia et ut ad nos et predictibus atque alijs
et nobis proficiat: hec sancta reformatio in vigore
semper pseruet. **E**t si ordinem ad pristinum deo
rem non possumus reducere integro quod latet:
curemus saltem in parte vel vniuersa pndae ad
veterum instituta ambulare. **D**uo aut
sunt quod ordinem nostrum gloriosum ab initio reddi
derunt: que si et nos imitari studuerimus.
in eo magnus fructus faceremus. **H**uc sunt illa.

Sanctitatis meriti: et sua scripturarum **h**ec
ubi neglecta sunt: mox ordine ad yma deducuntur. **N**ihil enim principis terre in ordine nostro
venerabat antiquitus: nisi vite meritis. et
sua doctrina. quibus neglectis. ordo deuenit
in contemptum. Si ergo ad pristinum honorem ordi-
nem cupimus reducere: oportet ut hijs duobus inu-
idemus. **N**ec enim possibile est vniuersi et reformati
saluum qui posse consistit: si abbates et sancti sua
scripturarum repulerint. et morum honestate.
Alta edificia et luculenta pradia: non faciunt
stabile in ordine disciplina. Nam diuinae sunt
fometa vanitatis: que si affluant nolite cor
appone: quia possidentes monasteria spernant ho-
nestate. Ecce quot abbates. quot rectores. quot
monachi. se regularibus immergetes. ab omni profes-
sione et doctrina mundi sunt: quibus nihil
sapiat nisi terrenum: nihil placeat nisi caducum.
Confidunt ordinem desideria voluptatis etiam
dicunt. **A**bbas vel monachus qui se regularibus
immergit. qui lectiones et studium scripturarum
negligit. qui exercitia interiora postponit.
nisi de specialis auxilii dei gratia preseruetur.
impossibile est eum fornicare babiloniam aut sim-
ilem non ininde tamini ardere. Arbor autem
qualis sit: ex fructibus quos producat agnoscat.
Cor hominis iniquum amoris mundi est sine

5
affectu speciali cui fortius insistat: qui si bonus
fuerit. fructus pietatis operatur. **U**bi circa
aliquis specialiter in pietate riget animus **U**bi
diuini congregatio inhiat: alius structurarum
et edificiorum ornatibus gaudet. Alter in equis
delectatur. alius in prediis: unusquisque ceterum
sua offert que amat. et bene se velle estimat:
sed hec ad aliquos augmen- **U**bi figurat **S**ed
non est hec vera via salutis: si negligenter
illa ad quia fuerat ordinata **U**bi se scit
amat vite: feliciter sua diligenter scripturam
Sed hijs intedit: omni facile superabit adu-
Ubi igitur qui curam suscepit animam per quibus
deo redditurus est rationem: non debet se curis
temporalibus immergere. sed moderare. ut quicquid
liberetur sine difficultate se sibi valeat re-
dicare **U**bi etiam regula ne maiorem de
caditiorum quam de spiritualibus curam habeat **I**n
utroque autem altus iubetur proficere. scientia
vulgaris et doctrina: quia vnum sine altero non
sufficit in plato **V**ita bona sibi proficiat: do-
ctrina scripturarum subiectio **U**bi etiam quod
ordis sui amator est. quicquid oritur fructus
sa ceteri desiderat. hijs duobus diligenter im-
plet. imitetur quos doctos sanctosque in ordine
floruisse non ignorat **S**ed proinde in tuam
ordis meo pristinum decorem. quanti in eo

Sancti quāti dazuerūt cūditū: qui nobis labo-
rarūt et sibi. Dū hac duplici vītute spūes
fuerūt. **S**tudeamq; mīitari eos p̄ posse quos
colimq; si ad glaz quā sūt adepti. venire
desideramq; Nemo sibi blandiat̄. nemo se
putet esse scitū: qz et si misericors ē patē
Deq; nō indubie iustq; est dñs: qui culx pa-
storis solet ascribere: si quid mīg vtilitati. **E**
m omibz suis potuerūt inuenire. **C**ogitemq;
q̄ horribile sit mercede manq; dei vinctio:
qui p̄sonā hoī nō respicit: s; tantū p̄ causā
iudicat meritozū. **I**ntuam̄ veteres qui in
hoc satiatissio ordine dñs in sinceritate
seruierūt: et ex p̄fectū talitū nos quoq; summag
p̄ficiēdi exemplū. **C**ontempserūt mūdum.
celestia inquirēbat: et dñs quē amabat p̄ eis
erat sollicitus: p̄uidēs in oībz copiose quē illud
necessaria fuerant: quēadmodū dēuāgelio ante
promiserat. **P**rimū querite regnū dei et
iusticiā eius: et hec oīa addēntur vobis. **V**idē
nimis cōgruū. vt spiritalia temporalibz
p̄ferantur: qz sicut apud grāmaticos a potiori
et digniori cōsueūt fieri denomiatio. ita p̄or
habenda est aīe q̄ corporis sollicitudo. **V**bi
aut spiritalia temporalibz posthabentur.
vtrāq; cito deficiūt. **P**eperit olim reliq;
Similiab: donec insolens filia matre suffo.

causant. Nam qui voluit diuinitatem fieri incedit
in temptationem diaboli. **D**itavit ordinem sa-
crae cultus dei sincere deuotione. quoniam monachorum
cum ambicio bonis rebus dimittenda. **N**on
enim ut se negotiis secularibus immergerent. lectio
nec scripturarum neglexerunt. mutari cepit
color discipline optimus: deuotio tota ex-
stinguitur. **S**pualibus autem neglectis: in isto dei
iudicio. etiam temporalia defecerunt. **Q**uoniam autem
ita defectus negligenter committuntur. prelatorum
deus enim et incepti ut sine scientia hominum ad
regimen animarum positi: non haberet ubi cor suum
delectabilitate figeret: ad morem seculi conuersi
ordinis disciplinam miserum destruxerunt. **S**aluo
privilegio paucorum: quod non facit legem com-
mune: monachus vel abbas absque amore et
studio scripturarum: ad interne dulcedinis
gustum raro aut nunquam peruenit. **I**n hoc magis
magno ubi sunt reptilia temptationum quorum
non est numerus: per nauis est nobis scientia
scripturarum. **Q**uare qui abiit: mergi vult
in aquis vehementibus. **H**omo qui deum non
diligit: qui suam scripturam contemnit:
quid per aliud diligit quam mundum. **N**unquam ama-
tor suus deum potest diligere. **E**t omnis opus eius
dixit in charitate non figurat: cito dissipatur.
Omnem vero scripturam ad amorem dei non
exeritat: obseruanda regulam conseruat: casti-
tatem reborat: virtutes ministrat: charita-

tem fouet: deuotioq; augeat: humilitate
docet: colligit uirtute. Qui amat deū
ordinis sui precepta custodit: q; dei amor
mādata nō negligit. Qui amat sciam
scripturā: a bona uolūte nō deficit:
q; eazū dulcib; stimulis: ad sancta opū
dilectio studia quotidie reuocatur. Homo autē
rūdīs et absq; desiderio pietatis: cūctis
replexabilib; submergit anīz suā uolūp
tatib; carnis. Deseruens: terrena sapit:
clatus mēdit. Disziplinā negligit: uolat
pūritate. Ad nos ipōs igit; reuertētes
p̄b; uenerandi: ibi cordis mēt; figamus
desideriū: ad aūg amore ordīs submissū
instituti. Antea plures e nobis p̄b; an
te uiuētes: ingenio doctes: nō capaces
quos exhortor ut sanctitati morū insequantur
sacras scripturas discat: illis incubat: et
carnis uiciā: promitto: facile superabūt. Ne
re qui amat sciam scripturā: carnis
uicia nō amabit. Ergo: dū uices amiq; si
mūt: tollerate labores. Nā ueniet tacto
cūctā senecta pede. Ecce oportune rā arui
sunt omnia: nū si assit studedi uolūtas
Iam ere modico quib; doctēse p̄t. Erat
old librorū magna penuria: dū p̄cis
maximis et sup̄b; parabatur. Et nūc

in oī varietate facultatū in fē copia volū-
minū p̄ impregñendi artē t̄ lūcē dicti p̄dū-
citū ē quibz doctus solutariū magnifice
dilatauit. **E**ū in multilinguisq; cōs. An-
putamus. Intes sine opere sām q; scrip-
turarū sine labore infusi. **V**eteres inspi-
cimus p̄cēs q̄ deuoti fuerūt in oratiōibz
q̄ seduli in lectiōibz facti: quos sine labo-
re ad tam ardua nō credo puenire. Sed
habet labor ipse solatiū: quē amō sancti
spūs inflāmat. Nouerat enī scī q̄ nulla
sine labore apphēdit vniū. Amabat deū
et sctas scripturas ex corde didicerūt: qbz
mūniti aduersus oēs inimicos fortitē di-
micarūt. Nichil enī in hac vita dūlag
sentitur: nichil amidiū sumit: nichil
deniq; iocūdiū possideat: nichil mē-
tem ita a voluptatibz carnis p̄parat
quō studiū et amorosa scā scripturarū
Ruina: nūc hōc meliū q̄ si diuina legēdo
figat ibi mētem: quo sibi vita venit.
Monachz aut qui scripturas sanctas
intelligē desiderat: a morū emēdacio-
ne debet incipē. fēstia enī studiū
lūcē impendit: si cordis habitaculū
intz negligatur. **N**ec dicas: q̄ multi

docti reputantur viciis: et stoicorum sententia est.
vere docti non esse criminandi. Est talibus
sine charitate sanum quod instat. Monacho
etiam non philosophantur: et intellectum
discretis amittens / amittens affectum non
solet negligere. Vnde quidam e nobis consuevit
amatoribus vere sapientie dicere. Tranquilla
et vacua animis sapientia mentem: imbuunt
et placidi pectoris hostes erunt. Struphi-
ras facias diligit qui nouerunt: quod hec
sanctae papae inimici non habet nisi ignorantes.
Et quidem sua studia singuli perducant: qui
aut sacris scripturis affectualiter inibunt
merito deferantur vniuersis. Sed maneat
hec: si licet temporibus continuanda
temporibus. Nunc ergo precibus venerandissime
ra nobis terminibus imposita: metuentes
studere animas nobis commissas salute et
doctrina ita pascere: ut ad eos de quibus
loquimur ad ipsos omnibus post hanc vitam in
ternum transire possimus peruenire: quod nobis
ille prestare dignetur qui sua clementia vni-
uersos condidit sanctos: dum in ihesu christo
qui vivit cum deo patre et sancto spiritu in vni-
tate glorificat: gubernans ac moderans
secula saecula Amen. Exhort

Telob. Iano Christo

100

lit

a

✓

h

✓

e

i

✓

u

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

✓

h

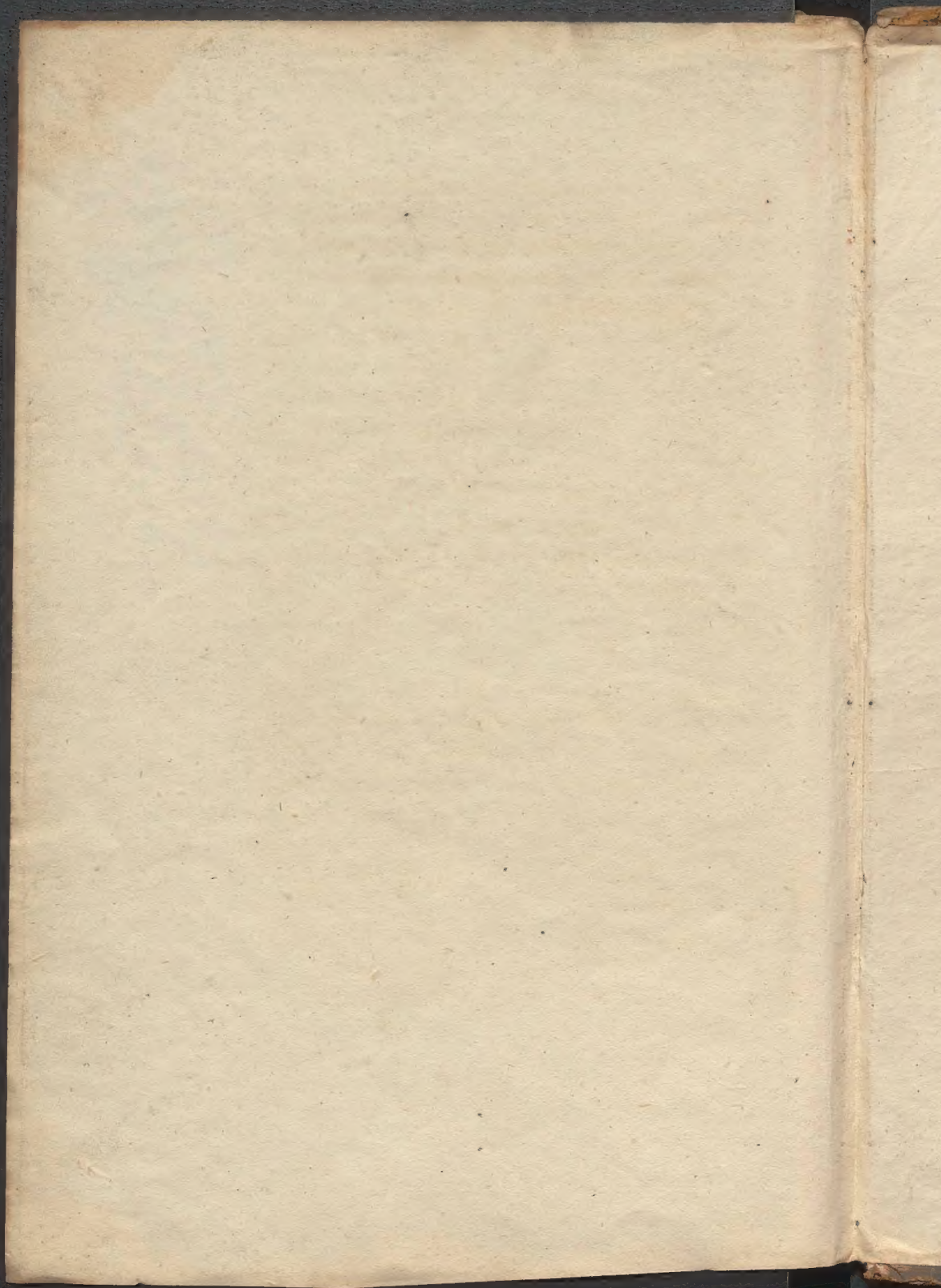
✓

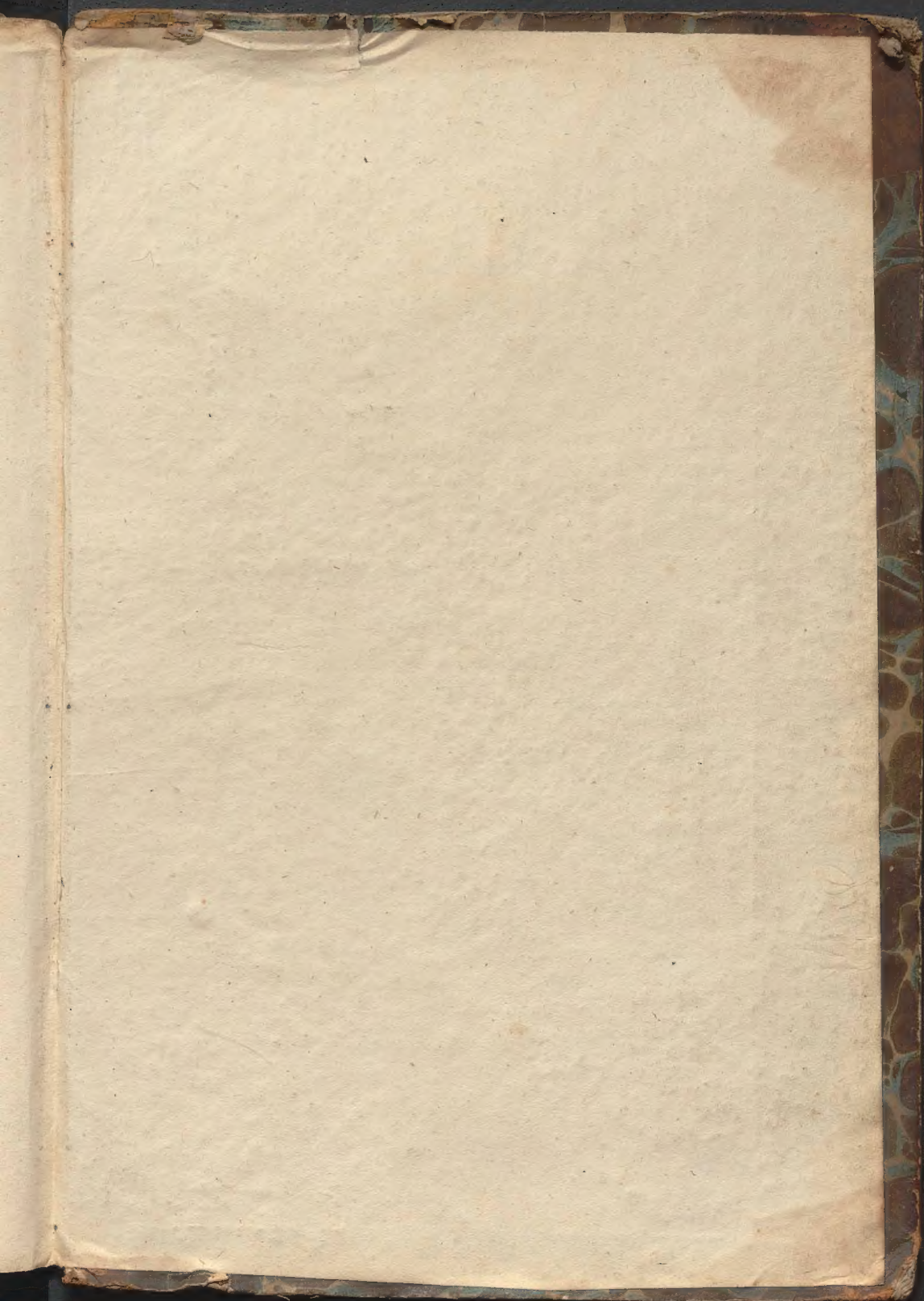
h

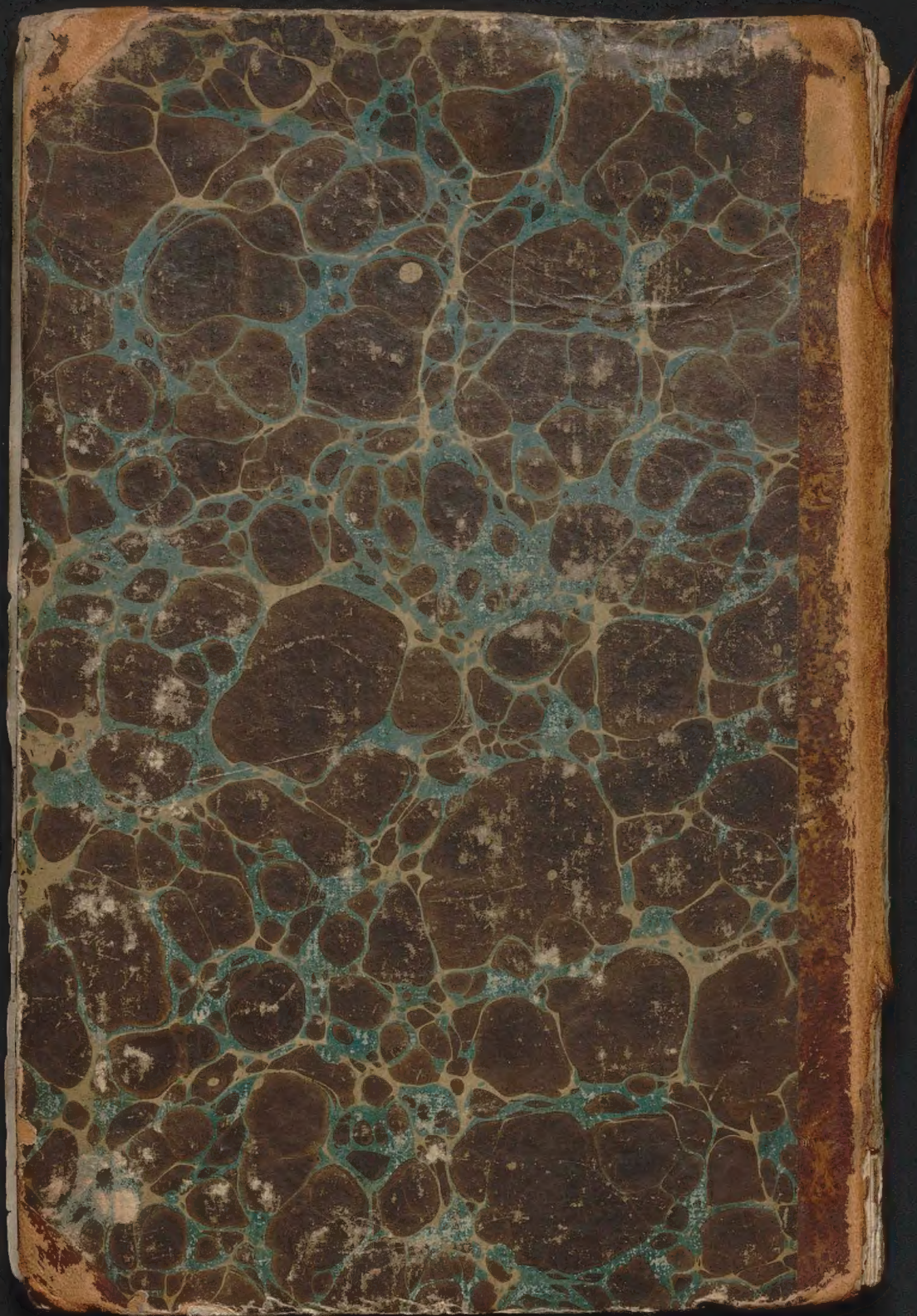
✓

h

✓

RICHTER
DE
KRIP
RIDIN
ENEDI

1492